

Miljø- og
Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

UDKAST

Minivådområde- ordningen Etablering af åbne minivådområder og minivådområder med filtermatrice

Maj 2018

Minivådområdeordningen

Etablering af åbne minivådområder og minivådområder med filtermatrice

Denne vejledning er udarbejdet af
Landbrugsstyrelsen i 2018

Foto: Rikke Folving Ginzburg
© Landbrugsstyrelsen

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbst.dk
www.lbst.dk

Indhold

1.	Velkommen.....	7
1.1	Nyt siden sidst	8
1.2	Ordningens formål	9
1.3	Afsatte midler og finansiering af projektet	9
1.3.1	Den afsatte ramme	9
1.3.2	Fordeling på indsatsområder	9
1.4	Hvem kan ansøge om et minivådområde under ordningen?	9
1.5	Kort om oplandskonsulentordningen	11
1.6	Egnede arealer	11
1.7	Kan du anlægge et minivådområde på arealer, der er potentielt egnede?	12
1.7.1	Hvorfor er der behov for undersøgelser på potentielt egnede arealer?	13
1.8	Din ansøgning skal indeholde.....	13
1.8.1	Det er vigtigt, at dit ansøgningsskema er fyldestgørende	14
1.8.2	Hvis du vil ansøge om flere minivådområder	14
1.9	Husk de nødvendige tilladelser - inden du går i gang med projektet	14
1.9.1	Hvilke tilladelser mv. kræver dit projekt?	14
1.10	Vigtige datoer og frister.....	14
1.11	Hvordan søger du om tilskud?	15
1.11.1	Hvor finder du ansøgningsskemaet?	15
1.11.2	Vær opmærksom på	15
1.11.3	Vi kvitterer, når vi har modtaget din ansøgning.....	16
1.12	Nyttige links	16
2.	Hvor kan der etableres minivådområder?	16
2.1	Egnede og potentielt egnede områder på kortet.....	16
2.1.1	Her kan du ikke søge om at anlægge et minivådområde.....	17
2.1.2	Tjek om dit minivådområde har en effekt større end 300 kg N pr. ha minivådområde: Minivådområder har forskellig effekt for hvert ID15-opland	17
2.2	Baggrundsinfo for kortet	17
2.2.1	Baggrundsinfo for kortet	17
2.2.2	Indsatsbehov for minivådområder.....	18
3.	Få hjælp af en oplandskonsulent	19
3.1	Hvad er en oplandskonsulent?	19
3.2	Hvad kan og skal en oplandskonsulent hjælpe dig med?	19
3.3	Tag kontakt til oplandskonsulenten i god tid før 1. februar 2019.....	20
3.4	Oplandskonsulentens opgaver på potentielt egnede arealer	20
3.5	Oplandskonsulentens erklæring	20
3.6	Oplandskonsulentens rolle når du går i gang med anlægsarbejdet	20
3.6.1	Oplandskonsulenten hjælper dig i gang med samarbejdet med entreprenøren.....	20
4.	Sådan skal du indtegne arealerne i IMK	21
5.	Sådan prioriterer vi ansøgninger og vurderer, om du får tilsagn eller afslag	23
5.1	Ansøgningsskemaet indeholder valideringer	23
5.2	Prioritering af ansøgninger.....	24
5.3	Hvis du får tilsagn	25
5.4	Hvis du får afslag eller delvist afslag.....	25
5.5	Hvis du får afslag	25
5.6	Hvis du vil klage.....	25

6.	Åbne minivådområder: Hvad kan du få tilskud til?	26
6.1	Standardomkostninger på projektypen åbne minivådområder.....	26
6.2	Oversigt over projekter, som du ikke kan få tilskud til	27
7.	Åbne minivådområder: Når projektet sættes i gang.....	28
7.1	Hvornår må du påbegynde projektet?.....	28
7.2	Hvad må du – og hvad må du ikke?	28
8.	Minivådområder med filtermatrice: Det kan du få tilskud til	28
8.1.1	Udgifter til anlægsarbejde – minivådområder med filtermatricer.....	29
8.1.2	Tilskud til konsulentbistand – minivådområder med filtermatricer.....	29
8.1.3	Løn til eget personale – minivådområder med filtermatricer	29
8.1.4	Gebyrer, miljøtillæg og lignende – minivådområder med filtermatricer	32
8.2	Kompensation for areal og vedligehold skal du søge som de minimis støtte.....	32
8.3	Hvad skal du gøre for at søge kompensation for areal og vedligehold?	32
8.3.1	Du skal selv oplyse, om du har modtaget de minimis støtte fra andre myndigheder	33
8.3.2	Hvordan ved du om du har modtaget de minimis-støtte fra andre myndigheder?	33
8.3.3	Hvad kan du få som kompensation for udtagning af areal og vedligehold?	33
8.4	Overblik over vores de minimis ordninger, som automatisk indlæses i dit ansøgningsskema	33
8.5	Du må ikke overskride loftet på 15.000 Euro i de minimis-støtte over tre regnskabsår	34
9.	Minivådområder med filtermatrice: Hvilke udgifter kan du ikke få tilskud til?.....	35
10.	Minivådområder med filtermatrice: Dette skal du være opmærksom på, når du indhenter tilbud fra leverandører.....	36
10.1	Du skal indhente to sammenlignelige tilbud på udgifter over 50.000 kr.	36
10.1.1	Udgifter over 50.000 kr.	36
10.1.2	Udgifter på og under 50.000 kr.	37
10.1.3	Udgifter til konsulentbistand.....	37
10.2	Din leverandør skal være uafhængig af dig	38
10.3	Du skal overholde vores krav til tilbud	38
10.4	Tilbuddene skal være sammenlignelige.....	39
11.	Du skal overholde udbudsreglerne, hvis du ansøger om et minivådområde med filtermatrice	40
11.1	Åbne minivådområder: Dit projekt er ikke omfattet af udbudsreglerne	40
11.2	Minivådområder med filtermatrice: Du skal overholde udbudsreglerne, når du vælger leverandør til projektet	40
11.3	Hvordan opfylder du loven - bygge og anlægsopgaver?	41
11.4	Hvordan opfylder du loven – køb af varer og tjenesteydelser? (Gælder kun offentlige ansøgere)	41
11.5	Send dokumentation med udbetalingsanmodningen	42
11.6	Særligt om afhængighed.....	42
11.7	Særligt om totalentrepriser.....	43
11.8	Særligt om kunstig opdeling.....	43
11.9	Særligt om udvidet bygge- og anlægsentreprise	43
11.10	Særligt om udvidet kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser (gælder kun offentlige ansøgere)	43
11.11	Særligt om projektet som del af en større entreprise	43
11.12	Anlægger du selv dele af projektet?	43
11.13	Nedsættelse af dit tilskud.....	43
12.	Du kan få grundbetaling under artikel 32, hvis du opfylder betingelserne.....	45
13.	Hvilke kriterier og forpligtigelser skal du overholde?	47

14.	Sådan skal du designe dit minivådområde med åbne bassiner	50
14.1	Formål med et minivådområde	50
14.2	Afgrænsning af drænoplandet	51
14.3	Funktionen af de enkelte elementer i et minivådområde	52
14.4	Størrelse og udformning	52
14.4.1	Sedimentationsbassin.....	55
14.4.2	Vådområdet – dimensionering og udformning	56
14.4.3	Indløb fra sedimentationsbassin til minivådområde	59
14.4.4	Udløb fra minivådområdet.....	59
14.4.5	Beplantning i minivådområdet.....	60
14.4.6	Hældning og beplantning på brinkerne	60
14.4.7	Vedligehold af anlægget	60
14.5	Krav til udformningen af dit minivådområde.....	61
15.	Sådan skal du designe dit minivådområde med filtermatrice.....	62
15.1	Hvad er et minivådområde med filtermatrice?	62
15.2	Afgrænsning af drænoplandet	63
15.3	Funktionen af de enkelte elementer i et minivådområde	64
15.4	Størrelse og udformning	64
15.4.1	Hydraulisk design	64
15.4.2	Fordeling af drænvand afhængigt af hydraulisk design	65
15.4.3	Sedimentationsbassin / sedimentationsbrønd	66
15.4.4	Du skal etablere et stuvningsbassin, hvis dit minivådområde placeres på potentielt egnet areal	67
15.5	Hydrauliske effektivitet af matricen	68
15.6	Krav til konstruktion af filtermatrice for at undgå negative sideeffekter	69
15.6.1	Krav om sommerlukning af anlæg	69
15.6.2	Krav om 50 cm dæklag af umættet pileflis ved afsyningsstidspunktet og ikke under 20 cm i opretholdelsesperioden	69
15.6.3	Krav til geniltning af udløbsvandet	69
15.6.4	Krav om etablering af målestok i matricen.....	70
15.7	Etablering af minivådområde med filtermatrice.....	70
15.8	Hældning og beplantning på brinkerne	71
15.9	Vedligehold af anlægget og tilsyn	71
15.10	Tabel over krav til udformningen af minivådområde med filtermatrice	73
16.	Igangsættelse af projektet	75
16.1	Projektperioden.....	75
17.	Du skal skilte med dit projekt når du går i gang	76
17.1	Skiltning i løbet af projektperioden – du skal skilte senest fra den dag du modtager tilsagnet	76
17.2	Generelle krav til alle former for skiltning	77
17.3	Du skal ved udbetalingen dokumentere, at du har skiltet korrekt.....	78
17.4	Nedsættelse af tilskud, hvis du ikke skilter korrekt.....	78
18.	Hvis du vil ændre i dit projektet	79
18.1	Hvilke ændringer skal vi godkende, før du kan ændre dit projekt?	79
18.2	Hvordan ændrer du dit projekt?	79
18.3	Frister for ændringer af dit projekt.....	79
18.4	Forlængelse af projektperioden	80
18.5	Ændring af projektindholdet.....	80
18.6	Ændring af budgettet – gælder kun for minivådområder med filtermatrice	80
18.7	Overdragelse af tilsagn	81
19.	Når du afslutter dit projekt.....	81

19.1	Afsyning.....	82
20.	Sådan søger du om udbetaling af tilskud.....	82
20.1	Forskudsudbetaling	82
20.2	Frist for at søge om slutudbetaling.....	82
20.3	Minivådområder med filtermatrice: Hvilke bilag skal du sende med udbetalingsanmodningen?.....	83
20.4	Krav til faktura.....	83
20.5	Krav til opbevaring af fakturaer og betalingsdokumentation	83
20.6	Modregning.....	83
20.7	Nemkonto	83
20.8	Indberetning af tilskud til SKAT	84
21.	Du skal opretholde dit projekt i 10 år	84
21.1	Hvis du ønsker at udtræde af ordningen.....	85
22.	Efter projektet er afsluttet	85
23.	Hvad sker der, hvis du opgiver dit projekt?	85
24.	Sådan kontrollerer og sanktionerer vi	85
24.1	Kontrol af projektet.....	85
24.2	Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud	86
24.3	Udbetaling på uretmæssigt grundlag	87
24.4	Force majeure.....	87
24.5	Straffebestemmelser og svig	87
24.6	Svindel med tilskudsberettigelse eller brug af tilskud.....	87
25.	Sådan bruger vi dine data fra ansøgningen	88
25.1	Offentliggørelse, bl.a. på internettet.....	88
26.	Lovgrundlag	89
27.	Yderligere oplysninger	90
28.	Stikordsliste og ordforklaring.....	90

Åbent minivådområde. Foto: SEGES

1. Velkommen

Denne vejledning beskriver betingelserne for ordningen til etablering af åbne minivådområder og minivådområder med filtermatrice. I kapitel 1 kan du få et hurtigt overblik over ordningen og de overordnede krav, der er for at kunne ansøge om tilsagn om tilskud til de to typer af minivådområdeprojekter.

Minivådområder er et af de kvælstofreducerende initiativer, der skal kompensere for, at de danske landmænd med Fødevarer- og landbrugspakken fik mulighed for at gøde markerne mere. Dermed er minivådområderne med til at forbedre det omkringliggende vandmiljø.

Kort om ordningen

Et minivådområde er et drænvirkemiddel, der reducerer drænvandet for kvælstof inden det ledes videre ud i vandmiljøet. Minivådområder renser også drænvandet for fosfor

Ordningen åbner for ansøgning om tilsagn 1. februar 2019 og lukker 2. april 2019

Allerede inden ansøgningsrunden åbner, kan du få gratis rådgivning af en oplandskonsulent

Du kan få 100 procent tilskud til etablering af et minivådområde gennem EU-midler

Du kan få kompensation for det udtagne areal og til vedligehold (de minimis-støtte)

Du kan se på minivådområdekortet, hvor du kan søge om tilskud

Du skal opretholde og vedligeholde dit minivådområde i 10 år

1.1 Nyt siden sidst

Siden ansøgningsrunden 2018 har vi lavet en række ændringer og tilføjelser til ordningen:

Du kan få forskudsudbetaling

I 2019 vil der være mulighed for, at du kan få 50 % af de tilskudsberettigede udgifter i forskud når du ansøger om et minivådområde. Forskudsudbetalingen kan ske, når du har indhentet alle de for dit projekt nødvendige tillader. Du kan godt ansøge om et minivådområde, selvom du ikke har tilladelserne på ansøgningstidspunktet og få tilsagn til dit projekt. Når tilladelserne er opnået indsender du disse via Tast-selv, hvorefter vi gennemgår dine tilladelser og udbetaler forskuddet. Vi kræver forskuddet tilbagebetalt, hvis du ikke har gennemført dit projekt inden for den 2 årige projektperiode.

Du kan ansøge om et minivådområde med filtermatrice

Du kan ansøge om tilsagn om tilskud til et minivådområde med filtermatrice i 2019. Et minivådområde med filtermatrice er mere effektivt og fylder mindre end de åbne minivådområder. Vi har afsat en mindre del af den samlede pulje til minivådområder med filtermatricer, da virkemidlet stadig er meget nyt. Søger du om tilskud til et minivådområde med filtermatrice skal du være opmærksom på, at der vil være særlige krav til vedligehold og monitorering.

Der er kommet standardomkostninger på minivådområder med åbne bassiner

I 2019 skal du ikke indsende to tilbud for at dokumentere den rimelige pris for dit projekt, hvis du søger om tilskud til et minivådområde med åbne bassiner. I stedet har vi fastsat en standardomkostning for opstart af dit projekt og herefter en størrelsesafhængig meromkostning. Hertil er der forskellige tillægs elementer som du kan vælge også skal være en del af dit projekt.

Bemærk, at indførelsen af standardomkostninger på de åbne minivådområder bevirker, at det kun er private ansøgere, der kan ansøge om tilsagn om tilskud til et minivådområde. Offentlige myndigheder kan ikke søge om tilsagn om tilskud til et projekt, hvor der anvendes standardomkostninger, da udbudsreglerne for offentlige ansøgere og standardomkostninger ikke er forenelige. Offentlige ansøgere kan dog stadig ansøge om tilsagn om tilskud til et minivådområde med filtermatrice.

Flere muligheder for placeringer af minivådområder

Vi vil i 2019 lave Udpegningskortet mere fleksibelt, så der bliver flere muligheder for placeringer til minivådområder.

- 1) Kravet om, at 90 % af projektet skal være beliggende på arealer med en kvælstofeffekt over 300 kg N pr ha, ændres til, at drænoplandet i gennemsnit skal have en reduktion over 300 kg N pr. ha. Det betyder også, at vi nu viser alle arealer på udpegningskortet både med høj og lav effekt. Vi viser stadig et kortlag, der tager alle arealer med en effekt under 300 kg N pr. ha ud, men du skal selv eller i samarbejde med din oplandskonsulent vurdere om gennemsnitseffekten kommer over 300 kg N pr. ha.
- 2) Vi giver nu mulighed for, at kommunerne i samarbejde med oplandskonsulenterne kan melde arealer ind til os, som før var reserverede til vådområder og frigive dem til minivådområder. Læs mere i afsnit 2.2. om dette.
- 3) Vi hæver andelen fra 10 % til 30 % af arealet, der må være beliggende uden for egnet og potentielt egnet areal.
- 4) Der indføres en ny blå klasse, der viser de potentielt egnede arealer, der er drænede.

1.2 Ordningens formål

Tilskudsordningen er en del af det danske landdistriktsprogram 2014-2020, der har til formål at udvikle landdistrikterne, bl.a. ved at forbedre landbrugets konkurrenceevne, styrke indsatsen for at forbedre klimaet, bruge naturens ressourcer bæredygtigt og skabe en balanceret udvikling i landdistrikterne.

Det primære formål med minivådområdeordningen er at forbedre vandmiljøet ved at reducere kvælstofbelastningen til det omkringliggende vandmiljø. Som en sekundær effekt reducerer minivådområder også fosfor.

Minivådområdeordningen bidrager til implementeringen af EU's vandrammedirektiv.

LDP 2020

1.3 Afsatte midler og finansiering af projektet

Det samlede, offentlige tilskud kan udgøre 100 procent af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til etablering af minivådområdet. Landbrugsstyrelsens tilskud til etablering af minivådområder finansieres af EU via Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

Tilskud til vedligehold og arealkompensation finansieres af nationale midler fra Miljø- og Fødevareministeriet og gives som de minimis-støtte. Du kan læse mere om, hvad der gives støtte til i forbindelse med etableringsdelen og de minimis-støtte i afsnit [X](#) og [X](#).

Bemærk, at du ikke kan få tilskud til udgifter, som du får EU-tilskud til under en anden ordning eller på anden måde. Projektet kan heller ikke medfinansieres med andre offentlige, nationale midler, fx midler fra en kommune, en region, en offentlig fond eller tilskud i form af garanti, kaution eller lignende.

Det er ikke tilladt at egenfinansiere dele af projektet.

1.3.1 Den afsatte ramme

Til ansøgningsrunden på ordningen i 2019 er der afsat i alt 115 mio. kr.

Til areal- og vedligeholdskompensation er der i 2019 afsat 13,7 mio. kr.

1.3.2 Fordeling på indsatsområder

Der er fastsat følgende beløbsmæssige rammer under ordningen i 2019:

TABEL 1.1.1. Fordeling på indsatsområder

Indsatsområder i 2019	Pulje i 2019 (mio. kr.)
Åbne minivådområder	95
Minivådområder med filtermatrice	20

Det er muligt for det samme CVR-nr. eller CPR-nr. at søge flere gange under samme indsatsområde og/eller til begge indsatsområder, men der skal indsendes en ansøgning pr. projekt du ønsker at anlægge, og disse vil blive behandlet uafhængigt af hinanden.

Herudover er der afsat 13,7 mio. kr. til arealkompensation og vedligehold for begge indsatsområder.

1.4 Hvem kan ansøge om et minivådområde under ordningen?

For at kunne søge tilskud under minivådområdeordningen, skal du drive et egnet eller potentielt egnet areal som ejer eller forpagter ved tilsagnets begyndelse. Læs mere i afsnit 1.5 "Egnede arealer".

Det er kun private ansøgere med et CVR-nr. eller CPR-nr. der kan opnå tilsagn om tilskud til et åbent minivådområde. Alle private og offentlige ansøgere med et CVR-nr. eller CPR-nr. kan opnå tilsagn om tilskud til et minivådområde med filtermatrice.

Et projekt kan bestå af flere lodsejere. De kan i fællesskab oprette en forening/organisation, der står for at udføre projektet. Forholdet til foreningens/organisationens medlemmer er et privatretsligt forhold. Foreninger/organisationer skal have et CVR-nr., før de kan få tilsagn.

Hvis du opnår tilsagn om tilskud til et minivådområde gennem ordningen, er du som tilsagnshaver den fysiske og juridiske person, der:

- søger om tilsagn om tilskud,
- modtager tilsagnet,
- er ansvarlig for at projektet gennemføres,
- afholder udgifterne i projektet, dvs. modtager fakturaer fra leverandører,
- søger om udbetaling af tilskud,
- modtager tilskuddet og
- opretholder projektet.

Du skal være opmærksom på, at der er nogle betingelser, der skal være opfyldt, hvis du ønsker at anlægge et minivådområde. Se mere i fakta-boksen herunder:

Hvilke krav skal være opfyldt?

Oplandet til minivådområdet skal være drænet.

Mindst 80 procent af drænoplandet skal have været registreret som omdriftsareal i 2018 i Fællesskemaet

Minivådområde og drænopland skal være beliggende på de egnede eller potentielt egnede arealer. De kan også være beliggende på de betinget potentielt egnede, såfremt kommunen giver meddelelse herom til Landbrugsstyrelsen. Max 30 procent af hhv. minivådområde og drænopland må bestå af arealer uden for disse kategorier. Læs mere og find link til kortet i afsnit 2 "Hvor kan der etableres minivådområder? ".

Du skal vedlægge en erklæring fra en oplandskonsulent i din ansøgning om tilskud under ordningen (se afsnit 3 "Få hjælp af en oplandskonsulent").

Oplandskonsulenten skal foretage særlige undersøgelser, hvis dit drænopland består af 50 procent eller mere potentielt egnet areal (se mere i afsnit 1.4 herunder).

Der må ikke være givet andre projekt-tilsagn på arealet, hvor du ønsker at anlægge dit minivådområde, herunder må der ikke være ansøgt om et vådområde- eller lavbundsprojekt (etablering og forundersøgelse) på arealet.

Særligt for åbne minivådområder

Minivådområdet skal dimensioneres, så det udgør 1 - 1,5 procent af drænoplandet.

Minivådområdets drænopland skal minimum være 20 ha.

Særligt for minivådområder med filtermatrice

Filtermatricen skal dimensioneres, så den udgør 0,2 - 0,25 % af drænoplanet. Herudover skal etableres et sedimentationsbassin/sedimentationsbrønd, hvis drænoplanet til projektet hovedsageligt består af egnet areal eller et stuvningsbassin, hvis drænoplanet hovedsageligt består af potentielt egnet areal.

Minivådområdets drænoplanet skal minimum være 20 ha

1.5 Kort om oplandskonsulentordningen

Oplandskonsulenterne yder gratis rådgivning og kan hjælpe dig med korrekt placering, dimensionering og design af det enkelte minivådområde.

Hvis du vil anlægge et minivådområde med tilskud under ordningen, skal du i din ansøgning vedlægge en erklæring fra en oplandskonsulent. Erklæringen skal tilkendegive, at drænoplanet er korrekt afgrænset, herunder at der ikke er andre synlige drænudløb end det hoveddræn, der afvander til minivådområdet. Derudover skal erklæringen også tilkendegive, om der er behov for lermembran i forbindelse med projektets udførelse.

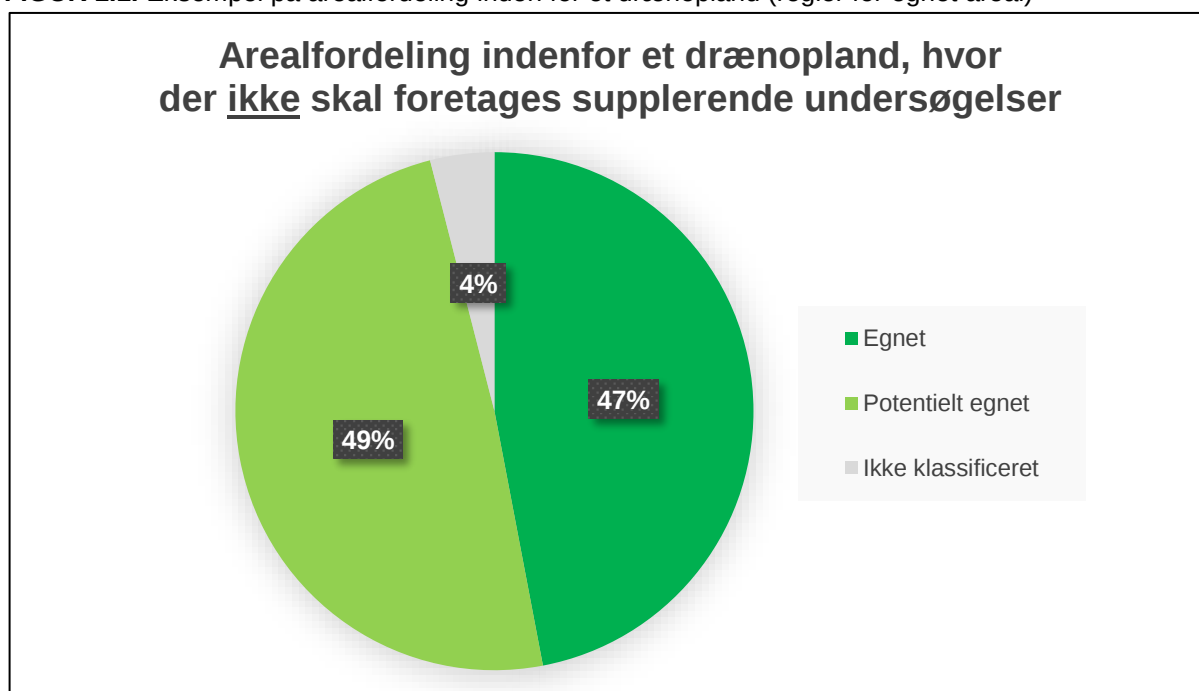
I tilfælde af at drænoplanet til dit projekt er beliggende på 50 procent eller mere "potentielt egnet" areal, skal erklæringen også tilkendegive, at der er foretaget de nødvendige prøver og observationer. På Udpegningskortet for minivådområder kan du se, om dine arealer er potentielt egnede og kræver observationer og prøvetagning. Læs mere i afsnit 1.6 "Kan du anlægge et minivådområde på arealer, der er potentielt egnede?"

Husk derfor, at tage kontakt til din oplandskonsulent i god tid før ansøgningsfristen, hvis du planlægger at etablere et minivådområde. Læs mere om oplandskonsulentens rolle i forbindelse med anlæggelse af minivådområder i afsnit 3 "Få hjælp af en oplandskonsulent".

1.6 Egnede arealer

På egnede arealer, hvor under 50 procent af drænoplanet består af potentielt egnet areal, skal der ikke foretages observationer af drænvandsføringen eller måles nitratkoncentrationer. I figur 1.1 nedenfor kan du se, hvordan arealfordelingen må være for, at vi betegner et drænoplanet som egnet.

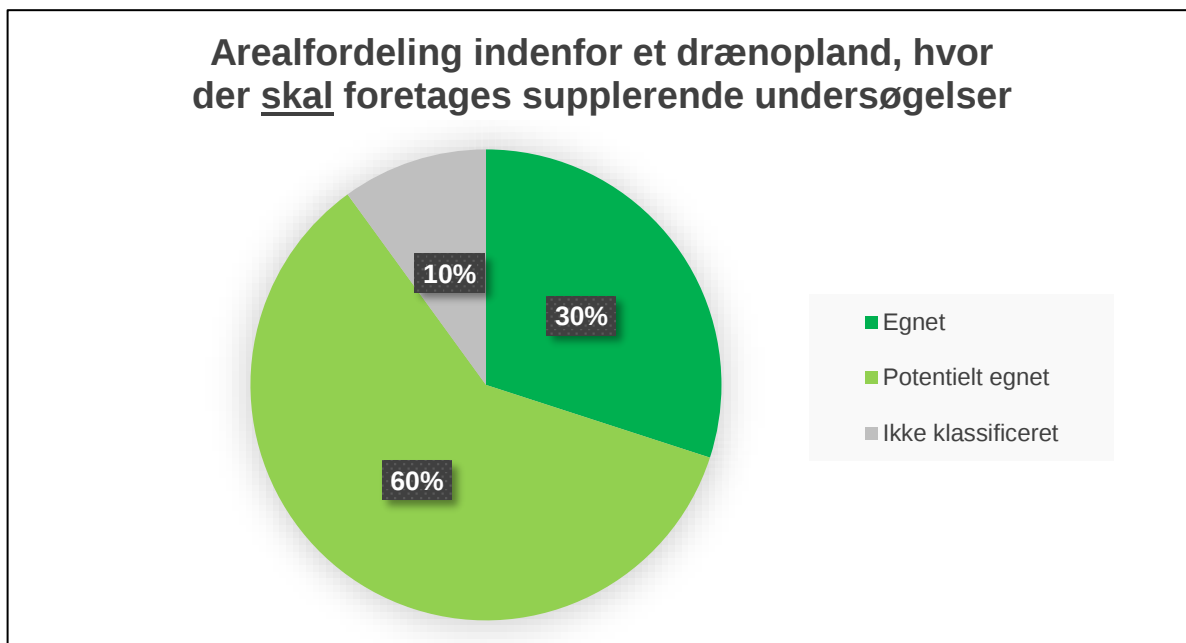
FIGUR 1.1. Eksempel på arealfordeling inden for et drænoplanet (regler for egnet areal)

1.7 Kan du anlægge et minivådområde på arealer, der er potentielt egnede?

Du kan etablere et minivådområde på arealer, hvor drænoplandet er klassificeret som potentielt egnet, hvis du foretager en række supplerende undersøgelser. Du skal foretage de supplerende undersøgelser, hvis det potentielt egnede areal udgør 50 procent eller derover af det samlede drænopland. Figur 1.2 herunder er et eksempel på, hvornår du skal foretage supplerende undersøgelser for dit drænopland.

FIGUR 1.2. Eksempel på arealfordeling inden for et drænopland (reglerne for et drænopland, der er potentielt egnet). Der skal foretages nitratkoncentrationsmålinger og drænvandsobservationer.

Potentielt egnede arealer er arealer, der har mindre end 12 procent ler. For de potentielt egnede arealer er der en usikkerhed i forhold til, hvor stor en transport af kvælstof, der vil være i drænene. Undersøgelserne skal derfor sikre en større viden om nitratkoncentrationen i drænvandet.

Hvis dit drænopland består af 50 procent eller derover potentielt egnet areal, skal en oplandskonsulent skrive under på en erklæring, der tilkendegiver, at de nødvendige undersøgelser er foretaget. Se mere i fakta-boksen herunder.

Oplandskonsulenten skal skrive under på, at følgende forhold er opfyldt

Vandføringen i drænene er ikke-eksisterende eller meget lav i sommermånederne.

Drænvandet indeholder i gennemsnit minimum 4 mg nitratkvælstof (NO₃-N) per liter drænvand i hhv. sommer-, efterår- og vintermåneder. Der skal minimum tages to prøver i hver sæson med minimum 14 dages mellemrum.

Du kan finde erklæringen på vores hjemmeside i [tilskudsguiden på lbst.dk](https://tilskudsguiden.paa.lbst.dk). Skriv ordningens navn i søgefeltet og klik på "Søg".

1.7.1 Hvorfor er der behov for undersøgelser på potentielt egnede arealer?

Potentielt egnede arealer er arealer, der har mindre end 12 procent ler. For de potentielt egnede arealer er der en usikkerhed i forhold til, hvor stor en transport af kvælstof, der vil være i drænene. Undersøgelserne skal derfor sikre en større viden om nitratkoncentrationen i drænvandet.

Hvis dit drænopland består af 50 procent eller derover af potentielt egnet areal, skal en oplandskonsulent skrive under på en erklæring, der tilkendegiver, at de nødvendige undersøgelser er foretaget.

I vurderingen af det enkelte drænopland er det nødvendigt at fortage en analyse af, hvor meget vand og kvælstof, drænsystemet transporterer. Den samlede kvælstofmængde er et resultat af kvælstofkoncentrationen og vandmængderne i drænsystemet. Hvis der i et opland forekommer iblanding af grundvand, som strømmer til drænsystemet fra naboarealer, er der en betydelig risiko for, at nitratkoncentrationen i vandet er lav pga. opblanding med vand. Nitratindholdet kan også være lavt, hvis grundvandsdannelsen er sket fra områder med skove eller naturarealer, hvor udvaskningen er minimal. I drænoplande med et stor regional tilstrømning af grundvand vil der være risiko for, at et eventuelt anlagt minivådområde ikke kan håndtere de store vandmængder, der strømmer til anlægget.

Drænsystemer med en stor iblanding af grundvand kan med rimelighed udpeges ved at observere på sommervandføringen. Hvis drænsystemet løber tør i sommermånederne, eller hvis drænmængderne er meget lave, er andelen af grundvand sandsynligvis forholdsvis lav. Hvis sommervandføringen er høj, og nitratkoncentrationen samtidig er lav, er der en sandsynlighed for, at drænvandet er iblandet grundvand. Derfor skal undersøgelserne også omfatte en observering af drænvandsføringen i sommermånederne.

1.8 Din ansøgning skal indeholde

Der er en række ting, som du skal have klar, når du vil indsende din ansøgning om et minivådområde.

Det skal din ansøgning indeholde

1. En indtegning i Internet Markkort (IMK) af minivådområdet, projektarealet, drænoplandet og evt. overlap mellem projektareal og drænopland. Læs mere i afsnit 4 "Sådan skal du indtegne arealerne i IMK".
2. En erklæring fra oplandskonsulenten. Læs mere i afsnit 3 "Få hjælp af en oplandskonsulent".
3. En tilkendegivelse af, om du ønsker areal og vedligeholdelseskompensation. Husk, at du får dette som de minimis støtte. Der er et loft på 15.000 Euro for de minimis støtte over de sidste tre regnskabsår. Læs mere i afsnit 6.2 "Kompensation for areal og vedligehold skal du søge som de minimis-støtte".
4. Nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder, hvis de er opnået (fx landzonetilladelse). Hvis tilladelserne ikke er opnået, ved ansøgning om tilsagn, skal du senest sende dem, når du søger om forskudsudbetaling eller når du søger om slutudbetaling.
5. Hvis du ansøger om et minivådområde med filtermatrice: To direkte sammenlignelige tilbud fra leverandører på alle udgifter over 50.000 kr., Husk, at bruge skabelonen til indhentning af tilbud og tilhørende appendiks, som du finder i [tilskudsguiden på lbst.dk](#) under minivådområdeordningen. Læs mere om dette i afsnit 8 "Dette skal du være opmærksom på, når du indhenter tilbud fra leverandører" og afsnit 6 "Hvad kan du få tilskud til?"
6. Foreningens vedtægter, hvis du ansøger som en forening.

1.8.1 Det er vigtigt, at dit ansøgningsskema er fyldestgørende

For at gøre sagsbehandlingen af din ansøgning så hurtig som mulig, er det vigtigt, at du sender alle de bilag med, der er efterspurgt i ansøgningsskemaet. Det er også vigtigt, at dine indtegninger i IMK er så præcise som muligt, da har betydning for den beregnede effekt af minivådområdet og den beregnede de minimis-støtte.

Ansøgningsskemaet er sat op med en række skemakontroller, der gør, at du ikke kan sende ansøgningsskemaet ind, hvis du ikke har udfyldt de nødvendige felter, eller du ikke opfylder kravene til ordningen. Dette gælder også for indtegningerne i IMK. Hvis ansøgningsskemaet alligevel er mangelfuldt, kan det betyde, at du får et afslag eller nedsat tilskudsbeløb. Det kan fx ske, hvis du ikke har indhentet to tilbud på alle udgifter over 50.000 kr., hvis du ansøger om tilskud til et minivådområde med filtermatrice.

1.8.2 Hvis du vil ansøge om flere minivådområder

Hvis du vil ansøge om at etablere flere minivådområder, skal du indsende én ansøgning pr. minivådområde.

Hvis du ønsker at anlægge to minivådområder med filtermatrice, skal du indhente tilbud for begge projekter. Her skal du huske at udspecificere økonomien for hvert enkelt projekt via tilbudsskabelonen. Det er vigtigt for, at vi kan udspecificere budgettet for det enkelte minivådområde.

1.9 Husk de nødvendige tilladelser - inden du går i gang med projektet

Hvis du ønsker at etablere et minivådområde, skal du altid være opmærksom på, hvilke tilladelser der er nødvendige for dit projekt. Oplandskonsulenten kan hjælpe dig med at undersøge, hvilke tilladelser dit projekt har behov for.

Hvis du ønsker forskudsudbetaling, kan du først få udbetalt dit forskud, når du har indhentet de nødvendige tilladelser til projektet. Du skal derfor indsende dine tilladelser til os før du kan modtage dit forskud.

1.9.1 Hvilke tilladelser mv. kræver dit projekt?

Etablering af et minivådområde forudsætter en række tilladelser og eventuelt dispensationer, der er nødvendige for dit projekt.

Følgende forhold skal du være opmærksom på, inden du påbegynder dit projekt (listen er ikke udtømmende):

- Planlovstilladelse
- Tilladelse efter vandløbsloven
- VVM-screening
- Naturbeskyttelseslovens § 3 om tilstandsændringer af beskyttede naturtyper
- Natura 2000
- Dispensation fra åbeskyttelseslinje, fortidsmindebeskyttelseslinje, beskyttede sten- og jorddiger, eventuelle fredninger.

Oprenses du sediment eller plantebiomasse fra dit minivådområde, skal du kontakte den lokale myndighed for spørgsmål angående håndtering eller udbringelse.

1.10 Vigtige datoer og frister

Du kan i tabellerne nedenfor få et overblik over vigtige tidspunkter og frister for minivådområdeordningen 2019.

TABEL 1.2. Vigtige datoer

Tidspunkt	Hvad sker?
1. januar 2019	Bekendtgørelsen for ordningen træder i kraft
1. februar 2019	Ordningen åbner for ansøgninger i Tast selv-service
2. april 2019	Frist for indsendelse af ansøgning*
	Når ansøgningen er indsendt må du, alt efter hvad du har valgt i ansøgningsskemaet, påbegynde projektet for egen regning og risiko dags dato eller den 1. september 2019. Se afsnit 13.1 "Projektperioden" for, hvilken dato der er relevant for dig at vælge
August 2019	Vi meddeler tilsagn eller afslag på ansøgninger
1. september 2019	Hvis du har søgt om at starte fra 1. september, må du gå i gang med projektet fra denne dato
1. februar –10. april 2021	Sidste frist for at søge om udbetaling
1. september 2021	Hvis du har søgt om at starte fra 1. september 2019, er fristen for at søge om udbetaling 1. september 2021

*) Hvis vi modtager din ansøgning efter ansøgningsfristen, vil den som udgangspunkt ikke blive behandlet, og den vil ikke blive overført til næste ansøgningsrunde.

TABEL 1.3. Vigtige frister

Ændringsansøgning	Skal være modtaget hos os senest 2 måneder inden din projektperiode udløber
Ansøgning om forlængelse af projektperioden	Skal være modtaget hos os senest 10 dage inden din projektperiode udløber
Udbetalingsanmodning	Skal indsendes senest 3 måneder efter projektperioden er udløbet
Udbudsregler	Ansøger du om et minivådområde med åbne bassiner, er der ikke krav om, at du skal dokumentere overholdelse af udbudsreglerne. Ansøger du om et minivådområde med filtermatrice skal du senest på udbetalingstidspunktet dokumentere, at du har overholdt udbudsreglerne.
Tilladelser	Ønsker du forskudsudbetaling, skal du indsende dine tilladelser, før vi kan udbetale dit forskud. Du skal senest på udbetalingstidspunktet indsende de nødvendige tilladelser.

1.11 Hvordan søger du om tilskud?

1.11.1 Hvor finder du ansøgningsskemaet?

Du skal sende din ansøgning om tilsagn om tilskud via Tast selv-service.

Link til Tast selv-service finder du på vores hjemmeside lbst.dk i [Tilskudsguide](#) under Minivådområdeordningen. Her finder du også links til vejledning i brug af Tast selv-service.

1.11.2 Vær opmærksom på

Du skal være opmærksom på:

- hvis du vil søge om tilskud til flere projekter eller projekter under begge indsatsområder, skal du sende en ansøgning for hvert projekt.
- at du i hele ansøgningsperioden kan lave opdateringer til din kladde, og i de skemaer som du allerede har sendt ind i Tast selv-service. Den version af ansøgningsskemaet, som vi bruger til sagsbehandling, og som vi lægger til grund for vores afgørelse, er den sidst indsendte version inden ansøgningsfristen.

- at Tast selv-service kan være lukket på nogle tidspunkter, fx hver nat mellem kl. 24 og 01 samt onsdage mellem kl. 17 og 24, men også på andre tidspunkter. På vores hjemmeside lbst.dk under [Tast selv-service/Driftsstatus](http://lbst.dk/Tast-selv-service/Driftsstatus) kan du finde mere information om lukninger af Tast selv-service. Desuden kan du se den aktuelle driftsstatus for projektstøtteordninger i Tast selv-service. Hvis du oplever fejl, kan du sende en fejlmelding via vores hjemmeside lbst.dk/driftsstatus/.

Al øvrig skriftlig kommunikation i forbindelse med tilskud under minivådområdeordningen skal ske via e-mail til vandnatur@lbst.dk. Du er også velkommen til at kontakte os på tlf. 33 95 80 00.

1.11.3 Vi kvitterer, når vi har modtaget din ansøgning

Vi sender et kvitteringsbrev, når vi har modtaget din ansøgning. Kvitteringsbrevet sendes automatisk lige efter, at du har sendt din ansøgning.

1.12 Nyttige links

Vi har lavet et udpegningskort, der viser i hvilke områder, der kan søges om minivådområder i 2019.

Du finder kortet her: <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=lbst>. (opdateres først 4. juni)

Du finder information om oplandskonsulenternes kontaktoplysninger her: <https://oplandskonsulenterne.dk/>.

Du finder link til Tast selv-service, erklæringer, skabeloner til tilbudsindhentning m.m. på vores hjemmeside i [tilskudsguiden på lbst.dk](http://tilskudsguiden.paa.lbst.dk). Skriv ordningens navn i søgefeltet og klik på "Søg".

2. Hvor kan der etableres minivådområder?

I dette afsnit kan du læse om det kortmateriale, der er lavet for at lokalisere de områder i Danmark, hvor det er muligt at anlægge minivådområder. Reglerne for hvor der kan placeres hhv. åbne minivådområder og minivådområder med filtermatice er de samme. I år har vi ændret kortmaterialet, så du kan se alle områder med de forskellige klassificeringer. Kortet offentliggøres 4. juni 2018.

2.1 Egnede og potentielt egnede områder på kortet

I de egnede (grønne) og potentielt egnede (gule) områder kan du søge om etablering af minivådområder i 2019, hvis dit planlagte drænopland til minivådområdet reducerer over 300 kg N pr. ha. Herudover skal du opfylde kravene til prøvetagning, hvis dit projekt placeres på potentielt egnet areal. Selvom områderne er klassificerede som egnede eller potentielt egnede, så forudsætter etablering af et minivådområde, at arealerne er dræned. Dette er en del af oplandskonsulentens undersøgelser og en del af den erklæring fra oplandskonsulenten, som du skal vedhæfte ansøgningsskemaet. 30 % af dit drænopland og minivådområde må ligge uden for de egnede og potentielt egnede arealer.

Kortet er lavet, så det udelukker arealer, hvor store vådområder eller lavbundsprojekter ofte er mere egnede virkemidler – disse arealer er markeret med rødt. Det er arealer, der er klassificeret som lavbund i ådal eller opland til lavbund i ådal på potentialekortet for minivådområder, jf. nedenfor. Du kan dermed ikke ansøge om et minivådområde på arealer, der er lavbund i ådal (røde), opland til lavbund i ådal (lyse grønne og lyse gule) jf. dog mulighed for frigivelse.

I 2019 bliver det muligt at få frigjort arealer, der er klassificeret som opland til lavbund i ådal, de lysegrønne og lysegule arealer (de "betinget egnede" og de "betinget potentielt egnede"). Bemærk, at du ikke kan få frigjort arealer, der er klassificeret som lavbund i ådal (røde arealer), da minivådområder

ikke er egnede virkemidler i ådale. Ønsker du at få frigjort et areal, skal du tale med din lokale oplandskonsulent, som vil tage kontakt til kommunen, som så indsender et ønske til Landbrugsstyrelsen om, at få frigjort arealerne. Inden ansøgningsrunden starter vil arealerne blive frigjort. Bemærk, at du kan ikke få frigjort arealer, der er klassificeret som lavbund i ådal (de røde 'ikke egnede' arealer).

Du skal også være opmærksom på, at der kan være tilfælde, hvor et opland er klassificeret som egnet eller potentielt egnet, selvom der allerede er givet tilsagn om tilskud til en forundersøgelse eller et etableringsprojekt af et vådområde eller lavbundsprojekt på arealet. Du kan ikke få tilsagn om tilskud til et minivådområde på arealer, hvor drænopland eller projektareal overlapper med arealer, hvor der allerede er givet tilsagn til et vådområde- eller lavbundsprojekt (både forundersøgelse og etableringsprojekter).

Hos din kommune kan du få oplyst, hvilke arealer det drejer sig om, eller du kan kontakte din oplandskonsulent. Du kan finde yderligere oplysninger og kontaktinformation på oplandskonsulenterne her: <https://oplandskonsulenterne.dk/>. Oplysninger om projektarealer for vådområde- og lavbundsprojekter vil også være tilgængelige i Internet Markkort (IMK), når ansøgningsrunden for etablering af minivådområder åbner 1. februar 2019.

2.1.1 Her kan du ikke søge om at anlægge et minivådområde

Du kan ikke ansøge om et minivådområde på arealer, der ikke er enten egnede eller potentielt egnede jf. dog mulighed for frigivelse af arealer. Yderligere skal dit drænopland have en gennemsnitlig effekt over 300 kg N pr. ha minivådområde. Du kan inde i kortet klikke på arealerne og se hvilken effekt de har.

Bemærk, at op til 30 procent af dit samlede drænopland til minivådområdet må bestå af ikke egnede områder.

I løbet af sommeren og efteråret 2018 vil der være mulighed for at frigive arealer i samarbejde med beliggenhedskommunen. 1. december 2018 vil det endelige minivådområdekort blive offentliggjort. Du kan dog regne med, at de arealer der er egnede eller potentielt egnede på minivådområdekortet ikke forsvinder.

2.1.2 Tjek om dit minivådområde har en effekt større end 300 kg N pr. ha minivådområde: Minivådområder har forskellig effekt for hvert ID15-opland

På kortet kan du få information om den forventede kvælstofeffekt for et minivådområde beregnet på kystniveau i de enkelte ID15-områder. ID 15 oplande er topografiske oplande på ca. 15 km² i gennemsnit. Zoom ind på kortet og aktivér info-boksen ved at trykke på ikonet med "i" i værktøjslinjen øverst på kortet. Der vil herefter komme en info-boks op, når du klikker på kortet. I info-boksen kan du også se, hvilket ID15-opland og kystvandopland området tilhører. I IMK vil der også være et kortlag som du kan klikke på, der viser ID 15 områderne.

2.2 Baggrundsinfo for kortet

I afsnittene "Baggrundsinfo for Potentialekortet" og "Baggrundsinfo for kort over indsatsbehov for minivådområder" herunder kan du læse om de kortlag, som du kan klikke på inde i Udpegningskortet.

2.2.1 Baggrundsinfo for kortet

Kortet er inddelt i seks klasser. Herunder kan du læse en forklaring på klasserne.

Egnede arealer (mørke grønne)

Egnede arealer er arealer med højt lerindhold, hvor sandsynligheden for vandafstrømning via dræn er stor, og derfor er de egnede til minivådområder. Bemærk, at der i begrænset omfang kan være arealer, som er udpeget som egnede for minivådområder, hvor der i forvejen findes vådområder - her kan der ikke gives tilskud til minivådområder.

Betinget egnede arealer (lysegrønne)

Betinget egnede arealer er arealer med højt lerindhold, hvor der tages forbehold for planer om de store vådområder. Du kan ikke søge om etablering af minivådområder på disse arealer i 2019. Se dog afsnit XX om frigivelse af disse arealer efter aftale med kommunen.

Potentielt egnede arealer (gule)

Potentielt egnede arealer er arealer med lavt lerindhold, hvor der er risiko for lav lokal vandafstrømning via dræn, og derfor er de kun potentielt egnede til minivådområder.

Betinget potentielt egnede arealer (lysegule)

Betinget potentielt egnede arealer er arealer med lavt lerindhold, hvor der tages forbehold for planer om de store vådområder. Du kan ikke søge om etablering af minivådområder på disse arealer i 2019. Se dog afsnit XX om frigivelse af disse arealer efter aftale med kommunen.

Ikke egnede arealer (lavbund i ådale, røde arealer)

Ikke egnede arealer er arealer, som er lavbund i ådale, hvor der er risiko for grundvandsindstrømning, og derfor er de ikke egnede til minivådområder.

Tørlagte inddæmmede arealer (grå)

Tørlagte inddæmmede arealer er en blanding af lavbundflade og lavbund i ådal med risiko for grundvandsindstrømning, og derfor er de ikke egnede til minivådområder.

Dræned potentielt og dræned betinget potentielt egnede (blå og lyseblå)

De blå farver angiver, hvis et potentielt (blå) eller betinget potentielt egnede (lyseblå) areal er drænet. De egnede arealer er som udgangspunkt altid dræned)

2.2.2 Indsatsbehov for minivådområder

Indsatsbehovet for minivådområder er opgjort som den forventede effekt af minivådområder fra vandområdeplan 2015-2021 og den såkaldte fleksibilitetspulje, som først forventes indhentet i den kommende vandområdeplan efter 2021. Du kan klikke på kortet og få information om den forventede effekt af minivådområder (2015-2021) og den udskudte indsats i det enkelte område. Zoom ind og aktivér info-boksen ved at trykke på ikonet med "i" i værktøjslinjen øverst på kortet. Der vil så komme en info-boks op, når du klikker på kortet.

Kortet bliver justeret i takt med at indsatsbehovet ændres. Det betyder også, at udpegningskortet for minivådområder bliver justeret til ansøgningsrunden 2020.

3. Få hjælp af en oplandskonsulent

Oplandskonsulenterne yder gratis rådgivning og kan hjælpe dig med korrekt placering, dimensionering og design af det enkelte minivådområde.

Du skal bruge en af oplandskonsulenterne til at sørge for, at det minivådområde, du vil anlægge, er placeret, dimensioneret og designet korrekt. Læs mere i dette kapitel om, hvad vi kræver, at en oplandskonsulent skal hjælpe dig med, og hvad du har mulighed for hjælp til.

3.1 Hvad er en oplandskonsulent?

Oplandskonsulentordningen skal medvirke til at etablere de kollektive virkemidler minivådområder, vådområder, lavbundsprojekter og skov. De skal især hjælpe med at finde placeringer for minivådområder og facilitere ansøgninger til ordningen, og de skal sikre, at det sker i dialog og koordinering med kommuner, så virkemidlerne placeres, hvor det giver mening for alle.

Du kan læse meget mere om oplandskonsulenterne og finde kontaktinformation på deres hjemmeside <https://oplandskonsulenterne.dk/>

3.2 Hvad kan og skal en oplandskonsulent hjælpe dig med?

I faktaboksen nedenfor kan du se hvad en oplandskonsulent skal hjælpe dig med (markeret med en *) og hvad de kan hjælpe dig med.

Oplandskonsulenten kan gratis hjælpe dig med disse opgaver og skal skrive under på din ansøgning

Før du ansøger

Gennemgå dine muligheder for at lave et projekt med tilskud.

*Skal underskrive din ansøgning med henblik på at sikre:

- ✓ at drænoplandet er korrekt afgrænset herunder, at der ikke er andre synlige dræneløb end hoveddrænet, der afvander til minivådområdet
- ✓ Hvis dit drænopland udgøres af mere end 50 procent potentielt egnet areal skal oplandskonsulenten også udføre yderligere undersøgelser

Udarbejde tilbudsmateriale.

Indhente tilbud fra entreprenører.

Hjælpe med at indhente de nødvendige tilladelser og godkendelser fra myndighederne.

Udarbejde ansøgningen om tilsagn.

Når du har fået tilsagn

Oplandskonsulenten kan enten:

- Deltage i indledende byggemøde med byggeleder, der skal foretage byggetilsyn.
- Være byggeleder og foretage byggetilsyn.

3.3 Tag kontakt til oplandskonsulenten i god tid før 1. februar 2019

Før du tager kontakt til oplandskonsulenten, kan du selv undersøge, om det minivådområde, du ønsker at anlægge, har et drænopland, der er beliggende på Udpegningskortets egnede eller potentielt egnede arealer.

Du skal i god tid, før du ønsker at ansøge om tilsagn om tilskud til et minivådområde, kontakte din lokale oplandskonsulent, der kan hjælpe med at vurdere den konkrete placering og dimensionering af minivådområdet og dine muligheder for at ansøge. Du skal, hvis det er muligt, have fremskaffet drænkort over din jord eller andre oplysninger, der kan skabe klarhed over drænforholdene på den jord, du ønsker at anlægge et minivådområde på.

Hvis drænoplandet til det planlagte minivådområde inkluderer arealer, som du ikke selv ejer eller forpagter, skal du huske at kontakte de pågældende parter. Hvis et minivådområde er dimensioneret og designet korrekt, vil der som udgangspunkt ikke være ændrede afvandingsforhold for drænoplandet efter minivådområdet er anlagt. Alligevel anbefaler vi, at du tager kontakt til ejere eller forpagtere af arealer beliggende i drænoplandet og oplyser dem om dine planer.

Du kan også tale med din oplandskonsulent om hvilke andre projekter, der er planlagt i dit nærområde, så I kan koordinere indsatsen, så der ikke er sammenfaldende drænoplande.

3.4 Oplandskonsulentens opgaver på potentielt egnede arealer

Du skal sammen med din ansøgning indsende ekstra dokumentation for dit minivådområdes forventede effekt, hvis du ønsker at anlægge et minivådområde, hvor drænoplandet til det planlagte minivådområde består af 50 procent eller mere potentielt egnet areal. Læs mere om disse undersøgelser i afsnit 1.6 "Kan du anlægge et minivådområde på arealer, der er potentielt egnede?"

Din oplandskonsulent skal udarbejde og godkende undersøgelserne. Det er derfor vigtigt, at du tager kontakt til din oplandskonsulent allerede i sommermånederne, hvis du ønsker at ansøge om at anlægge et minivådområde. Det betyder, at hvis du foretager undersøgelserne i sommeren 2018, kan du ansøge om et minivådområde i 2019.

3.5 Oplandskonsulentens erklæring

Du finder erklæringen på vores hjemmeside under minivådområdeordningen. Din oplandskonsulent skal underskrive erklæringen inden du indsender din ansøgning om tilsagn om tilskud til et minivådområde. Du skal vedhæfte erklæringen til din ansøgning.

Find erklæringen [her](#).

3.6 Oplandskonsulentens rolle når du går i gang med anlægsarbejdet

Vi har en række krav til design af minivådområdet, som det er vigtigt, at du overholder. Derfor anbefaler vi, at du bruger en byggeleder til at foretage byggetilsyn når minivådområdet bliver anlagt.

Oplandskonsulenten kan enten være byggeleder, eller du kan bruge en anden konsulent. Hvis du ansøger om et minivådområde med åbne bassiner, kan du ikke få tilskud til konsulentbistand ud over den fastsatte standardomkostning. Ansøger du om at etablere et minivådområde med filtermatrice kan du ansøge om tilskud til konsulentbistand på maksimalt 10 % af de tilskudsberettigede udgifter. Spørg din oplandskonsulent, hvilke muligheder du har.

3.6.1 Oplandskonsulenten hjælper dig i gang med samarbejdet med entreprenøren

Oplandskonsulenten kan hjælpe dig godt i gang med anlægsarbejdet ved at deltage i et indledende byggemøde med din entreprenør, dig og en byggeleder.

4. Sådan skal du indtegne arealerne i IMK

Når du ansøger om tilskud til etableringen af et minivådområde i Tast selv-service, skal du indtegne minivådområde, projektareal og drænopland i Internet Markkort (IMK). Du åbner IMK, når du er inde i ansøgningsskemaet, og data fra dine indtegninger bliver automatisk overført til ansøgningsskemaet. Du kan se et eksempel på indtegningerne på figur 4.1 og 4.2 nedenfor. Det kan være nødvendigt at indtegne et overlapsareal, hvis drænopland og projektareal overlapper hinanden, da IMK ikke kan håndtere arealer (i IMK betegnes det som marker), der krydser hinanden. Bemærk også, at minivådområdet ikke må overlappe med drænoplandet i dine indtegninger.

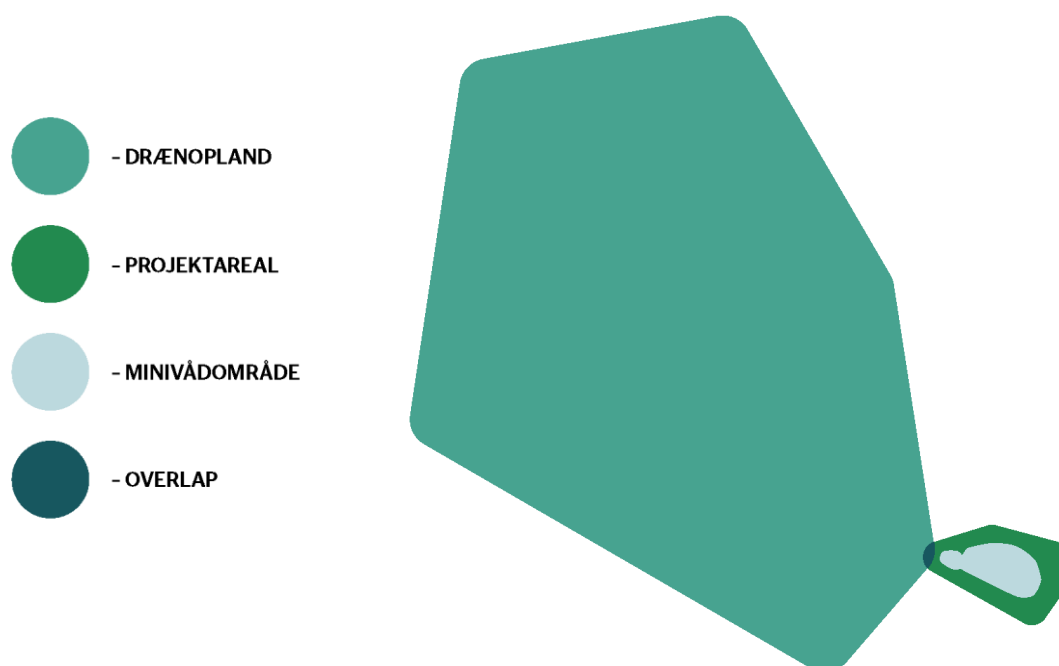
Du skal indtegne følgende:

1. Drænopland til minivådområdet indtegnet som ét areal.
2. Projektarealet: Minivådområde, sedimentationsbassin, brinker og tilgangsvej) indtegnet som ét areal.
3. Minivådområdet: Minivådområde og sedimentationsbassin – indtegnet som ét vandspejl.
4. Eventuelt overlap mellem projektareal og drænopland. Hvis dit projektareal overlapper med drænopland, skal det indtegnes i et separat areal kaldet "Overlap".

Når du indtegner arealerne i IMK, vil IMK bede dig om at angive "marknavne" på de forskellige indtegninger. Bemærk her, at marknavnene maksimalt kan indeholde 10 bogstaver. Vi foreslår, at du anvender følgende betegnelser: Drænopland: Drænopl, Projektareal: Projektar, Minivådområde: Minivåd, Overlap: Overlap.

Find guide til IMK [her](#)

FIGUR 4.1. Arealer som skal indtegnes i IMK

FIGUR 4.2. Indtegning af drænopland, minivådområde, projektareal og overlap IMK

5. Sådan prioriterer vi ansøgninger og vurderer, om du får tilsagn eller afslag

Du kan kun ansøge om et minivådområde, hvis mellem 70 og 100 procent af hhv. drænopland og minivådområde er beliggende på udpegningskortets egnede (grønne) eller potentielt egnede (lysegrønne) områder. Herudover skal effekten af dit minivådområde have en effekt over 300 kg N per ha minivådområde.

5.1 Ansøgningsskemaet indeholder valideringer

Før du går i gang med at ansøge om et minivådområde, er det vigtigt at vide, at ansøgningsskemaet i tast selv-service er sat op med en række valideringer, der gør, at du ikke kan indsende ansøgningsskemaet, hvis der er nogle krav, du ikke overholder. Ansøgningsskemaet tjekker automatisk, om du opfylder de overstående krav via de indtegninger, som du har lavet i IMK, og de udgifter som du har indtastet i ansøgningsskemaet.

Din ansøgning skal overholde nogle krav for, at du kan sende den ind

- Maximum 30 procent af hhv. minivådområde og drænopland er udenfor for de grønne og lysegrønne markeringer på udpegningskortet.
- Minimum 80 procent af dit drænopland er registreret som omdriftsareal i fællesskemaet for 2018.
- Du har vedhæftet en erklæring fra en oplandskonsulent.
- At dit projektareal ikke overlapper med andre arealbaserede tilsagn.
- At dit projektareal maksimalt er dobbelt så stort som minivådområdet. Fx er minivådområdet 0,5 ha må projektarealet maksimalt være 1 ha inkl. overlapsarealet.

Særligt for åbne minivådområder

- Minivådområdets størrelse er inden for dimensioneringskravene på mellem 1 – 1,5 procent af drænoplandet.
- Drænoplandet er minimum 20 ha.

Særligt for minivådområder med filtermatrice

- Minivådområdets størrelse er inden for dimensioneringskravene på mellem 0,2 – 0,25 procent af drænoplandet.
- Minivådområdets samlede omkostninger (ekskl. areal- og vedligeholdelseskompensation) er 750.000 kr. per 0,2 ha filtermatrice (ekskl. sedimentationsbassin/sedimentationsbrønd/stuvningsbassin).
- Drænoplandet er minimum 20 ha

5.2 Prioritering af ansøgninger

Når alle ansøgninger er kommet ind, bliver de prioriteret. Vi prioriterer åbne minivådområder og minivådområder med filtermatrice i hver sin pulje. Ved prioritering af projekterne lægger vi vægt på følgende:

1. Projektets effekt
2. Projektets omkostninger

Når du indtegner dit minivådområde og det tilhørende drænopland i IMK i forbindelse med din ansøgning om tilsagn om tilskud, bliver den forventede effekt af dit minivådområde automatisk beregnet. Effekten vil fremgå af ansøgningsskemaet efter indtegningen på fanen 'Projektdata'. Projektets omkostninger er de omkostninger, som du angiver i budgettet i Tast-selv.

Vi giver de enkelte projekter point med udgangspunkt i beregningen nedenfor.

$$\text{Point} = \frac{\text{Total N-effekt af minivådområdet (kg N)}}{\text{Omkostninger}}$$

I formelen er 'total N-effekt af minivådområdet (Kg N)' den totale effekt af minivådområdet, beregnet ud fra dine indtegninger i IMK. Omkostningerne er det beløb, som du har ansøgt om i din ansøgning.

Ansøgerne vil blive prioriteret på baggrund af en pointscore, som udtrykker omkostningseffektiviteten. Vi prioriterer projekter med højest pointscore først. I tilfælde af pointlighed vil det være størrelsen af minivådområderne, der prioriteres efter, således at større minivådområder prioriteres over mindre. I det tilfælde hvor indsatsbehovet for minivådområder bliver opfyldt i et givent kystvandopland, giver vi afslag til projekter med lavest pointscore. Det gør vi for at sikre størst mulig effekt for pengene - uden at overopfylde behovet for kvælstofreduktion i de enkelte kystvandoplande.

Eksempel på hvordan vi giver din ansøgning point

Vi har godkendt dine tilskudsberettigede udgifter til at være 300.250 kr. inklusiv areal og vedligeholdskompensation. Effekten af dit minivådområde er beregnet til at være 680 kg N ud fra de indtegninger, som du har lavet i IMK.

Vi beregner projektets pointscore til at være $\frac{680 \text{ kg N}}{300.250 \text{ kr.}} \cdot 1.000 = 2,26 \text{ point}$

Pointene er et udtryk for projektets omkostningseffektivitet - altså hvor meget kvælstof, der kan reduceres per krone med netop dit ansøgte projekt. Vi ganger med 1.000 for at få et tal med to decimaler, som vi kan prioritere på baggrund af.

Vi prioriterer projekter med højest point først, da det er projekter, der reducerer mest kvælstof per krone.

Inden for et givent kystvandopland gives tilsagn til de ansøgninger, der har opnået højest point indtil indsatsbehovet for det pågældende kystvandopland er opnået. Du finder reduktionsbehovet i de enkelte kystvandoplande i bekendtgørelsens bilag 1, og du kan finde nummeret på dit kystvandopland i

Miljøgis, hvis du tænder informationsknappen i øverste bjælke og trykker på det areal, hvor du vil anlægge dit minivådområde.

5.3 Hvis du får tilsagn

Når vi har behandlet din ansøgning og besluttet, hvorvidt du får tilsagn om tilskud eller afslag til dit projekt, sender vi afgørelsen til dig.

Hvis du får tilsagn om tilskud til dit projekt, sender vi et tilsagnsbrev. Tilsagnet indeholder et budget over de godkendte, tilskudsberettigede udgifter samt en oversigt over betingelser.

5.4 Hvis du får afslag eller delvist afslag

Vi kan give afslag eller delvist afslag til et projekt, hvis:

- Du ikke har givet os alle de påkrævede oplysninger i ansøgningen.
- Loftet for indsatsbehovet for minivådområder er nået i det kystvandopland, du ansøger i. Læs mere i afsnit 2.3.2 "Baggrundsinfo for kort over indsatsbehov for minivådområder". Det konkrete indsatsbehov for dit kystvandopland finder du også i bekendtgørelsens bilag 1.
- Ansøgningen ikke er prioriteret (se ovenstående afsnit om prioritering).

Yderligere for minivådområder med filtermatricer:

- Du ikke har vedlagt to direkte sammenlignelige tilbud for varer og ydelser, hvor udgiften overstiger 50.000 kr.
- Vi vurderer, at udgifterne under 50.000 kr. ikke er rimelige.
- Udgifterne ikke er tilskudsberettigede.

Hvis du får delvist afslag til dit projekt, indeholder brevet desuden begrundelser (inkl. henvisning til lovgrundlag) for de dele af projektet, som vi ikke har fundet tilskudsberettiget, samt en klagevejledning.

5.5 Hvis du får afslag

Hvis du får afslag til dit projekt, sender vi dig et afslagsbrev med begrundelser (inkl. henvisning til lovgrundlag) for afslaget samt en klagevejledning.

5.6 Hvis du vil klage

Du kan klage over vores afgørelser under minivådområdeordningen.

Vi skal have modtaget din klage senest 4 uger efter den dato, hvor du har modtaget den afgørelse, du klager over.

Din klage skal være skriftlig og angive, på hvilke punkter du mener, at den pågældende afgørelse er urigtig. Du skal begrunde din klage.

Du skal sende klagen med e-mail til os: vandnatur@lbst.dk

Med mindre vi finder grundlag for at genoptage sagen og træffe en ny afgørelse, sender vi klagen sammen med vores kommentarer videre til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse i sagen. Afgørelser truffet af Miljø- og Fødevareklagenævnet kan ikke indbringes for anden offentlig myndighed.

Hvis vi modtager klagen for sent, vil Miljø- og Fødevareklagenævnet som udgangspunkt afvise klagen.

6. Åbne minivådområder: Hvad kan du få tilskud til?

6.1 Standardomkostninger på projektypen åbne minivådområder

På projektypen "åbne minivådområder" anvendes der standardomkostninger som grundlag for beregning af tilskuddet. En standardomkostning er en fast, foruddefineret enhedspris, på dit projekt, der varierer med størrelsen på dit minivådområde (vandspejlet).

Tilskuddet beregnes således på baggrund af standardomkostningen og størrelsen på dit minivådområde. Tilskuddet er 100 procent af tilskudsgrundlaget og er det beløb du får udbetalt, uanset hvilke konkrete udgifter du afholder i forbindelse med projektet. Det er dog en forudsætning, at når vi kommer på afsyning, at dit minivådområde er så stort, som du har angivet, overholder alle krav i bilag 3 til bekendtgørelsen og at vi kan forefinde de tilvalgsmuligheder, der fremgår af tilsagnet.

Du skal således, hvis du ansøger om tilskud til et åbent minivådområde, hverken sende to tilbud på ansøgningstidspunktet eller faktura og dokumentation for betaling på udbetalingstidspunktet.

Du skal dog gemme og kunne fremvise din udbetalingsanmodning og alle regnskabsbilag vedr. investeringerne i fem et halvt år med henblik på eventuel senere kontrol af projektet.

Du kan også få kompensation for udtagning af areal og vedligehold. Læs mere i afsnit 6.2 "Kompensation for areal og vedligehold skal du søge som de minis-støtte".

Oversigt over standardomkostninger for åbne minivådområder

Post	Startpris (kr.)	Pris pr. m ² anlægsareal (kr.)
Samlet for obligatoriske dele	161.800	36,50
Etablering af pumpe	21.150	11,30
Etablering af planter	780	1,40
Etablering af sti mv.	12.000	Fast pris

Obligatoriske dele dækker over følgende: etablering af arbejdsplads, brøns- og ledningsarbejder, Jordarbejder (inkl. etablering af lermembran) og øvrige udgifter.

Eksempel på beregning af tilskud

Anlægsstørrelse i m ² :	2.500	5.000	7.500	10.000	15.000	20.000
Sum obligatoriske dele (kr.)	253.050	344.300	435.550	526.800	709.300	891.800
Etablering af pumpe mv. (kr.)	49.400	77.650	105.900	134.150	190.650	247.150
Etablering af planter (kr.)	4.280	7.780	11.280	14.780	21.780	28.780
Etablering af sti mv. (kr.)	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Sum m. alle optioner (kr.)	318.730	441.730	564.730	687.730	933.730	1.179.730

Når projektet er gennemført og anlægsarbejdet dermed er afsluttet, skal minivådområdet stå som det fremgår af dit tilsagn og følge bekendtgørelsens krav til design (bilag 3). Alle de investeringer, som indgår i projektet (fx en pumpe), skal være nye og der må derfor ikke anvendes brugt udstyr til projektet. Ved afsyning ser kontrolløren efter, om dit minivådområde er så stor som angivet i dit tilsagn og om alle investeringer findes i projektet. Du kan læse mere om afsyning i kapitel X Afslutning af projektet.

6.2 Oversigt over projekter, som du ikke kan få tilskud til

Tilsagn om tilskud kan ikke gives til:

- Projekter vedrørende aktiviteter, som du har igangsat, inden du har sendt din ansøgning om tilsagn om tilskud til os.
- Projekter, hvori der indgår teknologier eller investeringer, som modtager eller tidligere har modtaget andre EU-tilskud, tilskud fra anden offentlig myndighed eller tilskud under en anden tilskudsordning fra Landbrugsstyrelsen.
- Projekter, som ikke overholder bekendtgørelsens krav om design af åbne minivådområder (bilag 3).

7. Åbne minivådområder: Når projektet sættes i gang

7.1 Hvornår må du påbegynde projektet?

Når du har sendt din ansøgning om tilsagn om tilskud til projektet til Landbrugsstyrelsen, må projektet sættes i gang for din egen regning og risiko. Det betyder, at hvis din ansøgning ikke resulterer i et tilsagn, må du selv betale alle projektudgifter.

Du må ændre i din indsendte ansøgning i løbet af ansøgningsperioden, selvom du har påbegyndt projektet.

7.2 Hvad må du – og hvad må du ikke?

Projektet er ikke tilskudsberettiget, hvis du – inden du sender din ansøgning til os – har:

1. bestilt varer og ydelser til projektet,
2. fået leveret varer og ydelser til projektet, eller
3. betalt udgifter til projektet, herunder forudbetaling.

Du må dog gerne fx indhente tilladelser til projektet, inden du sender din ansøgning til os.

8. Minivådområder med filtermatrice: Det kan du få tilskud til

De udgifter, du kan få tilskud til, skal være nødvendige for at gennemføre projektet, og de skal være direkte relateret til projektaktiviteterne og til gennemførelse af projektet. Benytter du vores tilbudsskabelon til indhentning af tilbud på anlægsarbejdet, betragter vi disse udgifter som nødvendige for at gennemføre projektet. Skabelonen og tilhørende appendiks finder du på vores hjemmeside. Hvis du søger om tilskud til andre udgifter, end dem som er beskrevet i tilbudsskabelonen skal du derfor udspecificere udgifterne i ansøgningsskemaet, når du søger om tilsagn om tilskud. Det betyder, at du skal beskrive og forklare udgiftsposterne i detaljer.

Vi kan kun udbetale tilskud til udgifter, som er afholdt af tilsagnshaver inden for projektperioden. En udgift er afholdt, når leverandøren har udstedt en faktura til tilsagnshaver.

Vi kan ikke godkende andre udgifter end de udgifter, der er nævnt nedenfor som tilskudsberettigede. Det er en betingelse for godkendelse, at vi vurderer, at udgifterne er af væsentlig betydning for at gennemføre projektet. Fx vil vi kunne godkende udgifter til en elektriker som tilskudsberettigede, hvis der skal installeres en pumpe i projektet.

Som en del af din ansøgning skal du vedhæfte to direkte sammenlignelige tilbud fra leverandører vedrørende alle udgifter over 50.000 kr. Læs mere om de krav vi stiller til dokumentation af udgifternes rimelighed i afsnit 8 "Dette skal du være opmærksom på, når du indhenter tilbud fra leverandører".

Du kan også få kompensation for udtagning af areal og vedligehold. Læs mere i afsnit 6.2 "Kompensation for areal og vedligehold skal du søge som de minis støtte".

8.1.1 Udgifter til anlægsarbejde – minivådområder med filtermatricer

Nye materialer.

Du kan få tilskud til køb af nye materialer, herunder udgifter til nødvendig transport af disse materialer. Materialer er som udgangspunkt varer, som du bruger til projektet, og som du ikke kan genbruge efter projektet, fx drænrør eller vådbundsplanter.

Nyt udstyr

Du kan få tilskud til køb af nyt udstyr, herunder udgifter til nødvendig transport af dette udstyr. Udstyr er fx maskiner, inventar og analyseudstyr. Du kan kun få tilskud til køb af *nyt* udstyr og ikke til køb af *brugt* udstyr. Du kan ikke få tilskud til *reparation* af udstyr.

Lermembran

Hvis oplandskonsulenten med sin underskrift på ansøgningen har erklæret, at der er behov for en lermembran, kan de tilskudsberettigede udgifter også omfatte udgifter til at anlægge en lermembran.

8.1.2 Tilskud til konsulentbistand – minivådområder med filtermatricer

Du kan ikke få tilskud til det arbejde, som oplandskonsulenten har udført, da oplandskonsulentens arbejde er uden omkostninger for dig. Der kan dog alligevel være behov for at tilknytte en anden konsulent end oplandskonsulenten, fx til at udføre byggetilsyn, som oplandskonsulenten ikke dækker. I faktaboksen nedenfor kan du se, hvad du skal overholde, hvis du søger om tilskud til konsulentbistand.

Krav til ansøgning om tilskud til konsulentbistand

Timeantallet og timeprisen skal fremgå af din ansøgning om tilsagn om tilskud.

Du skal beskrive, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

Timeprisen må højst være 1.200 kr. Vi skal stadig vurdere, om prisen er rimelig ud fra opgavebeskrivelse samt 2 tilbud, hvis udgiften er over 50.000 kr.

Konsulentens udgifter til rejser, kørsel, fortæring og repræsentation skal være indeholdt i konsulentens timepris, da de ellers vil blive trukket ud af tilskudsgrundlaget før udbetaling.

Fakturaen for konsulentbistanden skal være tilstrækkelig detaljeret til, at vi kan afgøre, om den er i overensstemmelse med tilsagnet og projektbeskrivelsen og vedrører projektet. Antal timer, timepris og udførte opgaver skal fremgå af fakturaen.

Bemærk, at du højst kan få tilsagn om tilskud til konsulenttydelser svarende til 10 procent af de samlede tilskudsberettigede udgifter.

8.1.3 Løn til eget personale – minivådområder med filtermatricer

Dit personale kan udføre arbejde i projektet i projektperioden, og udgifterne hertil kan indgå som tilskudsberettigede udgifter. Ved dit personale forstås medarbejdere, som allerede er ansat hos dig, og

nye medarbejdere, som du ansætter for en tidsbegrænset periode i forbindelse med det konkrete projekt.

Hvis tilsagnet er givet til en virksomhed, er det virksomhedens personale, der kan udføre arbejde i projektet. Hvis tilsagnet er givet til en forening eller organisation, er det foreningens eller organisations personale, der kan udføre arbejde i projektet.

Virksomhedsejere og private ansøgere kan ikke ansætte sig selv i et projekt og kan ikke få tilskud til egen løn. Du kan ikke få tilskud til aflønning af tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer, herunder formænd, i foreninger og organisationer.

Kommuner kan som tilsagnshaver bruge medarbejdere i sin egen entreprenøraftdeling til at udføre opgaver i projektet. Det betragtes også som udgifter til tilsagnshavers personale.

Lønkategorier

Hver medarbejder, der modtager løn i projektet, skal placeres inden for én af fem kategorier, alt efter hvilken type arbejde medarbejderen udfører i projektet. Du skal derfor vurdere, hvilke typer af opgaver hver medarbejder løser i projektet, da det er opgavetyper (og ikke uddannelse eller stillingsbetegnelse), der bestemmer hvilken lønkategori en given medarbejder skal placeres i.

Til hver kategori er der knyttet en timesats, som er den maksimale timeløn, der kan godkendes som tilskudsberettiget inden for kategorien (både på tilsagns- og udbetalingstidspunkt). Der kan dog kun udbetales til den faktiske timeløn for en medarbejder. Hvis en medarbejder er placeret i lønkategori 2, hvor den maksimale timesats er 386 kr., men medarbejderens faktiske timeløn kun er 362 kr. kan vi tilsvarende kun udbetale tilskud til en timeløn på 362 kr.

TABEL 6.8.1. Lønkategorier

Lønkategori	Maksimal timesats (kr.)
1. Almindeligt ledelsesarbejde inden for administration, erhvervsorienterede funktioner og produktions- og servicevirksomhed. *)	560
2. Arbejde, der forudsætter viden på højt niveau inden for pågældende område, naturvidenskab og ingeniørvirksomhed (inden for naturvidenskab, ingeniør, økonomi, administration, jura, samfundsvidenskab)	386
3. Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau (teknisk arbejde inden for videnskab, i ingeniørvirksomhed, skib- og luftfart, forretnings-service, økonomi, administration og salg, jura, samfundsvidenskab, kultur, information og kommunikationsteknikerarbejde)	351
4. Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde (sekretærarbejde, regnskab)	292
5. Arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri, ekskl. medhjælp	267

*) I særlige tilfælde kan lønkategori 1 omfatte arbejde, der forudsætter særlig erfaring og relevant specialviden på højeste niveau inden for et fagområde, som skal tilgodeses i projektet.

For funktionærer udregnes timelønnen som årslønnen delt med det timeantal, der udgør ét årsværk. Et årsværk er på 1.513 timer. Årsværket på 1.513 timer gælder for en fuldtidsansat medarbejder. Hvis medarbejderen er ansat på nedsat tid, er årsværket for denne medarbejder mindre end 1.513 timer. Hvis en medarbejder fx er ansat 32 timer om ugen og ikke 37 timer (svarende til fuld tid), er årsværket $32/37 \cdot 1.513 \text{ timer} = 1.309 \text{ timer}$.

Årslønnen må indeholde:

- Ferieberettiget løn.
- Arbejdsgivers betalte pensionsudgift.

- Arbejdsgivers betalte ATP-udgift.
- Arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger (fx barselsfonden, flex-fonde).
- Feriepenge optjent under ansættelsen på projektet.

Årslønningen må ikke indeholde (listen er ikke udtømmende):

- Gratialer.
- Provisioner.
- Andre ikke-overenskomstmæssige ydelser.
- Fri bil, telefon, fri kost og logi, personalegoder m.m.

For timelønnede beregner vi årslønningen som den faktiske timeløn, plus feriepenge på 12,5 procent optjent i den periode, hvor medarbejderen arbejder på projektet. Hvis den faktiske timeløn er 200 kr., er timelønningen inkl. feriepenge = $1,125 \cdot 200 \text{ kr.} = 225 \text{ kr.}$

Overhead

Overhead udgør 15 procent af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn til tilsagnshavers personale. Hvis de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn er 100.000 kr., er de samlede, tilskudsberettigede udgifter til overhead 15.000 kr. (15 procent af 100.000 kr.).

Personalets arbejdsopgaver og tidsforbrug i projektet

Når du søger om tilsagn om tilskud, er det vigtigt, at du beskriver medarbejdernes arbejdsopgaver i projektet så detaljeret, at opgaverne kan placeres inden for de fem lønkatégorier og samtidig kan relateres til de konkrete aktiviteter i projektbeskrivelsen.

Projektet inddeles i arbejdsplaner/delaktiviteter, fx 1) planlægning af projektet, 2) anlægsarbejde

For hver arbejdsplan skal du uddybe de konkrete arbejdsopgaver. For hver arbejdsplan skal du fordele arbejdsopgaverne i de fem lønkatégorier. Du skal også angive det tilhørende timeantal for hver lønkatégori og timesatsen. Vi bruger oplysningerne til at vurdere, om opgaverne er placeret i den rigtige lønkatégori, dvs. til at vurdere om priserne er rimelige.

Du må ikke angive et timeantal og en timesats i en arbejdsplan, uden at du også beskriver medarbejdernes arbejdsopgaver detaljeret.

Ved ansøgning om tilsagn er det ikke nødvendigt at angive navne på alle konkrete medarbejdere. Du skal dog oplyse navne på nøglepersoner i projektet.

Du skal som udgangspunkt beskrive arbejdsopgaver for hver lønkatégori for hver arbejdsplan på medarbejderniveau. Hvis et projekt omfatter mange medarbejdere (to eller flere) inden for samme lønkatégori, der udfører samme type af opgaver i projektet, kan du gruppere dem i samme arbejdsbeskrivelse.

Timeregnskab, lønsedler og aftale om projekttilknytning

Ved ansøgning om udbetaling af tilskud, skal det være muligt at henføre en konkret medarbejder til en konkret arbejdsopgave i projektet. Du skal derfor sende information om hvilke medarbejdere, der har udført hvilke arbejdsopgaver. Det gør du ved at sende timeregnskab for medarbejderne. Du skal ikke sende timeregnskab for fuldtidsansatte medarbejdere, der arbejder fuldtids på projektet. Du skal sende timeregnskab for medarbejdere, der arbejder deltids på projektet.

Du skal udarbejde timeregnskabet regelmæssigt for den enkelte medarbejder og som minimum på månedsbasis. Det er tilladt at bruge virksomhedens eget system til timeregnskab.

Timeregnskabet skal indeholde:

- Antallet af timer pr. aktivitet,

- Dato for arbejdets udførelse
- En beskrivelse af de vigtigste arbejdsopgaver, som er gennemført inden for aktiviteten.
- Dato og underskrift for både medarbejder og arbejdsgiver.

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du sende lønsedler for alle de medarbejdere, der indgår i udbetalingsanmodningen, fordi vi kun kan udbetale støtte til den faktiske timeløn. Du skal sende lønsedler for hele den periode, som udbetalingsanmodningen vedrører for de pågældende medarbejdere.

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du sende en aftale om projekttilknytning for hver medarbejder, der har udført arbejde i projektet.

Aftalen skal bl.a. indeholde:

- Projektets titel.
- Medarbejderens navn.
- Perioden for medarbejderens arbejde på projektet, start- og slutdato.
- Timeantallet for udført arbejde i projektet i den periode, der ønskes udbetalt tilskud for.
- Beskrivelse af hvilke opgaver medarbejderen har udført i projektet.

Vi kan kun udbetale tilskud til løn, når der foreligger en konkret tidsbegrænset og skriftlig aftale med den ansatte. Aftalen skal være underskrevet af medarbejderen og dig som arbejdsgiver. Du finder skema til aftale om projekttilknytning på vores hjemmeside i [tilskudsguiden på lbst.dk](https://lbst.dk/tilskudsguiden). Skriv ordningens navn i søgefeltet og klik på "Søg".

8.1.4 Gebyrer, miljøtillæg og lignende – minivådområder med filtermatricer

Gebyrer, som er nødvendige for at gennemføre projektet, er tilskudsberettigede, medmindre de er omfattet af den pågældende bekendtgørelses udtømmende liste over ikke-tilskudsberettigede projekttudgifter under minivådområdeordningen. Et betalingsgebyr er fx ikke tilskudsberettiget, da det er en omkostning forbundet med dit pengeinstitut. Et miljøtillæg betragtes som et gebyr. Miljøtillæg er tilskudsberettiget, hvis de er nødvendige for gennemførelsen af dit projekt. Dette gælder også for lignende tillæg, såsom energitillæg og miljøbidrag, der på samme måde som miljøtillægget er tilskudsberettiget.

Ansøgere, som er en kommune, skal være opmærksomme på, at kommunale gebyrer ikke er tilskudsberettigede. Kommunernes udstedelse af tilladelser i medfør af de opgaver, der er henlagt til dem i lovgivningen, må normalt anses for almindelige myndighedsopgaver. Vi udbetaler således ikke støtte til kommuner til eventuelle gebyrer i forbindelse med kommunernes udstedelse af tilladelser efter miljølovgivningen eller byggelovgivningen.

8.2 Kompensation for areal og vedligehold skal du søge som de minimis støtte

Den kompensation du kan få for, at du udtager dit areal og skal vedligeholde dit minivådområde, er finansieret af den danske stat og er en såkaldt "de minimis"-støtteordning. Ordningen er derfor omfattet af EU-reglerne om de minimis, fx at der er et loft på 15.000 euro, som din bedrift må modtage over en periode på tre regnskabsår.

Du er forpligtet til at vedligeholde minivådområdet, selvom du ikke vælger at ansøge om de minimis-kompensation.

8.3 Hvad skal du gøre for at søge kompensation for areal og vedligehold?

Når du søger om tilsagn til etablering i Tast selv-service, kan du inde i samme ansøgningsskema søge om kompensation for areal og vedligehold.

For at vide om du holder dig under loftet på 15.000 Euro, skal du oplyse i ansøgningsskemaet, om du har modtaget de minimis-støtte i de tre seneste regnskabsår. Vi har allerede oplysninger om den de minimis-støtte, som du har modtaget fra os. Den vil fremgå af ansøgningsskemaet, men du skal selv

udfylde støttebeløb, hvis du har modtaget de minimis-støtte fra andre myndigheder end Landbrugsstyrelsen. Ansøgningsskemaet regner selv ud, hvor meget de-minimis støtte du kan modtage under minivådområdeordningen, hvis du har modtaget anden de minimis-støtte. I tabel 6.2 kan du se hvilken støtte ansøgningsskemaet automatisk indlæser fra Landbrugsstyrelsen.

8.3.1 Du skal selv oplyse, om du har modtaget de minimis støtte fra andre myndigheder

I ansøgningsskemaet skal du selv oplyse, hvis du har modtaget de minimis-støtte fra andre ordninger end Landbrugsstyrelsen. Her skal du oplyse:

- Hvilken myndighed?
- Hvor meget du har modtaget?
- Hvilken forordning?

8.3.2 Hvordan ved du om du har modtaget de minimis-støtte fra andre myndigheder?

Der findes ikke et nationalt overblik over de minimis-støtteordninger. Du kan finde ud af, om du tidligere har modtaget de minimis-støtte fra andre myndigheder ved at kigge på dine tilsagns- eller udbetalingsbreve. Det fremgår af tilsagnsbrevet eller udbetalingsbrevet fra den pågældende myndighed, om der er tale om de minimis-støtte. Hvis det ikke står i tilsagns- eller udbetalingsbrevet, at der er tale om de minimis-støtte, kan du gå ud fra, at du ikke har fået anden de minimis-støtte.

8.3.3 Hvad kan du få som kompensation for udtagning af areal og vedligehold?

Kompensation for udtagning af areal til minivådområde gives pr. ha og i forhold til arealets tidligere anvendelse (året før ansøgning om tilsagn om tilskud). Herudover tillægges der en sats for vedligehold. Kompensationen, udbetales som et engangsbeløb for de 10 år, som minivådområdet skal opretholdes. Vi udbetaler kompensationen sammen med slutudbetalingen, når projektet er gennemført.

Der ydes følgende kompensation for den 10 årige periode

47.000 kr. pr. ha for arealer i omdrift (referenceår 2018)

30.000 kr. pr. ha for arealer med permanent græs (referenceår 2018)

15.000 kr. pr. ha for naturarealer/andet (referenceår 2018)

8.4 Overblik over vores de minimis ordninger, som automatisk indlæses i dit ansøgningsskema

De minimis støtte modtaget fra følgende ordninger indlæses automatisk i ansøgningsskemaet:

TABEL 8.2. Oversigt over de minimis-støtte ordninger der automatisk indlæses i Tast selv-service:

Ordning/Tilskud	De minimis-forordning
National støtte til randzoner	Forordning nr. 1408/2013
Målrettede efterafgrøder	Forordning nr. 1408/2013

Ordninger der under "Projekter vedrørende job- og vækstskabende erhvervsudvikling og forbedring af rammevilkårene i landdistrikterne m.v. (LAG-ordningen)", Forordning nr. 1407/2013 eller 1408/2013 og "Investeringer i nye teknologier inden for forarbejdning i fødevaresektoren", Forordning nr. 717/2014, 1407/2013 eller 1408/2013 samt "Tilskud til brun bi på Læsø", Forordning nr. 1408/2013, vil ikke blive indlæst automatisk i Tast selv-service, men vi undersøger, når vi behandler din ansøgning, om du har fået de minimis-støtte under ordningerne.

8.5 Du må ikke overskride loftet på 15.000 Euro i de minimis-støtte over tre regnskabsår

De minimis-støtte er støtte, der ikke bliver anset for at være konkurrenceforvridende og derfor ikke bliver betragtet som statsstøtte, hvis støttebeløbet er under en bestemt beløbsgrænse. Det betyder, at der er et loft over hvor meget de minimis-støtte, den enkelte virksomhed må modtage i en periode på tre regnskabsår.

Støtteloftet for den enkelte virksomhed afhænger af, om der bliver givet støtte efter de minimis-reglerne til den primære landbrugssektor eller efter de generelle regler om de minimis-støtte til aktiviteter uden for den primære landbrugssektor.

Støtte til areal og vedligeholdelse under minivådområdeordningen bliver givet efter de minimis-reglerne for støtte til den primære landbrugssektor, hvor støtteloftet er 15.000 Euro. Det betyder, at støttebeløbet pr. virksomhed ikke må overstige 15.000 Euro over en periode på 3 regnskabsår.

Eksempel på beløbsgrænsen for de minimis-støtte

Tilsagnet er givet den 5. august 2019.

Tilskudsmodtager er en virksomhed inden for primær produktion af landbrugsprodukter.

3-årsperioden løber fra den 1. januar 2017 til den 31. december 2019.

I denne periode må den samlede de minimis-støtte ikke overstige beløbsgrænsen på 15.000 Euro.

9. Minivådområder med filtermatrice: Hvilke udgifter kan du ikke få tilskud til?

Der er en række forhold, som du skal være opmærksom på, der kan gøre, at dine udgifter ikke er tilskudsberettigede. Læs derfor listen nedenfor grundigt. Bemærk, at listen ikke er udtømmende, da alle udgifter, som du kan få tilskud til, skal være nødvendige for og direkte relaterede til projektet. Se også afsnit 6 "Hvad kan du få tilskud til?"

De tilskudsberettigede udgifter kan ikke omfatte

1. Udgifter, som du har afholdt, inden du har sendt ansøgning om tilsagn om tilskud til os (bemærk, hvis du har valgt startdato til 1. september, må du først afholde udgifter fra denne dato).
2. Udgifter, som du har afholdt uden for projektperioden.
3. Udgifter, som du har betalt, inden du har sendt ansøgning om tilsagn om tilskud til os.
4. Udgifter, som du ikke har betalt, inden du sender ansøgning om udbetaling af tilskud til os.
5. Udgifter, hvor fakturaen ikke er udstedt til dig som tilsagnshaver, men til en anden.
6. Udgifter til dit eget arbejde, herunder arbejde udført af formænd og tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer.
7. Udgifter til køb af brugt udstyr og brugt materiel.
8. Udgifter til leje og leasing af udstyr (gælder både for dig og for konsulenter i projektet).
9. Udgifter til reparation af udstyr.
10. Udgifter til udarbejdelse af ansøgning om tilsagn om tilskud.
11. Almindelige driftsudgifter fx husleje, forsikringer af enhver art, energiforbrug, kontorholdsudgifter, telefon, abonnementer på tidsskrifter mv.
12. Udgifter til regnskabs- og revisorvirksomhed, herunder forberedelse og fremskaffelse af oplysninger, der er nødvendig for varetagelsen af disse opgaver.
13. Bogholderi, debitoropfølgning, fakturering, udarbejdelse af skatte- og driftsregnskab.
14. Udgifter i form af naturalydelser. Naturalydelser er levering af bygge- og anlægsarbejder, varer, tjenesteydelser og jord og fast ejendom, hvor der ikke er foretaget kontantbetalinger dokumenteret ved fakturaer eller dokumenter med en tilsvarende bevisværdi.
15. Udgifter til udarbejdelse af skilt til information om den offentlige medfinansiering.
16. Finansierings- og pengeinstitutomkostninger.
17. Renter af gæld.
18. Udgifter til moms, medmindre momsen endeligt bæres af dig.
19. Udgifter, der vedrører aktiviteter, som du er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning.
20. Udgifter, hvor der også gives andre EU-tilskud til.
21. Udgifter, hvortil der er modtaget tilskud fra anden offentlig myndighed.
22. Udgifter til forskning og teknologisk udvikling.
23. Køb med ejendomsforbehold.
24. Simple genanskaffelser. Ved en simpel genanskaffelse forstås udskiftning af en maskine med en ny med fx samme teknologi, ydeevne eller miljøeffekt.
25. Udgifter, hvortil der gives tilskud fra Landbrugsstyrelsen under en anden ordning.
26. Udgifter til at varetage sædvanlige myndighedsopgaver.
27. Udgifter, der ikke er specificerede i budgettet.

10. Minivådområder med filtermatrice: Dette skal du være opmærksom på, når du indhenter tilbud fra leverandører

Krav til to tilbud og faktura

For alle udgifter over 50.000 kr. skal du som en del af din ansøgning om tilsagn du vedhæfte to direkte sammenlignelige tilbud fra leverandører vedrørende. Vi bruger de to tilbud til at vurdere, hvad der er rimelige priser til de forskellige udgifter. Du kan få tilsagn om tilskud på det beløb, som vi vurderer er en rimelig pris. Derefter må du gerne vælge en anden leverandør til at udføre arbejdet.

Husk, at der både er krav til tilbuddene, når du ansøger om tilsagn, og der er krav til fakturaerne, når du ansøger om udbetaling. Læs mere i dette kapitel.

10.1 Du skal indhente to sammenlignelige tilbud på udgifter over 50.000 kr.

Du skal i din ansøgning dokumentere udgifternes rimelighed.

Det betyder, at du skal udspecificere alle udgiftsposter i projektet og angive, hvilke opgaver der skal udføres, og hvilke genstande du forventer at skulle købe. Ved udspecificering menes, at du skal beskrive og forklare udgiftsposterne i detaljer.

Når vi modtager en ansøgning om tilskud, skal vi vurdere, om udgifterne til projektet er rimelige. Det betyder, at du i alle tilfælde skal dokumentere, at der er tale om rimelige udgifter/priser. Denne vurdering hænger ikke sammen med, om projektet skal konkurrenceudsættes. Se også afsnit 9, der omhandler udbudsreglerne.

For alle udgifter gælder det, at du på udbetalingstidspunktet skal kunne dokumentere udgiften ved faktura eller kvittering, som du skal sende sammen med din ansøgning om udbetaling af tilskud.

10.1.1 Udgifter over 50.000 kr.

Ved alle udgifter over 50.000 kr. skal du på ansøgningstidspunktet sende to direkte sammenlignelige tilbud, der viser, at du skal betale, hvad der svarer til markedspris for den pågældende vare eller ydelse.

Du kan kun opnå tilsagn om tilskud til det billigste tilbud. Du må gerne vælge det dyre tilbud, men det er altid det billigste, som vi beregner tilskuddet ud fra. Du må også gerne vælge en tredje leverandør, det vil sige en leverandør, som ikke har afgivet et af de to tilbud, vi vurderer udgiftens rimelighed ud fra. Du skal være opmærksom på, at dette er anderledes, hvis dit projekt er omfattet af udbudsreglerne, se afsnit 9 om udbudsregler.

På ansøgningstidspunktet skal tilbuddene anvendes til at fastsætte et godkendt budget for projektet. På udbetalingstidspunktet kan alene faktiske udgifter, som fremgår af fakturaer fra leverandør, indgå ved beregning af tilskuddet.

Det er vigtigt, at vi kan identificere beløbene fra tilbuddene i det budget, du sender med ansøgningen.

Sådan skal du angive prisen i budgettet

Hvis der er to tilbud fra leverandører på udgravning; et på 300.500 kr. og et på 400.000 kr., og du vælger leverandøren med det billigste tilbud, skal der i budgettet stå 300.500 kr.

Hvis der er to tilbud fra leverandører på udgravning; et på 300.500 kr. og et på 400.000 kr., og du vælger leverandøren med det dyreste tilbud, skal der i budgettet stadig stå 300.500 kr. Du må gerne vælge leverandøren med det dyre tilbud, men du kan kun opnå tilskud beregnet ud fra prisen i det billigste tilbud.

Hvis en budgetpost vedrører en vare eller ydelse, der er så speciel, at der kun findes én udbyder/leverandør, skal du vedlægge det indhentede tilbud sammen med din forklaring på, hvorfor du kun har indhentet ét tilbud. Du skal også vedlægge dokumentation fra leverandøren på, at han er eneforhandler af en bestemt teknologi/vare/konsulentydelse. Vi vurderer, om vi kan godkende din forklaring og dokumentation. Kan vi ikke godkende din forklaring og dokumentation vil udgiften ikke kunne godkendes som tilskudsberettiget.

10.1.2 Udgifter på og under 50.000 kr.

Ved udgifter til indkøb af varer og ydelser hvor prisen på ansøgningstidspunktet forventes at være på eller under 50.000 kr., er det ikke nødvendigt at sende tilbud. Vi skal dog stadig vurdere, om priserne er rimelige, og vi kan efterspørge dokumentation på udgifter på og under 50.000 kr. ved vurdering af ansøgningen. Det er en forudsætning for vores vurdering af udgifternes rimelighed, at du har udspecificeret udgifterne tilstrækkeligt detaljeret.

Du skal efterfølgende i din udbetalingsanmodning kunne dokumentere udgiften ved faktura, kvittering eller lignende.

10.1.3 Udgifter til konsulentbistand

Kravet om, at du skal sende to tilbud for udgifter over 50.000 kr., gælder også for udgifter til konsulentbistand.

Du skal angive timeprisen og timeantallet i ansøgningen. Du skal redegøre detaljeret for, hvilken opgave konsulenten skal udføre i projektet og for prisen på opgaven, når du søger om tilsagn om tilskud. På udbetalingstidspunktet skal du sende en detaljeret faktura for konsulentbistanden, hvor fakturaen skal indeholde timeantallet, timeprisen og beskrivelse af opgaven.

Vi kan maksimalt godkende en timepris på konsulentbistand som rimelig på 1.200 kr. pr. time. Vi foretager en konkret vurdering af timesatsens rimelighed for hver konsulentydelse i det enkelte projekt, idet vi ser på, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

Bemærk at udgifter til eksterne konsulenter højst kan udgøre 10 procent af de øvrige tilskudsberettigede udgifter (eksklusive areal- og vedligeholdskompensationen).

10.2 Din leverandør skal være uafhængig af dig

Prisen for en given ydelse må ikke være påvirket af sammenfald af interesser mellem sælger og køber. Det betyder, at udvekslingen af varer og tjenesteydelser sker fuldt ud som på det frie marked under fuld konkurrence. Med interesseforbunden/afhængig part mener vi, at der mellem to parter er et indbyrdes ejerforhold, en bestemmende eller betydelig indflydelse, familiemæssige relationer eller en fælles tilknytning til samme større organisatoriske enhed.

Eksempel på parter, som vi altid anser for interesseforbundne/afhængige, er:

- Ægtefæller eller anden familie, hvor den ene er tilskudsmodtager, og den anden driver den virksomhed, der leverer varer eller tjenesteydelser til projektet.
- Virksomheder ejet af sammen person.
- En virksomhed, der ejer en anden virksomhed (fx moder- og datterselskab).
- Øvrige koncernforbundne virksomheder.

Er tilbuddet afgivet af en af ansøgerafhængig virksomhed, kan du kun få tilskud til kostprisen af vareren/ydelsen. Kostprisen er den faktiske afholdte og betalte nettoudgift hos den part, som leverer vareren/ydelsen. Du skal vedlægge dokumentation for kostprisen. Hvis du ikke kan dokumentere kostprisen, vil vi nedsætte prisen ud fra en skønsmæssig vurdering. Hvis det ikke er muligt for os at vurdere kostprisen skønsmæssigt, vil vi nedsætte prisen med 25 procent.

10.3 Du skal overholde vores krav til tilbud

Et tilbud fra en leverandør skal indeholde

Leverandørens CVR nr. samt navn, adresse mv.

Dato

Beskrivelse af, hvad der leveres (hvilket udstyr (herunder model), hvilke materialer, hvilken opgave)

Oplysning om mængden af det leverede

Prisen pr. stk. og samlet for det leverede

Beskrivelse af, hvad der evt. er inkluderet i leverancen og prisen, fx installation, levering, oplæring af personale i brug af maskinen m.m.

Eventuelle rabatter og generelle prisnedslag

Angivelse af, om prisen er med eller uden moms

Der skal være tale om reelle tilbud fra en leverandør, dvs. at leverandøren har til hensigt at sælge den pågældende vare til den oplyste pris.

Hvis du har en konsulent til at udarbejde ansøgningen om tilsagn til tilskud, skal du sende to tilbud fra to andre konsulenter på konsulentbistand. Vi kan ikke godkende et tilbud fra den konsulent, der udarbejder ansøgningen om tilsagn om tilskud, til at dokumentere den rimelige pris på konsulentbistand.

10.4 Tilbuddene skal være sammenlignelige

Sådan er tilbud sammenlignelige

Leverandørerne skal have forskellige CVR nr.

Leverandørerne skal være uafhængige (se punktet 8.2 din leverandør skal være uafhængig af dig).

Tilbuddene skal omfatte det samme produkt, så vi kan sammenligne prisen.

Hvis det ene tilbud indeholder poster/elementer, som det andet tilbud ikke gør, skal det være muligt at trække udgiften for disse poster fra, så vi kan sammenligne priserne på de resterende poster. Den kan fx være udstyr og installering af udstyr.

Tilbuddene skal være tilstrækkeligt detaljerede til, at vi kan vurdere, om de er direkte sammenlignelige. Fx skal mængdeangivelser være ens i de to tilbud. Der må således ikke være udspecificeret "200 meter drænrør" i det ene tilbud og blot "drænrør" i det andet tilbud.

Hvis vi ikke har mulighed for at sammenligne tilbuddene, bliver vi nødt til at foretage en høring af din ansøgning. Det vil forlænge sagsbehandlingstiden.

11. Du skal overholde udbudsreglerne, hvis du ansøger om et minivådområde med filtermatrice

11.1 Åbne minivådområder: Dit projekt er ikke omfattet af udbudsreglerne

Vi stiller ikke krav om, at du indhenter to underhåndsbud og gemmer dokumentation for, at tilbudsloven er overholdt, da tilskuddet til projekterne er fastsat på grundlag af *standardomkostninger* og da ansøgere under ordningen er *private* virksomheder eller personer.

Vi gør opmærksom på, at du altid er forpligtet til at gemme alle fakturaer og betalingsdokumentation for hele dit projekt i fem et halvt år efter udbetalingen af dit tilskud.

11.2 Minivådområder med filtermatrice: Du skal overholde udbudsreglerne, når du vælger leverandør til projektet

Vi skal som kontrolmyndighed sikre, at de gældende udbudsregler er overholdt på projekter, som vi udbetaler tilskud til.

Du skal overholde udbudsreglerne

Der gælder forskellige regler alt efter, om du er en privat eller offentlig ansøger, hvilket fremgår af overskriften på hvert enkelt afsnit i dette kapitel.

Som tilsagnshaver efter denne ordning gælder reglerne i loven om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren for dig, når du har en bygge- og anlægsopgave med udgifter for 300.000 kr. og derover.

Som offentlig eller offentligretlig tilsagnshaver efter denne ordning gælder reglerne i udbudsloven, når du køber varer og tjenesteydelser.

Hvis du ikke følger reglerne, kan vi være nødt til at nedsætte dit tilskud.

Vi anbefaler, at du sætter dig grundigt ind i reglerne ved at læse dette kapitel. Du kan også læse mere hos Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen på:

<http://www.kfst.dk/Offentlig-konkurrence>

<http://www.kfst.dk/Offentlig-konkurrence/Udbud/Vejledninger>

<http://www.kfst.dk/Menu/Soegeresultatsside?q=vejledningpct.20tilpct.20tilbudsloven>

Vær opmærksom på, at du skal følge de regler, der gælder når du gennemfører dit projekt. Følg selv med på ovenstående links for at være opdateret på ændrede regler.

11.3 Hvordan opfylder du loven - bygge og anlægsopgaver?

Du skal indhente mindst to underhåndsbud¹ på bygge- og anlægsopgaver til over 300.000 kr. Du skal sende en skriftlig opfordring til tilbudsgiverne om at afgive tilbud. Det kan du fx gøre via mail. Du må ikke nøjes med at ringe til tilbudsgiverne.

I den skriftlige opfordring til at give tilbud skal du oplyse alle tilbudsgivere om, hvilket kriterium han vælger ud fra. Når du skriver til tilbudsgiverne, må du nemlig ikke forbeholde dig retten til at vælge frit mellem de indkomne tilbud.

Du skal enten oplyse at vælger ud fra:

- Kriteriet laveste pris, eller
- Kriteriet det økonomisk mest fordelagtige tilbud².

Kriteriet *det økonomisk mest fordelagtige tilbud* kan bestå af en sammensætning af flere kriterier, som varierer efter den pågældende kontrakt. F.eks. kan du lægge vægt på kvalitet, pris, byggetid, driftsomkostninger, rentabilitet, teknisk værdi, påvirkning af miljøet, arkitektur og funktion.

Du skal senere kunne dokumentere, at ansøgerne er behandlet lige. Derfor er det vigtigt, at du opfordrer tilbudsgiver skriftligt til at give dig et tilbud. Det er også vigtigt, at du indhenter skriftlige tilbud. Hvis du ikke får skriftlige tilbud, skal du på anden måde kunne dokumentere, at ansøgerne er behandlet lige.

Når du har modtaget tilbuddene, skal du vælge et af dem. Hvis du ikke ønsker at bruge nogen af tilbuddene, skal du gennemføre et nyt udbud, og vælge et af tilbuddene fra den nye runde. Det betyder altså, at du ikke må vælge en leverandør, der ikke har været med i budrunden.

11.4 Hvordan opfylder du loven – køb af varer og tjenesteydelser? (Gælder kun offentlige ansøgere)

Hvis din kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser, som er under EU's tærskelværdi,³ har klar grænseoverskridende interesse, skal du annoncere opgaven på udbud.dk, før du indgår en kontrakt⁴.

Du skal være opmærksom på udbudslovens regler om kriterier for tildeling og orientering af tilbudsgivere.

En opgave har grænseoverskridende interesse, når leverandører fra andre medlemslande kan have interesse i at ville byde på din opgave.

Hvis din kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser, som er under EU's tærskelværdi,⁵ men over 500.000 kr. ikke har klar grænseoverskridende interesse, skal du sikre dig, at købet foregår på markedsmessige vilkår, før du indgår en kontrakt⁶. Det kan du f.eks. gøre ved at gennemføre en markedsafdækning. På baggrund af den, kan du indhente et tilbud, indhente to tilbud, eller annoncere opgaven. Du kan annoncere din opgave på din egen hjemmeside eller på udbud.dk. Derudover skal du blandt andet være opmærksom på udbudslovens regler om orientering af tilbudsgiverne.

Du kan læse mere på Konkurrence- og forbrugerstyrelsens hjemmeside www.kfst.dk/offentlig-konkurrence.

¹ Tilbudslovens § 12, stk. 4.

² Tilbudslovens § 12, stk. 5.

³ Udbudsloven, § 10, jf. § 6.

⁴ Udbudsloven, § 191 og 192, jf. § 2.

⁵ Udbudsloven, § 11, jf. § 6.

⁶ Udbudsloven, § 193.

Hvis du foretager indkøb i henhold til SKI aftalen, har ydelsen allerede været i udbud, ligesom indkøb under andre offentlige indkøbsaftaler også kan være indgået på baggrund af udbud. Uanset hvad skal du stadig kunne dokumentere det.

11.5 Send dokumentation med udbetalingsanmodningen

Du skal dokumentere, at du har opfyldt reglerne senest når du ansøger om udbetaling,.

Du skal opbevare al dokumentation for, at du har overholdt reglerne i mindst fem et halvt år fra datoen for slutudbetaling. Det gælder også den dokumentation som du indsender,. Det betyder blandt andet, at du også skal opbevare det eller de tilbud, du ikke har accepteret. Du skal opbevare dokumentationen, så vi til enhver tid kan se materialet.

Hvad skal du sende ind?

Afhængigt af, hvilke regler i tilbudsloven, der gælder for dig, skal du sende følgende dokumentation:

Er du omfattet af tilbudslovens § 12, stk. 4

- Den opfordringsskrivelse, som du har sendt til tilbudsgiverne. Det skal fremgå af skrivelsen hvilken ydelse, du udbyder, og om du ved valget af leverandør vil lægge vægt på kriteriet billigste pris eller kriteriet økonomisk mest fordelagtige tilbud.
- De modtagne tilbud, både det valgte og det/de ikke valgte.
- Faktura fra den valgte leverandør, som skal være en af dem, der har afgivet tilbud.

Yderligere gælder for offentlige ansøgere:

Er du omfattet af tilbudslovens kapitel 3, 5 og 6

- Udbudsannoncen fra udbud.dk, eller ved begrænset licitation den skriftlige opfordring til at afgive tilbud. Annoncen eller den skriftlige opfordring skal opfylde kravene efter tilbudslovens regler om licitation.
- De tilbud, du har modtaget; både det du har valgt, og det/dem du ikke valgte.
- Faktura fra den valgte leverandør. Leverandøren skal være en af dem, der har afgivet tilbud.

Afhængigt af, hvilke regler i tilbudsloven, du er omfattet af, skal du sende følgende dokumentation;

Er du omfattet af udbudslovens afsnit IV

- Annoncen fra udbud.dk, eller et link til den. Følgende skal fremgå af annoncen:
Beskrivelse af opgaven
Kontaktoplysninger
Tilbudsfrist og evt. ansøgningsfrist
Ordregivers adresse
Kriterier for tildeling
- Kontrakten.

Er du omfattet af udbudslovens afsnit V

- Det eller de tilbud, som du har indhentet, eller
- Annoncen fra udbud.dk eller din egen hjemmeside, eller et link til den, og
- Kontrakten.

11.6 Særligt om afhængighed

Der må ikke være afhængighed mellem dig og tilbudsgiverne eller tilbudsgiverne imellem. Hvis der er en personlig eller økonomisk interesse, er der afhængighed. Det kan f.eks. være, hvis du er i familie med en tilbudsgiver, eller hvis den ene tilbudsgiver ejer den anden.

Er der afhængighed, er tilbudsloven ikke overholdt.

11.7 Særligt om totalentrepriser

Hvis det er en totalentreprise, du skal gennemføre, skal du også udbyde dit projekt som en totalentreprise. Det betyder, at du skal kunne dokumentere, at du har modtaget mindst to underhåndsbud på opgaven som totalentreprise.

11.8 Særligt om kunstig opdeling

Du må ikke kunstigt opdele dit projekt i to eller flere underentrepriser for dermed at komme under tilbudslovens tærskelværdi på 300.000 kr./tærskelværdierne i udbudsloven.

11.9 Særligt om udvidet bygge- og anlægsentreprise

Hvis du efterfølgende vil tilføje noget til en entreprise eller udvide en entreprise, skal den nye del også i udbud. Ifølge udbudsreglerne må du udvide din entreprise til en grænse på op til 15 procent af den oprindelige kontrakt på bygge- og anlægsopgaven, uden at du skal sende opgaven i nyt udbud. Hvis du udvider entreprisen med mere end 15 procent, vil det kun blive accepteret uden nyt udbud, hvis:

- ændringen ikke var forudset,
- hvis kontraktens overordnede karakter ikke ændres, og
- hvis ændringen ikke overstiger 50 procent af værdien af den oprindelige kontrakt.

Du skal dokumentere, at de tre betingelser er opfyldt.

11.10 Særligt om udvidet kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser (gælder kun offentlige ansøgere)

Hvis du efterfølgende vil tilføje noget til eller udvide en kontrakt om varekøb eller tjenesteydelser, skal den nye del også i udbud. Ifølge udbudsreglerne må du udvide din entreprise til en grænse på op til 10 procent af den oprindelige kontrakt på varekøbet eller købet af tjenesteydelser uden nyt udbud.

Udvider du entreprisen med mere end 10 procent, vil det kun blive accepteret uden nyt udbud, hvis

- ændringen ikke var forudset,
- hvis kontraktens overordnede karakter ikke ændres, og
- hvis ændringen ikke overstiger 50 procent af værdien af den oprindelige kontrakt.

Du skal dokumentere, at de tre betingelser er opfyldt.

11.11 Særligt om projektet som del af en større entreprise

Hvis de projektaktiviteter, vi kan give tilskud til, indgår som del af en større kontrakt, er det den samlede kontraktsum, der afgør, om du er omfattet af udbudsreglerne, og hvilket regelsæt, der gælder for dig. Det betyder, at vi måske skal kontrollere, om du har opfyldt udbudsreglerne for hele kontrakten.

11.12 Anlægger du selv dele af projektet?

Tilbudslovens krav om, at bygge- og anlægsopgaver skal konkurrenceudsættes, gælder kun i forhold til eksterne kontrakter. Det betyder, at når du selv anlægger dele af dit projektet, behøver du ikke at overholde tilbudsloven for disse dele.

11.13 Nedsættelse af dit tilskud

Vi nedsætter værdien af de tilskudsberettigede udgifter for et projekt, hvis vi konstaterer, at du er omfattet af tilbudsloven/udbudsloven, men ikke har overholdt reglerne.

Hvis der er udgifter i dit projekt, som vedrører opgaver, du ikke har konkurrenceudsat, men som skulle have været i udbud efter de gældende regler, vil vi nedsætte denne del af tilskudsgrundlaget. Tilskudsgrundlaget bliver nedsat forholdsmæssigt ud fra en konkret vurdering af, hvor alvorlig og omfattende forseelsen er.

Hvis du ikke har overholdt lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren eller udbudslovens afsnit IV og V , nedsætter vi med maksimalt 25 procent.. Hvis du har konkurrenceudsat din opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil vi nedsætte tilskudsgrundlaget med 25, 10 eller, i visse mindre alvorlige tilfælde, 5 eller 0 procent af de udgifter, som forseelsen vedrører. Du kan se eksempler nedenfor.

Hvis det viser sig, at du ikke har holdt al dokumentation tilgængelig i fem et halvt år, jf. ovenfor, kan det også betyde, at vi nedsætter dit tilskud forholdsmæssigt ud fra en vurdering af alvoren, omfanget og varigheden af forseelsen. Se næste side for et eksempel på, hvordan vi nedsætter dit tilskud, hvis der er fejl i udbuddet.

Eksempler på fejl i udbud, som fører til støttenedsættelse (gælder offentlige og private ansøgere)

Når du skal opføre en bygning eller udføre et anlægsarbejde til en pris over 300.000 kr., skal du kunne dokumentere, at du skriftligt har indhentet mindst to underhåndsbud, og givet samme oplysninger om kriteriet for valg af leverandør til begge, og at du har valgt et af dem til opgaven for at få tilskud fra Landbrugsstyrelsen.

Hvis du – selv om du oprindeligt har indhentet tilbud, som loven kræver – senere har valgt en tredje leverandør, som ikke har afgivet tilbud i samme runde, nedsætter vi tilskudsgrundlaget med 25 procent, fordi opgaven ikke er lovligt konkurrenceudsat.

Hvis du gennemfører din bygge- og anlægsopgave som en totalentreprise, hvor kun én enkelt leverandør gennemfører hele projektet for dig, skal du også skriftligt udbyde opgaven som en totalentreprise. Begge leverandører skal have samme oplysninger om hvilket kriteriet du vælger din leverandør ud fra. Du skal så kunne dokumentere, at du har modtaget mindst to underhåndsbud på opgaven som totalentreprise, og at du har valgt en af dem til opgaven for at få tilskud fra Landbrugsstyrelsen.

Hvis du oprindeligt har udbudt dine opgaver som delentrepriser, men du senere lader dem udføre samlet af én entreprenør i en totalentreprise, nedsætter vi tilskudsgrundlaget med 25 procent, fordi du så ikke reelt har konkurrenceudsat den samlede totalentreprise.

12. Du kan få grundbetaling under artikel 32, hvis du opfylder betingelserne

Det er muligt at søge enkeltbetaling (grundbetaling) til minivådområder, hvis du opfylder de almindelige betingelser under undtagelsesbestemmelsen artikel 32⁷.

Muligheden for at anvende undtagelsesbestemmelsen gælder bl.a. arealer, der indgår i vand- og naturprojekter, som gennemfører vandrammedirektivet. Minivådområdeprojekter implementerer altid vandrammedirektivet, og derfor kan du anvende undtagelsesbestemmelsen til dit minivådområde.

Du kan kun anvende undtagelsesbestemmelsen på arealer med tilsagnsforpligtigelse i den periode, hvor du har den relevante forpligtelse, dvs. i den 10-årig tilsagnsperiode.

Du skal også være opmærksom på, at projektarealet enten er minimum 0,30 ha eller i sammenhæng med andre støtteberettigede arealer udgør minimum 0,30 ha. Du skal derfor sikre dig, at dit projektareal til minivådområder er på 0,30 ha, når du søger under artikel 32.

Foruden ovenstående forhold skal følgende tre grundlæggende betingelser være opfyldt for at kunne få udbetalt grundbetaling under undtagelsesbestemmelsen artikel 32:

Hvad skal være opfyldt for få grundbetaling under artikel 32

- 1) Du skal have været søgt og have fået udbetalt retmæssig enkeltbetaling til arealet i 2008.
- 2) Du skal have anmeldt arealerne som artikel 32-arealer i Fællesskemaet inden ændringsfristen for indsendelse af Fællesskemaet.
- 3) Du skal være 'aktiv landbruger'. Hvis du ikke er aktiv landbruger, skal du som ejer eller forpagter udover dine artikel 32-arealer udføre en landbrugsaktivitet, fx juletræsproduktion udenfor fredskov, erhvervs-mæssig dyrehold, eller have minimum 0,30 ha sammenhængende støtteberettiget landbrugsareal, hvor aktivitetskravet er overholdt.

Du skal huske, at du fortsat skal opfylde kravet om landbrugsaktivitet på de dele af artikel 32-arealerne, hvor det er muligt. Du er således kun undtaget fra kravet om årlig landbrugsaktivitet på de arealer, hvor det er umuligt at afgræsse eller slå græsset, fordi du gennemfører vand- og naturprojektet eller opfylder forpligtelserne i miljøtilsagnet.

Hvis du får afslag på din ansøgning om projekttilsagn til etablering af et minivådområde, og hvis arealet ikke kan opfylde de almindelige støttebetingelser til grundbetaling, skal du trække dem ud af din

⁷ EU forordning nr. 1307/2013

markplan i fællesskemaet. Tilsagnsarealet vil først blive lagt ind i Internet Markkort (IMK) når du har fået tilsagn om projektilskud til projekter om etablering af et minivådområde,.

Du kan læse mere om betingelserne for grundbetaling under artikel 32 i vejledningen om direkte arealstøtte 2018. Vejledningen er i høring november 2017 og du kan finde den her: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/61294>. Minivådområdeordningen er beskrevet i afsnit 3.12.2 "Miljøtilsagn under artikel 32".

13. Hvilke kriterier og forpligtigelser skal du overholde?

Hvis du får tilsagn om tilskud til at anlægge et minivådområde, er der en række kriterier, du skal overholde, så du ikke mister dit tilsagn.

Forskellen på kriterier og forpligtigelser er, at kriterier er noget dit tilsagn er betinget af. Hvis du ikke overholder kriterierne, bortfalder dit tilsagn. Forpligtigelser er forhold, som du skal overholde, men dit tilsagn bortfalder ikke, hvis du ikke overholder dem. Hvis du ikke overholder forpligtigelser, vil vi ned-sætte dit tilskud efter en konkret vurdering af overtrædelsens alvor, omfang varighed og eventuelle gentagelser.

Dit tilsagn er betinget af, at følgende kriterier er opfyldt

1) Projektet må ikke begynde, før du har indsendt din ansøgning om tilsagn om tilskud

Du kan påbegynde projektet, så snart du har indsendt din ansøgning om tilsagn om tilskud, hvis du ikke har valgt startdatoen til 1. september 2019, fordi du har et arealbaseret tilsagn på arealet.

Udgifter, du afholder inden du har fået tilsagn eller afslag, er for egen regning og risiko.

2) Du er ansvarlig for at gennemføre projektet

Det er dig som tilsagnshaver, der er ansvarlig for at projektet gennemføres i overensstemmelse med de kriterier og forpligtigelser, der følger med tilsagnet.

3) Du skal være ejer af investeringerne

Det betyder, at det er dig som tilsagnshaver, der skal afholde udgifterne i projektet. Det betyder, at alle fakturaer skal være udstedt til dig.

4) Du skal gennemføre projektet på din egen eller forpagtet jordbrugsbedrift

Selve minivådområdeanlægget skal være placeret på jord, som du enten ejer eller forpagter. Oplandet til minivådområdet behøver ikke ligge på den jord, som du ejer eller forpagter. Du skal orientere ejere og forpagtere af jord, som indgår som drænopland til dit minivådområde.

5) Du skal opnå de nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder, inden du indsender din anmodning om slutudbetaling

Du er ansvarlig for at indhente de nødvendige tilladelser til projektet inden du anmoder om slutudbetaling. Se afsnit 1.8 Husk de nødvendige tilladelser - inden du går i gang med projektet.

6) Du sikrer, at kontrolmyndigheden har adgang

Kontrolmyndigheden skal have mulighed for adgang til projektområdet. Det betyder, at der skal være en farbar vej rundt om hele minivådområdet. Yderligere skal der være adgang for kontrolmyndigheden til at kontrollere fakturaer og betalingsdokumentation samt de nødvendige myndighedsgodkendelser.

- 7) **Du skal oplyse via ansøgningsskemaet al de minimis-støtte, som du har modtaget i løbet af det igangværende regnskabsår samt de foregående to regnskabsår**

Ansøgningsskemaet indlæser selv den de minimis-støtte, som du har modtaget fra os. Hvis du har modtaget de minimis-støtte fra andre myndigheder inden for de seneste tre regnskabsår, skal du oplyse det i ansøgningsskemaet. Læs mere i afsnit 6.2.

- 8) **Du skal sikre, at projektet i opretholdelsesperioden på 10 år opfylder kravene til, hvordan minivådområdet skal anlægges**

Kravene er angivet i afsnit 12.5 om de krav der stilles til minivådområdeanlægget og som skal overholdes alle 10 år.

- 9) **Du skal sikre, at hoveddrænet fra drænoplandet afvander til minivådområdet**

Du skal sikre at hoveddrænet for dit drænopland afvander til minivådområdet og at der ikke eksisterer øvrige drænudløb fra drænoplandet.

- 10) **Du skal sikre, at minimum 80 procent af drænoplandet har været et omdriftsareal i et år forud for din ansøgning om tilsagn om tilskud**

Kravet tjekkes automatisk af ansøgningsskemaet ved at indlæse arealanvendelsen fra Fællesskemaet 2017.

Forpligtigelser der følger med et tilsagn om tilskud til et minivådområde

- 1) **Du skal gennemføre projektet i overensstemmelse med tilsagnet**

Du skal gennemføre projektet i overensstemmelse med det tilsagn, som du modtager. Du skal gennemføre projektet i overensstemmelse med det anførte antal hektar, antal investeringer og type investeringer.

- 2) **Du skal skilte i løbet af projektperioden og oplyse om den offentlige finansiering på din hjemmeside, hvis du har en**

Fra du begynder dit projekt, skal du opsætte et skilt ved anlægspladsen. Hvis du har en hjemmeside, skal du også oplyse om projektet her. Du kan læse mere om reglerne i afsnit 14 "Du skal skilte med dit projekt når du går i gang".

- 3) **Du skal afslutte projektet senest 2 år fra datoen, hvor vi har modtaget din ansøgning om tilsagn om tilskud til minivådområder, medmindre du har angivet startdato til 1. september 2018**

Læs mere om dette i afsnit 13.1, der omhandler projektperioden.

- 4) **Du skal sende din anmodning om udbetaling rettidigt til os. Du skal holde udbetalingsanmodning med tilhørende regnskabsbilag tilgængelig i mindst 5 et halvt år regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.**

- 5) **Du skal opbevare dokumentation i mindst fem et halvt år regnet fra datoen for slutudbetaling af dit tilskud, der dokumenterer, at udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren er overholdt**

Forpligtigelsen gælder, hvis projektet eller dele af det er omfattet af udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren. Læs mere i afsnit 9

- 6) **Du skal kunne dokumentere at de minimis-reglerne er overholdt**

Du skal opbevare alt materiale til brug for dokumentation af, at reglerne for de minimis-støtte er overholdt, i 10 år fra den dato, hvor tilskuddet til vedligeholdelse og arealkompensation blev modtaget.

- 7) Du skal holde et særskilt regnskabssystem eller en passende regnskabskode for alle transaktioner med tilknytning til projektet.
- 8) Du skal sørge for, at projektet ikke udsættes for væsentlige ændringer, der berører dets art, mål eller gennemførelsesvilkår i 10 år fra datoen for slutudbetaling.
Du skal herunder vedligeholde minivådområdet, så det fortsat reducerer kvælstof i projektet og overholder kravene beskrevet i afsnit 12.5 "Krav til dit minivådområdeanlæg".
- 9) Du skal give vederlagsfri adgang til forskere fra et universitet udpeget af Landbrugsstyrelsen, som kan foretage målinger i minivådområdet i hele tilsagnsperioden på 10 år.
- 10) Du skal sikre adgang til fods rundt om hele minivådområdeanlægget.

14. Sådan skal du designe dit minivådområde med åbne bassiner

Krav og anbefalinger til etablering af minivådområder

Vi har en række krav, som du skal overholde, når du anlægger dit minivådområde. Hvis du overholder kravene, kan vi sikre den forventede effekt, som dit minivådområde er prioriteret på baggrund af.

Det er vigtigt, at den entreprenør, som skal udføre anlægsarbejdet, har læst dette afsnit, før anlægsarbejdet går i gang. Det er dit ansvar at sikre, at entreprenøren har læst dette afsnit, så kravene til minivådområdet overholdes.

Vi opfordrer til, at du konstruerer minivådområdet i overensstemmelse med de anbefalinger, som fremgår i dette afsnit. Der kan være anbefalinger, der ikke kan gennemføres på grund af lokale forhold.

Vi kontrollerer kun kravene og ikke de anbefalinger som står i afsnittet. Kravene kontrollerer vi ved afsyning af projektet. Hvis dit minivådområde ikke er anlagt efter kravene, kan det resultere i, at dit tilsagn bortfalder, fordi vi ellers ikke har garanti for, at minivådområdet opnår den effekt, som projektet er prioriteret på baggrund af.

Krav og anbefalinger er lavet på baggrund af designmanualen for minivådområder, som er udarbejdet af Aarhus Universitet. Du kan læse designmanualen [her](#).

14.1 Formål med et minivådområde

Formålet med et minivådområde er, at det renser drænvand for kvælstof og fosfor og leder vandet videre ud i vandmiljøet. Minivådområdet virker ved, at nitrat (N) fra drænvand bliver omdannet til kvælstofgas via mikrobiel denitrifikation. Fosfor (P) tilbageholdes i minivådområdet primært ved sedimentation af partikulært bundet fosfor. Minivådområdet tilbageholder således Fosfor, og der vil over tid blive opbygget en pulje af fosfor i bundsedimentet i sedimentationsbassinet (det første bassin), der skal fjernes ved oprensning af sedimentet.

Eksempler på afgrænsning af drænoiland for henholdsvis et systemdrænet drænoiland (venstre billede) og et punktdrænet opland (højre billede). De grønne cirkler markerer, hvor der er placeret et minivådområde.

Kjærgaard & Hoffmann. 2017. Retningslinjer for etablering af konstruerede minivådområder med overfladestrømning. Design manual. DCA- Nationalt Center for Jordbrug og Fødevarer. Aarhus Universitet.

14.2 Afgrænsning af drænoilandet

Minivådområdet renser det drænvand, der kommer fra drænoilandet. Drænoilandet er det areal, der afvander til minivådområdet og omfatter det sammenhængende drænsystem og det direkte topografiske opland. Det sammenhængende drænsystem kan gå på tværs af markskel og topografi. Minivådområdet (inkl. sedimentationsbassin) skal minimum være mellem 1 og 1,5 procent af drænoilandets størrelse. Når du indtegner arealerne i IMK, tjekker ansøgningsskemaet automatisk om dimensioneringskravet er overholdt.

Du kan etablere minivådområdet som en del af drænsystemet eller i forlængelse af drænsystemet i tilknytning til et drænudløb. Du skal sammen med din oplandskonsulent undersøge og fastlægge drænoilandets afgrænsning, fordi det er afgørende for effekten, at minivådområde og drænoiland er dimensioneret korrekt i forhold til hinanden.

Du kan anlægge minivådområder på drænedede arealer, hvor:

- der er en hydraulisk gradient, der leder drænvandet til minivådområdet eller
- der er etableret en pumpebrønd, hvis arealerne ikke har en hydraulisk gradient.

For systemdrænedede arealer vil drænoilandet ofte være sammenfaldende med det drænedede areal, mens oplandet for punktdrænedede arealer opgøres som det topografiske opland til drænsystemet. I forbindelse med afgrænsning af drænoilandet til et minivådområde er det afgørende at kortlægge eventuelle øvrige udløb fra drænsystemet. Hvis der eksisterer flere drænudløb, kan det være en udfordring at afgrænse den del af markarealet, der afvander til minivådområdet. I den situation kan en løsning være at samle alle mindre drænudløb i en ny rørledning, der fører til det hoveddræn, som leder videre ud i minivådområdet.

Kender du ikke dit drænsystem?

Hvis kendskabet til det sammenhængende drænsystem er mangelfuld, kan det topografiske opland til et drænudløb bruges som en grov afgrænsning af drænoilandet. Det bør for vandløbsnære arealer kombineres med vandløbssondering med henblik på en kortlægning af eventuelle øvrige drænudløb.

Ved mangelfuld viden om det sammenhængende drænsystem kan der også med fordel anvendes forskellige sensorbaserede teknologier til kortlægning af dræn.

14.3 Funktionen af de enkelte elementer i et minivådområde

Af hensyn til effekten er det vigtigt, at du dimensionerer, designer og anlægger dit minivådområde korrekt. Det er specielt vandets opholdstid i minivådområdet, der er afgørende for en høj effekt. Derfor er det vigtigt, at der er en ensartet strømning i hele minivådområdet og at der ikke skabes 'korridorer', hvor vandet strømmer lige igennem.

Et minivådområde skal bestå af disse elementer

Sedimentationsbassin

Et sedimentationsbassin som drænvandet først ledes ind i, hvor sediment og sedimentbunden fosfor bundfælder. Sedimentationsbassinet sikrer, at minivådområdet renser drænvandet for sediment og fosfor.

Dybe bassiner

Efter sedimentationsbassinet løber vandet videre over i dybe bassiner, som er adskilt af lavvandede beplantede bræmmer. De dybe zoner bidrager til at øge vandets opholdstid i minivådområdet. Bakterier i den iltfri sedimentbund omsætter via denitrifikation kvælstof i form af nitrat-N. I denitrifikationsprocessen omdanner bakterierne nitrat-N til frit kvælstof, der afdamper til atmosfæren.

Lavvandede vegetationszoner

Imellem de dybe zoner etableres de lavvandede vegetationszoner. Vådbundsvegetationen bidrager primært til at levere kulstof til mikroorganismerne, der udfører denitrifikationen.

Iltningstrappe

En iltningstrappe leder vandet ud i vandløbet, når vandet har passeret minivådområdet. Målinger viser, at vandet allerede er godt iltet, når det forlader minivådområdet, men iltningstrappen etableres som en sikkerhedsforanstaltning inden vandet ledes ud i vandløbet.

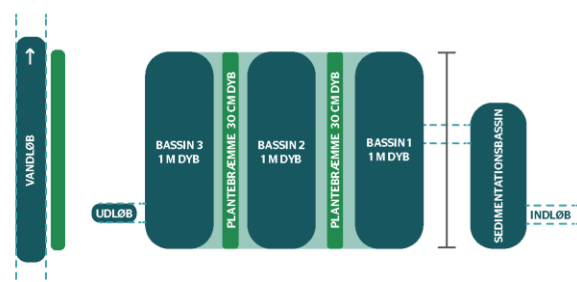
14.4 Størrelse og udformning

Det er et krav, at overfladearealet af minivådområdets vandspejl (inklusive sedimentationsbassin) udgør mellem 1 og 1,5 procent af drænoplandets størrelse. Når størrelsen af drænoplandet er bestemt, fastsættes overfladearealet af minivådområdets vandspejl ved maksimal vandstand således til mellem 1 og 1,5 procent af drænoplandsarealet. Det er også et krav, at drænoplandet er minimum 20 ha. Dette tjekkes automatisk i IMK, når du har indtegnet drænoplandet.

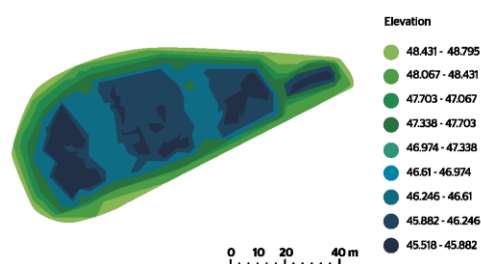
Du skal anlægge dit minivådområdet med ét sedimentationsbassin efterfulgt af et vådområde opbygget sekventielt af dybe og lavvandede vegetationszoner (bræmmer). Det er et krav, at arealforholdet mellem hver sekvens af dybe og lavvandede zoner er mellem 1,5:1 til 2:1. Der skal mindst være tre dybe bassiner og to lavvandede zoner. Nedenfor ser du en skitse over, hvordan et minivådområde skal se ud. I de følgende afsnit er der uddybende beskrivelse af sedimentationsbassin, minivådområde, ind- og udløb samt vådbundsvegetation.

I figuren på næste side kan du se en principskitse af et minivådområde og et virkeligt minivådområde.

PRINCIPSKITSE AF MINIVÅDOMRÅDE

EKSEMPEL PÅ ET VIRKELIG MINIVÅDOMRÅDE

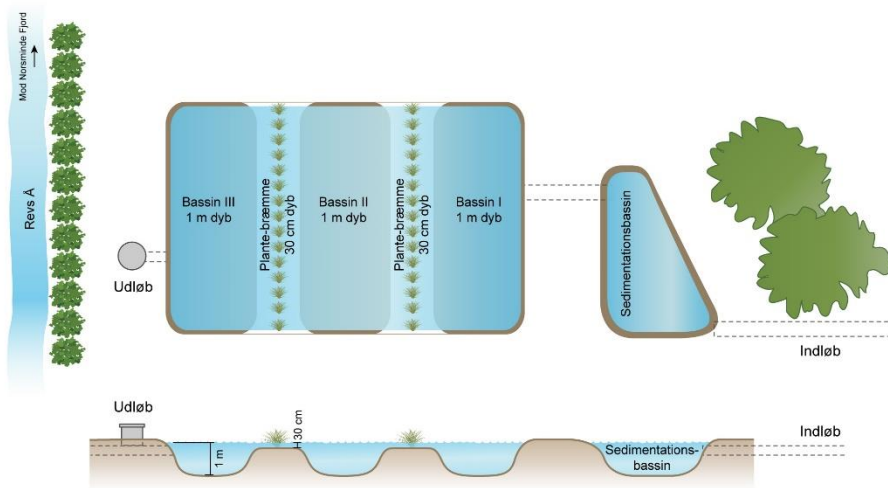
Dybdekrav til de forskellige dele af minivådområdet:

- Sedimentationsbassin skal have vanddybde på mellem 0,8 og 1 meter
- De dybe zoner skal have en vanddybde på mellem 0,85 og 1,15 meter
- De lavvandede zoner skal have en vanddybde på mellem 0,25 og 0,4 meter.

Lermembran

Som udgangspunkt har du ikke behov for at anlægge en lermembran i minivådområdets bund på de arealer, der er klassificeret som egnet til minivådområder.

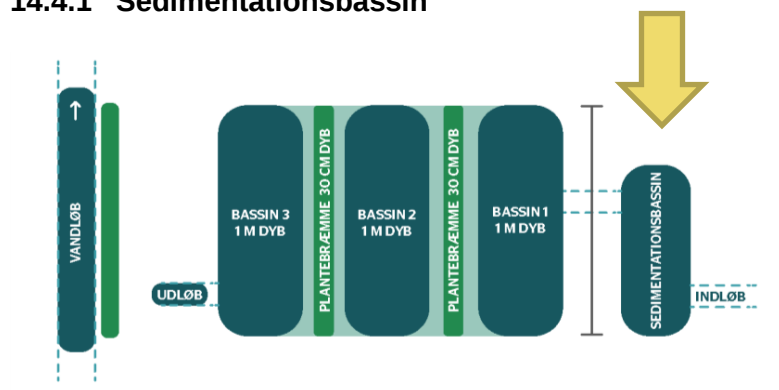
Når du har gravet ud til minivådområdet, kan der dog forekomme sandlinser dvs. områder, hvor der kan være en grundvandsoptrængning. Det kan du identificere ved, at vandet står relativt højt i bunden af minivådområdet, når du har gravet ud. I et minivådområde hvor der ikke er nogen sandlinser, vil minivådområdet være tørt, eller der vil maksimalt stå et par centimeters vand. I de fleste tilfælde vil råler, der fjernes ved udgravningen af minivådområdet, kunne udlægges og stampes over områder med sand. Du bør sikre, at der efterfølgende ikke trænger grundvand ind i bassinet

Principskitse af design af minivådområde

Kjærgaard, C. og Hoffmann, C.C. 2013. Konstruerede vådområder til målrettet reduktion af næringsstoffer i drænvand. Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, og DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Landbrug, Aarhus Universitet.

14.4.1 Sedimentationsbassin

Sedimentationsbassinets funktion er at tilbageholde sediment, herunder partikelbundet fosfor.

Det er et krav, at vanddybden i sedimentationsbassinet er på mellem 0,8 til 1 meter. Af hensyn til at opnå en optimal fosforeffekt anbefaler vi, hvor det er muligt, at sedimentationsbassinet udgør minimum 5 procent og op til 10 procent af minivådområdets overfladeareal. Sedimentationsbassinet etableres, så der er mulighed for oprensning af sediment ifm. vedligeholdelse. Overgangen mellem sedimentationsbassin og vådområde kan enten ske ved overrisling af en beplantet bræmme (se nedenstående billeder) eller ved rørføring via ét eller flere rør.

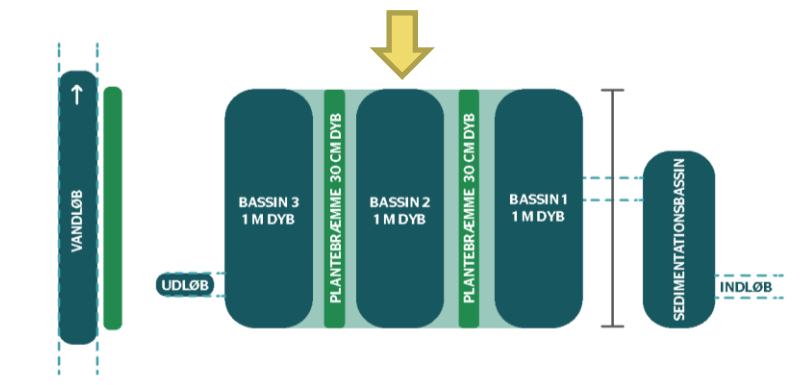

Ny etableret minivådområde (a) foto viser frit drænløb i sedimentationsbassin samt overgangen mellem sedimentationsbassin og vådområde via en beplantet bræmme, (b) beplantet bræmme der danner overgang mellem sedimentationsbassin og vådområde, (c) bræmmen er efter ét år tilgroet med vådbundsvegetation og danner dermed en beplantet filterzone med en vandhøjde på 0,05-0,1 m.

Kjærgaard & Hoffmann. 2017. Retningslinjer for etablering af konstruerede minivådområder med overfladestrømning. Design manual. DCA- Nationalt Center for Jordbrug og Fødevarer. Aarhus Universitet.

14.4.2 Vådområdet – dimensionering og udformning

Du skal konstruere dit minivådområdet med en sekvens af skiftevis dybe og lavvandede vegetationszoner (se principskiten). Denne konstruktion bidrager til at sikre, at der både er volumen, der bidrager til øget opholdstid og samtidig sikrer sekvensen af skiftevis dybe og lavvandede zoner, og at den vertikale opblanding af vandsøjlen øges. Det har betydning for kvælstofeffekten, fordi den primære del af denitrifikationen foregår i det iltfrie bundsediment. Når du anlægger dit minivådområde, er det derfor vigtigt at optimere den hydrauliske effektivitet (optimere udnyttelsen af hele vådområdevolumenet).

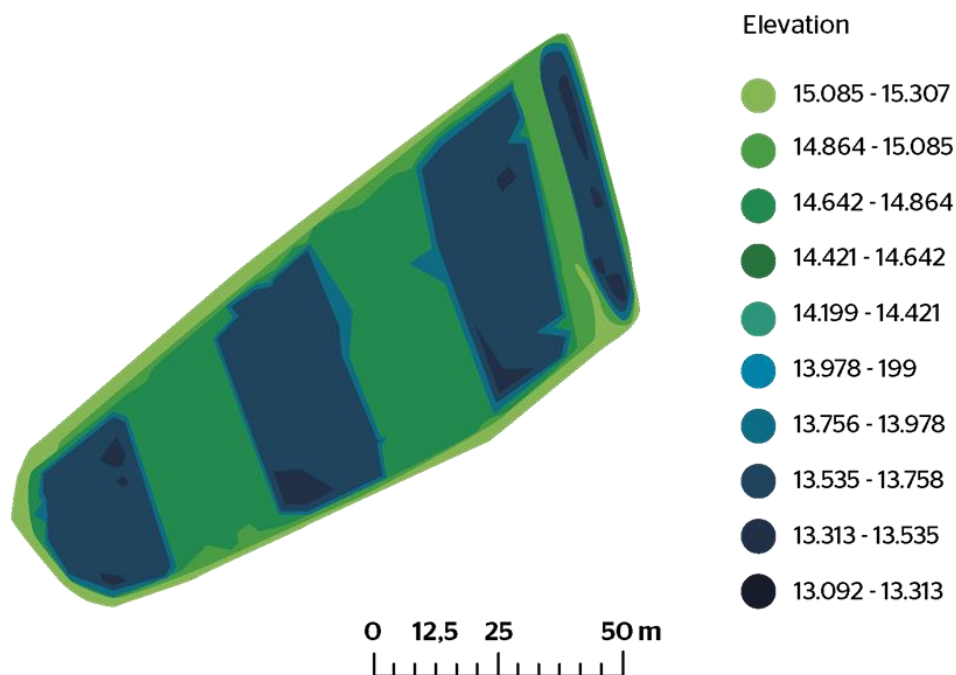
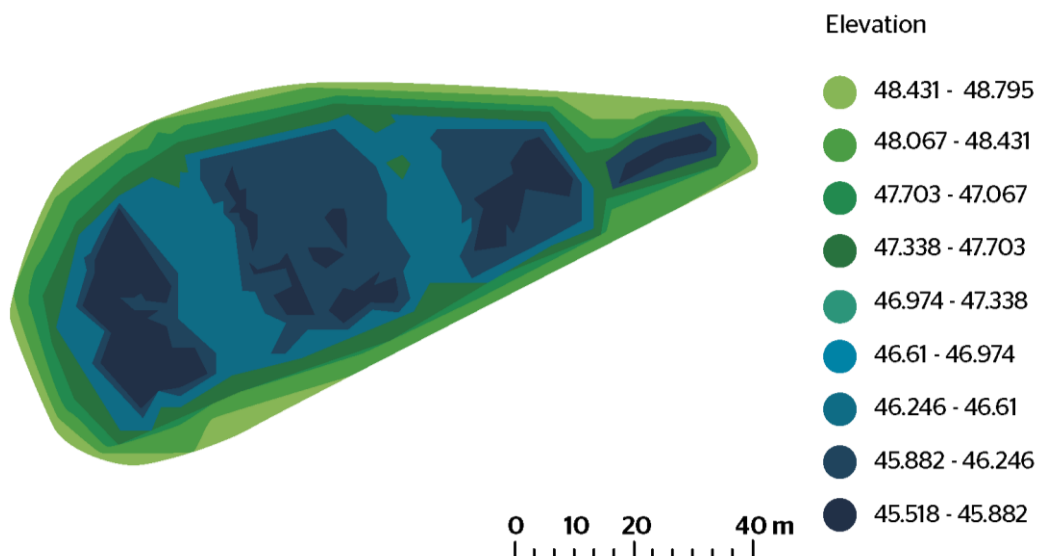
Forhold, der har betydning for den hydrauliske effektivitet, er:

- minivådområdets udformning,
- længde: bredde forholdet,
- placeringen af ind- og udløb, og
- forholdet mellem dybe og lavvandede zoner.

Udformning

Formen på minivådområdet er vigtig for effekten. Minivådområdet skal have en form, der fremmer en ensartet strømning og minimerer ikke-strømningsaktive zoner. Det er afgørende, at minivådområdet ikke bliver for snævert og aflangt, idet en kanalisering af vandet ved høje vandføringer vil reducere effekten. Udformningen af et minivådområde vil dog nødvendigvis være bestemt af de lokale forhold herunder topografi og drænsystemets beliggenhed.

- Det er et krav at dit minivådområde i gennemsnit har et længde:bredde forhold på mellem 3:1 til 7:1. Vi anbefaler dog, at du tager udgangspunkt i et længde:brede forhold, der er på ca. 3:1 til 5:1, da det er afgørende for effekten, at minivådområdet ikke bliver for snævert og aflangt.
- Minivådområdet skal etableres med skiftevis dybe og lavvandede zoner (principskiten). Det er et krav, at der er et fast arealforhold mellem hver sekvens af dybe og lavvandede zoner i arealforholdet 1.5:1 og 2:1 eller som eksemplificeret i principskiten på side 52.
- Dybe zoner skal etableres med en min-max. dybde på mellem 0,85 - 1,15 meter, så du undgår tilgroning med invasive vådbundsplanter. Du bør stræbe efter en dybde på 1 meter.
- Vi anbefaler, at du etablerer de lavvandede zoner, så dybden er 0,3 meter. Det er et krav, at dybden er mellem 0,25 til 0,4 meter. Vi anbefaler, at du som en del af anlægsarbejdet beplanter de lavvandede zoner med vådbundsvegetation. Det er dog ikke et krav, da minivådområdet højst sandsynligt vokser til i løbet af de første år. Vi anbefaler, at du gemmer den muldjord (de øverste 0,3 meter), som du graver af i starten af gravearbejdet, da du med fordel kan genanvende denne muldjord til udlæg på plantebræmmerne, så vådbundsplanterne får de bedste betingelser fra start.
- Skråningsanlæg på ydre diger samt overgange mellem lavvandede og dybe zoner skal overholde de kommunale godkendelser vedr. sikkerhedsregler for åbne bassiner. Disse regler indbefatter som oftest, at bassinerne opbygges med maks. 30° hældning.

Eksempler på to minivådområder med overfladestrømning opbygget efter SupremeTech design (Se principskiten side 52), men med mindre modifikationer af hensyn til de lokale forhold. Vådområde (a) er tilpasset de lokale forhold i en lavning og afviger således i begrænset omfang fra den rektangulære form og længde:bredde forholdet, der i dette tilfælde varierer fra 6:1 i første bassin til 3,3:1 i sidste bassin. Sedimentationsbassinet er aflangt og smalt i forhold til strømningsretningen og arealforholdet mellem dybe og lavvandede zoner er 2:1. Udformningen er tilpasset de lokale forhold. Vådområde (b) er konstrueret med den rektangulær form og et længde:bredde forhold, der varierer fra 2,5:1 i første bassin til 3:1 i sidste bassin og overholder således ikke kravne i tabel 12.2. Sedimentationsbassinet er placeret i hele vådområdets bredde, og arealforholdet mellem dybe og lavvandede zoner er her 1,5:1.

Kjærgaard & Hoffmann. 2017. Retningslinjer for etablering af konstruerede minivådområder med overfladestrømning. Design manual. DCA-Nationalt Center for Jordbrug og Fødevarer. Aarhus Universitet.

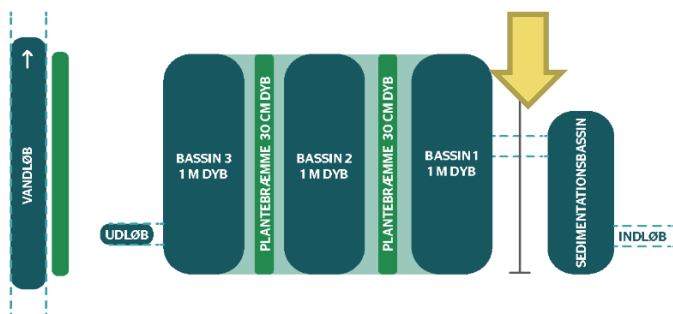
Jordarbejde

- Vi anbefaler, at der sker en muldafrømning af de øverste 0,3 meter. En mindre del af muldlaget genudlægges i de lavvandede vegetationszoner, mens den resterende jord typisk kan fordeles på marken.
- Udgravning af råjord. Minivådområdet bygger på tre dybe bassiner og to lavvandede zoner. Det er et krav, at arealforholdet mellem hver sekvens af dybe og lavvandede vegetationszoner er mellem 1,5:1-2:1. Du kan anvende en del af råjorden til indbygning af skråningsanlæg og køre resten bort. Bemærk, at skråningsanlæg skal overholde krav om kommunale sikkerhedsregler for åbne bassiner.
- Når du har udgravet bassinerne, skal du vurdere for hele den udgravede flade om vådområdet er lavpermeabelt, så der ikke kan forekomme infiltration af grundvand eller tab af vand fra minivådområdet. Ved lerindhold over 12 procent vil der ikke være behov for at udlægge lermembran, og en komprimering af bassinbunden med maskiner er tilstrækkelig. Ved lerindhold under 12 procent anbefaler vi, at du etablerer en lermembran med en tykkelse på 0,05-0,1 meter. Hvis der er enkelte sandlinser i bunden, bør du tildække dem med lerjord, så minivådområdet er sikret vandtæt.
- Efter udgravning af de lavvandede vegetationszoner anbefaler vi, at du genudlægger et tyndt lag muldjord (0,05 meter) med det formål at sikre et egnet dyrkningsmedie for vådbundsvegetationen. I tilfælde hvor jorden er vurderet som egnet til direkte udplantning, vil det ikke være nødvendigt.

Rørarbejde

- Du skal etablere et indløb og en evt. fordeler-brønd i hoveddrænet, hvis minivådområdet ikke ligger i den direkte hovedledning. Ved indløbsrøret kan du evt. lægge småsten/grus, som reducerer omfanget af jorderosion, hvor indløbet sidder tæt på skråningsanlægget.
- Du skal etablere bræmme eller rørføring mellem sedimentationsbassin og vådområde (se tabel 12.1 næste side).
- Du skal etablere et udløb med justérbar vandstandskontrol (tabel 12.1 næste side). Der er krav om, at udløbsrør skal være neddykket med indløb midt i vandsøjlen af hensyn til at reducere udledningen af algebiomasse.
- Du skal etablere et overløbsrør, der kan anvendes som nødudløb i tilfælde at udløbsrøret stopper til.
- Du skal etablere en iltningsstrappe bestående af stenudlæg eller andet.

14.4.3 Indløb fra sedimentationsbassin til minivådområde

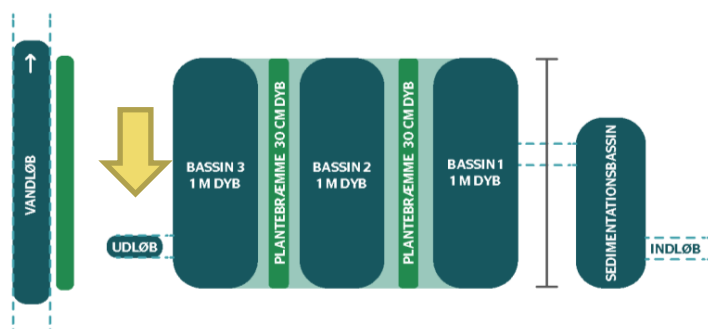

- Du skal placere drænindløb fra sedimentationsbassin, så de bidrager til en fordeling af indløbsvandet i hele minivådområdets bredde. Du kan etablere flere rørføringer mellem sedimentationsbassin og vådområde. Se nedenstående tabel 12.1 for en angivelse af, hvilken indløbstype og udløbstype du skal anlægge, alt efter hvor bredt dit minivådområde er. Rørdiameter på den samlede rørføring skal være identisk med eller større end hoveddrænet med henblik på at sikre tilstrækkelig kapacitet.
- Faldhøjden på drænindløbet skal etableres, så der ikke staves vand bagud i drænsystemet. Drænindløbet kan etableres som fritløbende dræn.

TABEL 12.14.1. Oversigt over krav til indløbstype og udløbstype

Minivådområde bredde	Indløbstype	Udløbstype
Bredde mindre end 8 meter	Bepplantet bræmme eller et enkelt neddykket rør.	Enkelt neddykket rør.
Bredde mellem 8 - 30 meter	Neddykket T-stykke eller flere neddykkede rørføringer	Neddykket T-stykke (5 meter).
Bredde mere end 30 meter	Flere neddykkede rørføringer eller en opdeling af vådområdet i flere enheder.	Neddykket T-stykke (5 meter).

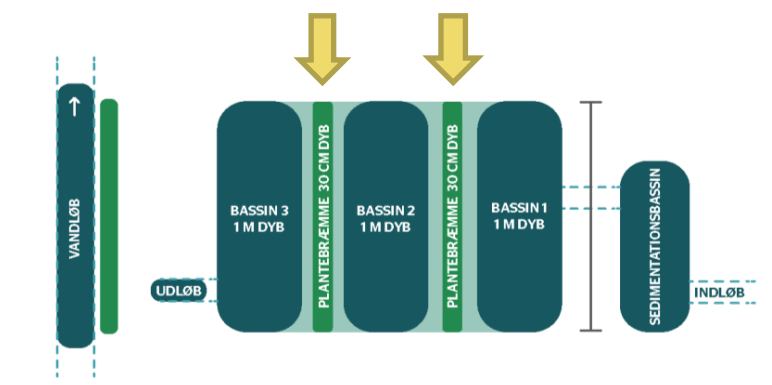
14.4.4 Udløb fra minivådområdet

- Højden på udløbsrøret bestemmer højden på vandspejlet i minivådområdet. Du skal montere drænudløb med neddykket rør eller T-stykke for at undgå afstrømning af grøde og algebiomasse, se tabel 12.1. Diameter på drænuvløbet skal være minimum samme størrelse som det samlede indløb.
- Det er et krav, at du etablerer drænuvløbet fra minivådområdet, så vandet kan løbe frit over en iltningstrappe. Iltningstrappen kan med fordel laves som et stenudlæg.
- Vi anbefaler at have et udløb med justerbar højde, så du har mulighed for at justere vandstanden eller sænke vandspejlet i forbindelse med etablering af vådbundsvegetation og evt. tømning/rensning af minivådområdet (se også afsnittet om etablering af vådbundsvegetation).

- Du skal etablere et overløbsrør, du kan anvende som nødudløb i tilfælde at udløbsrøret stopper til.

14.4.5 Beplantning i minivådområdet

Beplantning i de lavvandede zoner er vigtig for effekten. Det er ikke et krav, at du planter vådbundsplanter i minivådområdet i forbindelse med projektet, da der hurtigt vil gro planter i de lavvandede zoner. Vi anbefaler dog, at du hjælper beplantningen på vej, ved at du udplanter vådbundsplanter i minivådområdets lavvandede zoner. Udgifter til vådbundsplaner er tilskudsberettigede. Vi anbefaler, at du planter mellem 9-10 planter pr. m².

Dominerende arter i velfungerende danske minivådområder er især dunhammer (*Typha* spp.) og tagrør (*Phragmites australis*). Du må selv bestemme, hvilke planter du ønsker at plante i minivådområdet, men du skal være opmærksom på, at der forekommer visse begrænsninger. Dem kan du se nedenfor i forhold til udplantering af invasive arter.

Vi anbefaler, at der, når du etablerer vådbundsvegetation, kun bør være en vandhøjde i de lavvandede vegetationszoner i de første 6 måneder på maksimalt 0,15 meter. Derefter kan du øge vandhøjden til de påkrævede 0,3 meter. Det giver de bedste vækstbetingelser for vådbundsplanterne.

Du kan ikke få tilskud til udplantering af Almindelig og Smalbladet Vandpest

Vi yder ikke tilskud til arterne Almindelig vandpest (*Elodea canadensis*) og Smalbladet vandpest (*Elodea nuttallii*).

14.4.6 Hældning og beplantning på brinkerne

Du kan anvende en del af råjorden til indbygning af skråningsanlæg og diger og køre resten bort. Skråningsanlæg skal overholde de kommunale sikkerhedsregler for åbne bassiner.

Det er vigtigt, at du sikrer minivådområdets bræmmer mod erosion. En effektiv måde at gøre det på er ved at sikre beplantning på bræmmerne. Det er derfor et krav, at du sår et plantedække på minivådområdets bræmmer. Bemærk, at op til 50 procent af beplantningen kan bestå af blomstrende urter, som er bi- og bestøvervenlige.

14.4.7 Vedligehold af anlægget

Du skal vedligeholde minivådområdeanlægget i hele dets levetid. Følgende ting indgår i kompensationen til vedligehold:

- Udgravning af sedimentationsbassinet når der er behov for det. Oftest vil det være hvert femte år.
- Grødeskæring efter behov for at fremme en ensartet strømning og undgå ikke-strømningsaktive zoner.

Bemærk, at du er forpligtiget til at vedligeholde minivådområdet, selvom du ikke modtager de-minimis kompensation.

14.5 Krav til udformningen af dit minivådområde

På næste side finder du de specifikke krav, der er, når du skal etablere et minivådområde. Listen er også angivet i bekendtgørelsens bilag 3 *Krav til udformning af minivådområdet*.

TABEL 14.2. Oversigt over de specifikke krav til udformningen af minivådområdet

Dele af minivådområdet	Krav til udformning
Sedimentationsbassin og vådområdet	Minivådområdet skal bestå af et sedimentationsbassin efterfulgt af et vådområde, opbygget sekventielt af dybe og lavvandede vegetationszoner. Arealforholdet mellem hver sekvens af dybe og lavvandede vegetationszoner skal være mellem 1,5:1-2:1. Sedimentationsbassinet skal have en vanddybde på mellem 0,8 m og 1 m. De dybe zoner i vådområdet skal have en vanddybde på mellem 0,85 m og 1,15 m. De lavvandede zoner i vådområdet skal have en vanddybde på mellem 0,25-0,4 m. Vådområdet skal etableres så drænvand løber gennem alle bassiner og fremmer en ensrettet strømning og minimerer ikke-strømningsaktive zoner. Minivådområdet skal overholde et gennemsnitligt længde:bredde forhold fra 3:1 til 7:1.
Minivådområdets bund	Minivådområdets bund skal være lavpermeabel.
Brinkerne (volden og den skrånende kant på sedimentationsbassinet og vådområdet ned mod vandoverfladen)	Du skal så græs på brinkerne for at undgå jorderosion. Op til halvdelen af frøblandingen kan bestå af blomstrende urter, som er bi- og bestøvervenlige.
Indløb til sedimentationsbassinet fra drænoplanet og gennemløb fra sedimentationsbassin til vådområdet	Faldhøjden på dræninløbet skal etableres så der ikke stuves vand bagud i drænsystemet. Overgangen mellem sedimentationsbassin og vådområde skal etableres som enten overrisling af en beplantet bræmme eller ved rørføring via ét eller flere rør, hvor røret/rørene skal være neddykkede.
Udløb fra vådområdet	Diameteren på drænudløbet fra vådområdet skal minimum være samme størrelse som det samlede indløb til minivådområdet. Drænudløbet skal være neddykket. Vandet fra vådområdets drænudløb skal løbe frit over en iltnings-trappe.
Minivådområdets størrelse	Minivådområdet skal minimum være 0,2 ha med et tilhørende drænoplanet på minimum 20 ha.
Størrelsesforhold mellem minivådområde og drænoplanet	Minivådområdet dimensioneres i forhold til minivådområdets drænoplanet inden for rammerne af forholdet 1:100 til 1,5:100.

15. Sådan skal du designe dit minivådområde med filtermatrice

Dette afsnit beskriver retningslinjer for etablering af konstruerede minivådområder med filtermatrice målrettet rensning af drænvand. De konkrete erfaringer baserer sig på viden indhentet fra 6 minivådområder med matrice, samt et minivådområde med kombineret stuvningsbassin og filtermatrice.

Krav og anbefalinger til etablering af minivådområder

Vi har en række krav, som du skal overholde, når du anlægger dit minivådområde. Hvis du overholder kravene, kan vi sikre den forventede effekt, som dit minivådområde er prioriteret på baggrund af.

Det er vigtigt, at den entreprenør, som skal udføre anlægsarbejdet, har læst dette afsnit, før anlægsarbejdet går i gang. Det er dit ansvar at sikre, at entreprenøren har læst dette afsnit, så kravene til minivådområdet overholdes.

Vi opfordrer til, at du konstruerer minivådområdet i overensstemmelse med de anbefalinger, som fremgår i dette afsnit. Der kan være anbefalinger, der ikke kan gennemføres på grund af lokale forhold.

Vi kontrollerer kun kravene og ikke de anbefalinger som står i afsnittet. Kravene kontrollerer vi ved afsyning af projektet. Hvis dit minivådområdet ikke er anlagt efter kravene, kan det resultere i, at dit tilsagn bortfalder, fordi vi ellers ikke har garanti for, at minivådområdet opnår den effekt, som projektet er prioriteret på baggrund af.

15.1 Hvad er et minivådområde med filtermatrice?

Formålet med et minivådområde med filtermatrice er, at det renser drænvand for kvælstof og fosfor inden vandet ledes videre ud i vandmiljøet. Minivådområdet virker ved, at nitrat (N) fra drænvand bliver omdannet til kvælstofgas via mikrobiel denitrifikation. Fosfor (P) tilbageholdes i minivådområdet primært ved sedimentation af partikulært bundet fosfor.

Med hensyn til optimal fjernelse af kvælstof er det vigtigt at følge nogle designmæssige retningslinjer. Effekten af minivådområdet er en funktion af vandtemperatur og drænvandets opholdstid i matricedelen af minivådområdet.

Afstrømningen af drænvand varierer betydeligt over året samt geografisk. Størstedelen af næringsstofudledningen forekommer fra oktober til maj, hvor drænastrømningen er domineret af meget varierende og ofte høje vandføringer og dermed lavere opholdstider i minivådområdet. Typisk er drænastrømningen i sommerperioden (juni-september) lav eller ikke eksisterende.

Figur 1 Eksempler på afgrænsning af drænoiland for henholdsvis et systemdrænet drænoiland (venstre billede) og et punktdrænet oiland (højre billede). De grønne cirkler markerer, hvor der er placeret et minivådområde.

Kjærgaard & Hoffmann. 2017. Retningslinjer for etablering af konstruerede minivådområder med overfladestrømning. Design manual. DCA- Nationalt Center for Jordbrug og Fødevarer. Aarhus Universitet.

15.2 Afgrænsning af drænoilandet

Et minivådområde med filtermatrice renser det drænvand, der kommer fra drænoilandet. Drænoilandet er det areal, der afvander til minivådområdet og omfatter det sammenhængende drænsystem og det direkte topografiske opland. Det sammenhængende drænsystem kan gå på tværs af markskel og topografi. Filtermatricen (eksklusive sedimentationsbassin/sedimentationsbrønd/stuvningsbassin) skal være mellem 0,2 og 0,4 procent af drænoilandets størrelse. Bemærk, at filtermatricen skal være minimum 0,1 ha. Når du indtegner arealerne i IMK, tjekker ansøgningsskemaet automatisk, om dimensioneringskravet er overholdt.

Du kan etablere minivådområdet som en del af drænsystemet eller i forlængelse af drænsystemet i tilknytning til et drænudløb. Du skal sammen med din oplandskonsulent undersøge og fastlægge drænoilandets afgrænsning, fordi det er afgørende for effekten, at minivådområde og drænoiland er dimensioneret korrekt i forhold til hinanden.

Du kan anlægge minivådområder på drænede arealer, hvor:

- der er en hydraulisk gradient, der leder drænvandet til minivådområdet eller
- der er etableret en pumpebrønd, hvis arealerne ikke har en hydraulisk gradient.

For systemdrænede arealer vil drænoilandet ofte være sammenfaldende med det drænede areal, mens oplandet for punktdrænede arealer opgøres som det topografiske opland til drænsystemet. I forbindelse med afgrænsning af drænoilandet til et minivådområde er det afgørende at kortlægge eventuelle øvrige udløb fra drænsystemet. Hvis der eksisterer flere drænudløb, kan det være en udfordring at afgrænse den del af markarealet, der afvander til minivådområdet. I den situation kan en løsning være at samle alle mindre drænudløb i en ny rørledning, der fører til det hoveddræn, som leder videre ud i minivådområdet.

Kender du ikke dit drænsystem?

Hvis kendskabet til det sammenhængende drænsystem er mangelfuld, kan det topografiske opland til et drænudløb bruges som en grov afgrænsning af drænoilandet. Det bør for vandløbsnære arealer kombineres med vandløbssondering med henblik på en kortlægning af eventuelle øvrige drænudløb.

Ved mangelfuld viden om det sammenhængende drænsystem kan der også med fordel anvendes forskellige sensorbaserede teknologier til kortlægning af dræn.

15.3 Funktionen af de enkelte elementer i et minivådområde

Af hensyn til effekten er det vigtigt, at du dimensionerer, designer og anlægger dit minivådområde korrekt. Det er specielt vigtigt, at der ikke opstår "døde" zoner i matricen, hvor der ikke er en ensartet vandgennemstrømning.

Et minivådområde med filtermatrice skal bestå af disse elementer (se de fulde krav i tabel 15.1)

Sedimentationsbassin, sedimentationsbrønd eller stuvningsbassin

Er dit minivådområde med filtermatrice placeret på egnet areal, skal der som en del af minivådområdet laves et sedimentationsbassin eller sedimentationsbrønd. Sedimentationsbassinet skal minimum være 20 % af filtermatricens areal.

Er dit minivådområde med filtermatrice placeret på arealer, der er klassificeret som potentielt egnet, skal der i stedet for et sedimentationsbassin/sedimentationsbrønd laves et stuvningsbassin, der som minimum skal kunne indeholde samme vandmængde som selve filtermatricen.

Sedimentationsbassinet sikrer, at minivådområdet renser drænvandet for sediment og fosfor.

Filtermatrice

Matriceminivådområder består grundlæggende af et bassin, der tillader drænvandet at gennemstrømme en filtermatrice, der bidrager til omsætning af nitrat ved mikrobiel denitrifikation. Filtermatricen er fyldt med pileflis opblandet med knuste muslingeskaller. Den hydrauliske løsning i filtermatricen skal sikre, at indløbsvandet fordeles i matricen, så der ikke opstår "døde" zoner.

Udløb fra filtermatricen

Det er vigtigt, at vandet der ledes ud i vandløbet er tilstrækkeligt iltet før det ledes ud i vandløbet. Derfor stiller vi nogle krav til, at der skal være en iltbrønd og en iltningsskanal.

15.4 Størrelse og udformning

Det er et krav, at overfladearealet af filtermatricen (eksklusive sedimentationsbassin/stuvningsbassin) udgør mellem 0,2 og 0,25 procent af drænoplandets størrelse. Når størrelsen af drænoplandet er fundet, fastsættes overfladearealet af filtermatricen ved maksimal vandstand således til mellem 0,2 og 0,25 procent af drænoplandsarealet. Dette tjekkes automatisk i IMK, når du har indtegnet drænoplandet.

Du skal anlægge dit minivådområdet med ét sedimentationsbassin/sedimentationsbrønd/stuvningsbassin efterfulgt af en filtermatrice bestående af pileflis eventuelt opblandet med maksimalt 50 % knuste muslingeskaller.

15.4.1 Hydraulisk design

Filtermatricen skal etableres så drænvand fordeles, så der ikke opstår 'døde zoner' uden strømningsaktivitet. Dette gøres ved at sørge for at indløbsvandet fordeles jævnt over indløbsfladen ved enten et vertikalt design eller et horisontalt design. Vandgennemstrømningen er i alle designløsninger drevet af gravitation (højdeforskel mellem ind- og udløb til/fra filtret). De vertikale design har ved samme filterdimension to fordele: i) grundet større indløbsareal er infiltrationskapaciteten større, og ii) det større indløbsareal mindsker risikoen for tilstopning, hvilket potentielt kan være et problem i denne type konstrueret vådområde. Vælger man et horisontalt design kan matricen etableres så den er 10 x 10 meter

med en aktiv dybde på ca. 1 meter. For det vertikale design giver det en strømningsvej på 1 meter, mens strømningsvejen er 10 meter ved horisontalt flow.

15.4.2 Fordeling af drænvand afhængigt af hydraulisk design

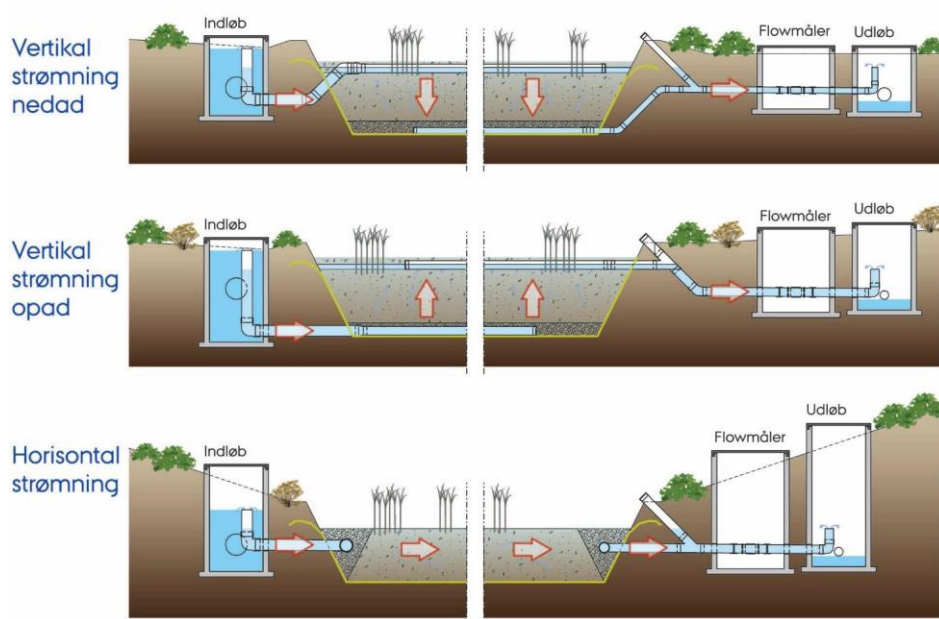
Ved horisontalt flow er der etableret en indløbsfaskine og udløbsfaskine bestående af hele muslingeskaller (Figur 2, nederst). Vandets fordeles over hele indløbsfladen via et Ø250 mm fuldslidset drænrør (Figur 3). Udløbet er konstrueret på tilsvarende vis, ved at vandet opsamles via et fuldslidset drænrør placeret på tværs af hele udløbsfladen og forbundet til selve udløbet via et T-stykke.

I det vertikale design med strømning nedad fordeles indløbsvandet i flere fuldslidsede drænrør, der ligger fordelt ud over indløbsfladen i selve matricematerialet (i.e. pileflis og knuste muslingeskaller), mens udløbet som også består af flere fuldslidsede drænrør dækkende udløbsfladen er lagt i hele muslingeskaller, og som igen samles i et udløbsrør (Figur 4).

I det vertikale design med strømning opad ligger indløbsrørene i bunden i et lag af hele muslingeskaller, mens udløbsrørene ligger fordelt ud i hele overfladelaget af selve matricen (Figur 5). Indløbs- og udløbsfaskinerne er adskilt fra selve matricen af grovmaskede plastiknet (maskestørrelse ca 3 x 3 mm).

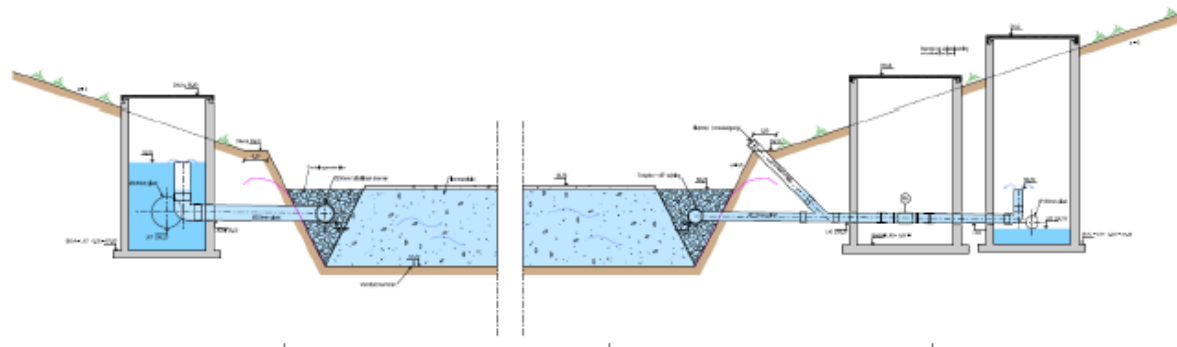
For begge vertikale design bør man grundet den korte strømningsvej tilstræbe, at indløbsvandet fordeles jævnt over hele indløbsfladen ved anvendelse af mange tætliggende fordelerrør således at man undgår "døde volumer" dvs. områder af matricen der ikke hele tiden modtager frisk vand idet dette kan nedsætte effektiviteten.

Figur 2 Principskitse af design for konstrueret vådområde med matrice. Øverst vertical strømning nedad. Midt vertikal strømning opad. Nederst horisontal strømning. Det skrå rør, der stikker op til overfladen lige før flowmålerbrønden er et renserør.

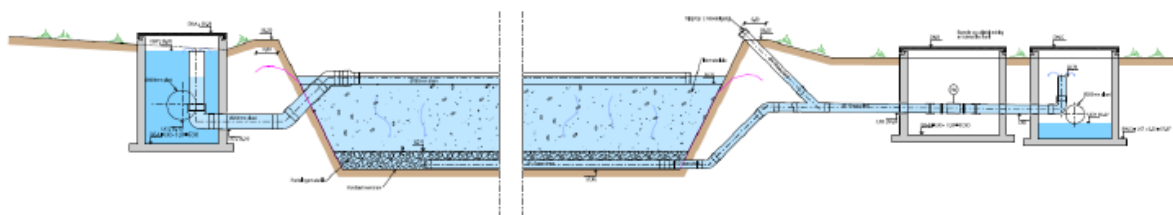

I de ovennævnte eksempler er højdeforskellen 25 cm (i.e. den højdeforskel der er mellem indløb og udløb, og som driver vandet gennem anlægget). Den hydrauliske gradient skal tilpasses den præcise dimensionering, man måtte vælge. Den hydrauliske gradient skal tilpasses matrice-materialets hydrauliske egenskaber, nærmere betegnet materialets hydrauliske ledningsevne.

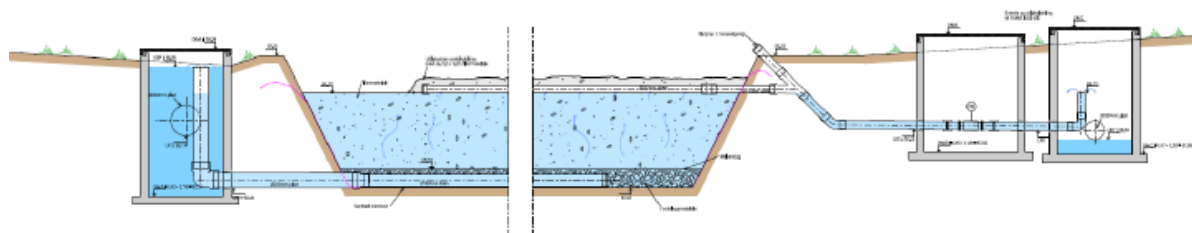
Figur 3 Konstruktionstegning for matriceminivådområde med horisontal strømning. Til venstre ses en indløbsbrønd der leder drænvand til indløbsfaskinen, og til højre ses udløbsfaskinen der leder drænvandet til en brønd med en flowmåler og videre til en udløbsbrønd, hvor vandet iltes ved simpelt at plaske ned på bunden af brønden (Skitsetegning Peter Nielsen Orbicon).

Figur 4 Konstruktionstegning for matriceminivådområde med strømning vertikalt nedad. Til venstre ses en indløbsbrønd der leder drænvand ud i toppen til flere fuldslidsede drænrør, der ligger fordelt ud over indløbsfladen og i bunden ses udløbsfaskinen hvor flere fuldslidsede drænrør ligger fordelt ud over bunden inden de samles til et udløb der fører til en brønd med en flowmåler og her fra videre til en udløbsbrønd, hvor vandet iltes ved simpelt at plaske ned på bunden af brønden (Skitsetegning Peter Nielsen Orbicon).

Figur 5. Konstruktionstegning for matriceminivådområde med strømning vertikalt opad. Til venstre ses en indløbsbrønd der fører vand ud i bunden til indløbsfaskinen med flere fuldslidsede drænrør. I toppen samler flere fuldslidsede drænrør vandet inden det samles til et udløb der fører til en brønd med en flowmåler og her fra videre til en udløbsbrønd, hvor vandet iltes ved simpelt at plaske ned på bunden af brønden (Skitsetegning Peter Nielsen Orbicon).

15.4.3 Sedimentationsbassin / sedimentationsbrønd

Sedimentationsbassinets og sedimentationsbrønden har samme funktion: at tilbageholde sediment, herunder partikelbundet fosfor.

15.4.4 Du skal etablere et stuvningsbassin, hvis dit minivådområde placeres på potentielt egnet areal

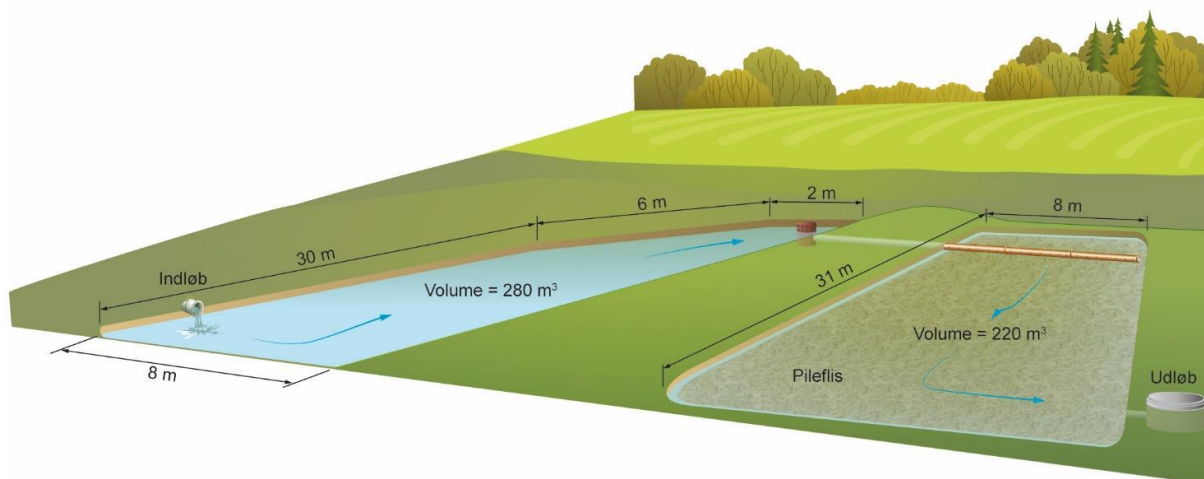
Hvis dit drænopland består af mere end 50 % potentielt egnet areal, skal du have et stuvningsbassin som en del af dit projekt. Stuvningsbassinet har til formål at udjævne store afstrømningshændelser (peak flows) således, at den hydrauliske belastning af matricen reduceres, hvorved opholdstiden forlænges og dermed forbedres kvælstoffjernelsen under høje afstrømningshændelser. Stuvningsbassinet kan samtidig fungere som sedimentationsbassin, der kan tilbageholde sediment - herunder partikelbundet fosfor – og nedsætte risikoen for tilstopning af matricen.

Specifikationer til stuvningsbassin

1. Stuvningsbassinets volumen bør som minimum have samme volumen som matricen, hvor stuvningsvolumen svarer til volumen mellem minimum og maximum vandstand.
2. Dræntilløbet til stuvningsbassinet kan etableres via en fordelerbrønd i hoveddrænet, hvor det oprindelige hoveddræn bevares som nødoverløb, der kan benyttes i forbindelse med en eventuel oprensning af stuvningsbassinet.
3. Faldhøjden på dræninløbet til stuvningsbassinet etableres så der ikke stues vand bagud i drænsystemet. Dræninløbet kan etableres med frit udløb. Dette vil være en fordel i tilfælde, hvor der ønskes prøvetagning.
4. Stuvningsbassin/sedimentationsbassin skal etableres, så der er mulighed for oprensning af sediment i forbindelse med vedligeholdelse.
5. Stuvningsbassinet etableres med variabel vandspejlskote svarende til den nødvendige stuvningskapacitet (pkt. 1). Vandstanden reguleres ved hjælp af et vertikalt stillet, åbent perforeret rør (øverste 0.5 m) med stor diameter, der er tilkoblet indløbsrøret til matricedelen af vådområdet.

Overgangen mellem stuvningsbassin/sedimentationsbassin og matrice sker ved rørføring. Røret føres ind i toppen af matricen på tværs af længderetningen. Det tværstillede rør skal fungere som fordelerør af vandet, og skal således være perforeret, men lukket i enden.

Figur 6 Matrice vådområde med stuvningsbassin.

Matricedelen i anlægget består udelukkende af pileflis og eventuelt muslingeskaller (Figur 6). Anlægget er 8 meter bredt og 31 meter langt og den aktive dybde er ca. 1 meter. Herudover er der et dæklag i toppen (i.e. umættet zone). Vandet fordeles via et tværstillet rør der ligger i toppen af flisen. Røret er forsynet med huller der fordeler vandet jævnt over hele indløbsbredden (Figur 6). Udløbet ligger i modsatte ende i bunden af matricen, men matricen er dog stadig helt vandfyldt, da vandstanden bestemmes af udløbsrørets højde i udløbsbrønden.

Udløbet består af en række fuldslidsede drænrør, der er indbyrdes forbundne og som til sidst ender i et egentligt udløbsrør. Udløbsrørene ligger i en faskine af muslingeskaller. Matrice og udløb er adskilt af et grovmasket plastiknet.

Figur 7. Foto af matriceminivådområde med stuvningsbassin. Forrest i billedet ses det store vertikalt stillede perforerede rør, der passivt styrer vandstanden i stuvningsbassinet.

Foto t.v. viser nærbillede af den passive vandstandsregulator i stuvningsbassinet. T.h. ses en del af udløbsrørene i matricedelen. I den aktuelle situation er vandstanden i sit laveste niveau, da perforeringerne ikke er tydelige på fotoet.

15.5 Hydrauliske effektivitet af matricen

Uhensigtsmæssig placering af ind- og udløb samt utilstrækkelige ind- og udløbsfaskiner kan bidrage til præferentielle strømningszoner, reduceret hydraulisk effektivitet og dermed en mindre renseeffekt. Ved konstruktion af matricedelen af vådområdet er det vigtigt at optimere den hydrauliske effektivitet – dvs. optimere udnyttelsen af hele matricevolumenet. Dette gøres mest effektivt ved at sørge for at indløbsvandet fordeles jævnt over hele indløbsfladen. En indløbsfaskine bestående af f.eks. hele muslingeskaller, LECA nødder eller lignende, hvori der ligger et stort fordelerrør anbefales. Udløbet konstrueres på tilsvarende måde.

Anvendes designet med kombineret horisontalt-nedadgående strømning kan indløbet lægges på tværs af flisoverfladen i hele bredden. Udløbet fra matricen skal ligge i en faskine i modsatte ende i bunden af anlægget. Udløbet bør bestå af en række fuldslidsede drænrør, der til sidst samles til et udløb der leder vandet til geniltningsenheden.

15.6 Krav til konstruktion af filtermatrice for at undgå negative siddeeffekter

Minivådområder med matrice kan være for effektive specielt ved højere temperaturer og længere opholdstider, hvilket typisk vil være i sommerhalvåret, hvor temperaturen er høj og afstrømningen af drænvandet falder markant eller helt ophører.

15.6.1 Krav om sommerlukning af anlæg

Det er et krav at projekterne etableres, så det er muligt at lukke matricen i sommermånederne juni, juli og august. Dette er et krav fordi minivådområder med matrice kan være for effektive specielt ved højere temperaturer og længere opholdstider, hvilket typisk vil være i sommerhalvåret, hvor temperaturen er høj og afstrømningen af drænvandet falder markant eller helt ophører. Total kvælstoffjernelse medfører, at andre biogeokemiske processer startes eller øges markant i hastighed, fx kan det ske, at sulfat reduceres til sulfid og afgives til luften som Svovlbrinte, der lugter som rådne æg. Kravet om sommerlukning sikrer, at kvælstoffjernelsen i matricen ikke er fuldstændig, men maksimalt 90 %.

Når der lukkes af for matricen bør denne stå vandfyldt, da en tør matrice hurtigere nedbrydes end en vandfyldt matrice. Indløbet lukkes mens udløbet holdes åbent så nedbørshændelser der overstiger matricens vandfyldte porevolumen kan afstrømme.

15.6.2 Krav om 50 cm dæklag af umættet pileflis ved afsynings tidspunktet og ikke under 20 cm i opretholdelsesperioden

Det er relativt nemt at løse eventuelle problemer med emission af metan ved, at der etableres et umættet lag af træflis over den aktive vanddækkede matrice. I det umættede dæklag iltet metan til CO₂. Dæklaget skal have en tykkelse på minimum 20 cm i hele opretholdelsesperioden, men det er et krav at starte med et dæklag på 50 cm, da træflisen langsomt synker sammen fordi den nedbrydes og dermed langsomt forsvinder. Emitteret svovlbrinte vil ligeledes blive iltet i det umættede dæklag.

15.6.3 Krav til geniltning af udløbsvand

Manglende geniltning af udløbsvand vil kunne udgøre en alvorlig negativ sideeffekt såfremt en recipient modtager iltfattigt udløbsvand, da visse fisk og smådyr er yderst følsomme overfor manglende iltmætning.

Etablering af en iltbrønd, hvor udløbsvandet plasker ned på bunden anbefales derfor på alle anlæg hvor de topografiske forhold tillader det (se foto). Iltbrønden bør være forsynet med et aggregat – f.eks. en eller flere hullede plader – der spreder vandet ud i hele bønden inden det rammer bunden. Hvis ikke der kan etableres en iltbrønd skal udløbskanalen være noget længere. Udløbskanalen bør udformes som en iltningstrappe eller bestå af stenudlæg hvorigennem vandet risler for at blive geniltet. Geniltningen i udløbskanalen er dog ikke nær så effektiv som i iltbrønden, og afstanden til den nærliggende recipient bør derfor som minimum være 100 – 150 meter.

Vandet fra filtermatricen skal ledes enten:

1. fritløbende over en iltbrønd og minimum 75 meter iltningsskanal bestående af stenudlæg, Afstanden til recipienten skal være minimum 100 meter, eller
2. fritløbende igennem en minimum 75 meter iltningsskanal bestående af stenudlæg. Afstanden til recipienten skal være minimum 250 meter.

Indskud af en ekstra iltbrønd, hvor topografien tillader kunne være en supplerende mulighed. Indskud af en ekstra iltbrønd vil dog ikke reducere afstandskrav, som angivet ovenfor.

Figur 8 Fotoet viser en simpel geniltningsbrønd med en hullet plade, der medvirker ved geniltning.

15.6.4 Krav om etablering af målestok i matricen

Det er et krav at isætte en meterstok, når man fylder træflis i hullet udgravet til minivådområdet. På denne måde kan man let følge, hvor hurtigt træflisen forsvinder/synker sammen samt kontrollere, hvor dybt minivådområdet er ved afsyningen.

15.7 Etablering af minivådområde med filtermatrice

Når man kender placering og størrelse af det drænsystem, der skal forsyne matriceanlægget med drænvand, skal der foretages en topografisk opmåling af projektområdet – herunder skal drænløbs-/drænløbenes kote(r) fastsættes og tilsvarende skal udløbskoten fra matriceanlægget fastsættes således, at man får præcis viden om den højdeforskel, der skal drive drænvandet gennem anlægget. I et testanlæg er der anvendt en højdeforskel på 25 cm over en strækning på 10 meter ved horisontalt flow design (svarende til en hydraulisk gradient på 2,5 cm - i.e. fald per løbende meter).

Når man går i gang med at etablere et minivådområde med filtermatrice bør man lave en vurdering af lerindholdet i den jord, der skal udgøre bassinbund og sider med henblik på vurdering af behovet for en lermembran, samt udarbejdelse af tekniske tegninger med udgangspunkt i de lokale forhold. Processen omkring etablering og anlæg af minivådområde vil derefter omfatte:

Jordarbejde

1. Muldafrømning: de øverste 0.3 m kan udbringes på marken.
2. Udgravning af råjord. En del af råjorden kan anvendes til indbygning af skråningsanlæg og diger, mens resten køres bort. Skråningsanlæg skal overholde krav om maks hældinger på 30° jf. kommunale sikkerhedsregler for åbne bassiner.
3. Ved udgravning af bassiner – både stuvningsbassin og matrice - skal hele den udgravede flade vurderes mht. til lerindhold. Ved lerindhold $\geq 12\%$ vil der ikke være behov for at udlægge lermembran, og en komprimering af bassinbunden med maskiner er tilstrækkelig. Ved lerindhold $< 12\%$ skal der etableres en lermembran med en tykkelse på 0.05-0.1 m jf. krav til tæthed for lermembraner med $k < 10^{-10}$ m/s.
4. Skråningsanlæg skal opbygges med maks. 30° hældning. Her henvises i øvrigt til kommunale godkendelser vedr. sikkerhedsregler for åbne bassiner.

Rørarbejde

5. Etablering af indløb samt en evt. fordelebrønd i hoveddrænet, hvis minivådområdet ikke ligger i den direkte hovedledning. Hvis der etableres et stuvningsbassin kan der ved indløbsrøret udlægges

småsten/grus/betonfliser, der reducerer omfanget af jorderosion, hvor indløbet sidder tæt på skråningsanlægget.

6. Etablering af rørføring mellem stuvningsbassin og matricedelen af vådområdet.

7. Rørdiameter på den samlede rørføring bør være identisk med eller større end hoveddrænet med henblik på at sikre tilstrækkelig hydraulisk kapacitet.

8. Etablering af et overløbsrør i stuvningsbassin, der kan anvendes som nødudløb i tilfælde af at indløbet til matricen stopper til.

9. Etablering af et overløbsrør i matricedelen, der kan anvendes som nødudløb i tilfælde af at udløbsrøret stopper til.

10. Etablering af tømningssrør i både stuvningsbassin og matricedelen af vådområdet, der kan anvendes i tilfælde af vedligeholdelse og behov for hel eller delvis tømning af anlægget for vand.

11. Geniltning af udløbsvandet. Hvis der er tilstrækkelige faldforhold bør man starte med at ilte vandet i en brønd, hvor vandet plasker ned på bunden. Herefter kan man etablere iltningssdam, iltningstrappe bestående af stenudlæg eller lade vandet risle et stykke gennem større sten eller lave kombinationer af ovennævnte.

15.8 Hældning og beplantning på brinkerne

Du kan anvende en del af råjorden til indbygning af skråningsanlæg og diger og køre resten bort. Skråningsanlæg skal overholde de kommunale sikkerhedsregler for åbne bassiner.

Det er vigtigt, at du sikrer minivådområdets bræmmer mod erosion. En effektiv måde at gøre det på er ved at sikre beplantning på bræmmerne. Det er derfor et krav, at du sår et plantedække på minivådområdets bræmmer. Bemærk, at op til 50 procent af beplantningen kan bestå af blomstrende urter, som er bi- og bestøvervenlige.

15.9 Vedligehold af anlægget og tilsyn

Du skal vedligeholde minivådområdeanlægget i opretholdelsesperioden på 10 år. Bemærk, at du er forpligtiget til at vedligeholde minivådområdet, selvom du ikke modtager de-minimis kompensation.

Matricen vil over tid blive nedbrudt (mineraliseret). Denne nedbrydning sker ved hjælp af svampe og bakterier, som herved bl.a. leverer energi til denitrifikanterne, der omdanner nitrat til atmosfærisk kvælstof. I forbindelse med nedbrydningen ændrer træflisen karakter og bliver langsomt mindre i størrelse, indtil den eventuelt omsættes helt.

Resultater fra testanlæggene viser, at i løbet af en 5-årig periode har matricerne sat sig med 40-50 cm. Har man isat meterstok i træflisen i anlægsfasen er det nemt at følge udviklingen

I forhold til at sikre fosforeffekten skal sediment fra sedimentationsbassinet bortgraves. Frekvensen vil afhænge af omfanget af den lokale sedimenttransport i drænen. Der bør således sikres adgang til minivådområdet med maskiner, der kan varetage sedimentoprensningen

Minivådområder med matrice vil kræve tilsyn for at sikre optimal funktion. Der kan komme dyr i rørføringerne – fx vandrotter – der kan blokere for tilløb eller afløb. Usædvanlig lange nedbørsperioder kan føre til uforudsete hændelser som f.eks. tilførsel af store mængder sand stammende fra fladeerosion fra de omkringliggende marker. Meget store vandmængder kan føre til lækager/brud eller andet forårsaget af store vandhastigheder eller overmætning af jorden så den bliver ekstremt mudret.

Foreløbige erfaringer viser, at matriceanlæggene også fungerer i længerevarende frostperioder. Dog fryser toplaget men drænvandet løber i matricen under isen. Ved tø, pludselige regnhændelser og sneafsmeltning vil der dannes vand på overfladen som skal have mulighed for afløb. Dette skal ske gennem overløbsrøret som således skal ligge i toppen af træflisen og være selvtømmende – altså med en vis hældning.

Som beskrevet ovenfor skal man med mellemrum tjekke træflisen tykkelse og eventuelt tilføje ny træflis. Er der anlagt forbassin/sedimentationsbassin skal mængden af deponeret materiale vurderes med henblik på eventuel fjernelse af det deponerede sediment.

Figur 9 Fotoet viser: øverst matricens udseende november 2017 og nederst udgangsmaterialer muslingeskaller og pileflis ved etablering i 2012

15.10 Tabel over krav til udformningen af minivådområde med filtermatrice

På næste side finder du de specifikke krav, der er, når du skal etablere et minivådområdet. Listen er også angivet i bekendtgørelsens bilag 4 *Krav til udformning af minivådområde med filtermatrice*.

TABEL 15.1 Oversigt over de specifikke krav til udformningen af minivådområde med filtermatrice

Dele af minivådområdet	Krav til udformning
Sedimentationsbassin, stuvningsbassin og filtermatricen	Minivådområdet skal bestå af et mindre sedimentationsbassin eller stuvningsbassin på min. 20% af filtermatricens areal efterfulgt af en filtermatrice. Sedimentationsbassin kan evt. erstattes af sedimentationsbrønd. For anlæg etableret på potentiel egnede arealer er der krav om stuvningsbassin, som minimum skal kunne indeholde samme vandmængde som filtermatricen. Stuvningsbassinet skal etableres med en vanddybde på mellem 1 m og 1,5 m. Filtermatricen skal etableres med en vanddybde på mellem 1 m og 1,5 m. Filtermatricen skal etableres med en målestok med cm angivelser, således at fliishøjden løbende kan aflæses. Filtermatricens indhold skal bestå af pileflis (med evt. opblanding af max 50 % muslingeskaller) med en kornstørrelse på mellem 4-32 mm., hvoraf minimum 50% skal være 8 mm eller større. Filtermatricen etableres med en umættet zone der, ved tidspunktet for afsyning, skal være min. 50 cm. Den umættede zone må ikke komme under 20 cm i opretholdelsesperioden. Filtermatricen skal etableres så drænvand fordeles, så der ikke opstår 'døde zoner' uden strømningsaktivitet. Dette gøres ved at sørge for at indløbsvandet fordeles jævnt over indløbsfladen ved enten et vertikalt design eller et horisontalt design.
Minivådområdets bund	Sedimentationsbassin eller stuvningsbassin og filtermatricen skal etableres med en lermembran, hvis oplandskonsulenten vurderer, at der er behov for dette på den pågældende lokalitet.

Brinkerne (volden og den skrånende kant på sedimentationsbassin eller stuvningsbassin og vådområdet ned mod vandoverfladen)	Brinkerne skal tilsås med græs for at undgå jorderosion. Op til halvdelen af frøblanding kan bestå af blomstrende urter, som er bi- og bestøvervenlige.
Indløb til sedimentationsbassin eller stuvningsbassin fra drænoplandet og gennemløb fra stuvningsbassin til filtermatricen	Faldhøjden på drænindløbet skal etableres så der ikke stues vand bagud i drænsystemet og indløbet til sedimentationsbassin eller stuvningsbassin skal være fritløbende. Sedimentationsbassin eller stuvningsbassin etableres med et omløbssystem, så anlægget kan lukkes af om sommeren og ledes uden om minivådområdet. Overgangen fra sedimentationsbassin eller stuvningsbassin til filtermatricen skal etableres som enten overrisling af en beplantet bræmme eller ved rørføring via ét eller flere rør, hvor røret/rørene skal være neddykkede.
Udløb fra filtermatricen	Diameteren på udløbet fra filtermatricen skal minimum være samme størrelse som det samlede indløb til sedimentationsbassin eller stuvningsbassin. Drænudløbet skal etableres med et grovmasket plastiknet. Vandet fra filtermatricen ledes enten 1. fritløbende over en iltningbrønd og minimum 75 meter iltningsskanal bestående af stenudlæg. Afstanden til recipienten skal være minimum 100 meter, eller 2. fritløbende igennem en minimum 75 meter iltningsskanal bestående af stenudlæg. Afstanden til recipienten skal være minimum 250 meter.
Filtermatricens størrelse	Filtermatricen skal minimum være 0,1 ha med et tilhørende drænopland på minimum 50 ha.
Størrelsesforhold mellem minivådområde og drænopland	Filtermatricen dimensioneres i forhold til drænoplandet inden for rammerne af forholdet 0,2:100 til 0,25:100.

16. Igangsættelse af projektet

16.1 Projektperioden

Du kan vælge, om du vil starte dit projekt efter, at du har indsendt din ansøgning, eller om du først vil starte projektet den 1. september 2019. Hvis du begynder på dit projekt, før du ved, om du har fået tilsagn eller afslag, sker det for egen regning og risiko.

Hvis du har arealtilsagn på projektarealet som f.eks. omlægningstilskud, økologisk arealtilskud eller pleje af græs, kan det være en fordel først at starte projektet den 1. september, fordi tilsagnsperioden på disse tilsagn udløber 31. august.

Hvornår skal du vælge, at dit tilsagn starter 1. september 2018?

Du har et tilsagn om tilskud til pleje af græs, som udløber den 31.08.2019. Tilsagnet overlapper projektarealet med 0,5 ha.

Projektstart ved indsendelse af ansøgning

Du kan ikke kombinere tilsagnene og dit pleje af græs tilsagn falder derfor bort med krav om tilbagebetaling.

Projektstart 1. september

Da projektperioderne på tilsagnene til pleje af græs og minivådområder ikke overlapper i tid, udbetaler vi dit tilskud til pleje af græs som normalt. Det er derfor mest hensigtsmæssigt, at du vælger projektstart til 1. september 2018.

Projektperioden er som udgangspunkt 2 år. Det betyder, at du fra ansøgningstidspunktet har 2 år til at gennemføre projektet. Det autoudfyldes i ansøgningsskemaet, og projektperioden er derfor automatisk sat til to år fra den startdato, du har valgt. Projektperioden vil fremgå af det tilsagn, som du modtager. Hvis det viser sig, at du ikke kan nå at gennemføre projektet inden de 2 år, kan du ansøge om en projektforlængelse, se mere i afsnit 14 "Sådan ændrer du projektet".

Hvis du søger om slutudbetaling, inden de 2 år er gået, slutter projektperioden den dag, vi modtager din ansøgning om slutudbetaling.

17. Du skal skilte med dit projekt når du går i gang

Det er et krav i EU-reglerne⁸, at du som modtager af tilskud skal oplyse offentligheden om projekter, der får støtte under LDP. Det kalder vi "skiltning". Vær opmærksom på, at der kun er krav om skiltning, hvis støtten (inklusive de minimis-støtte) til dit projekt overstiger 375.000 kr. Du kan således se bort fra reglerne om skiltning, hvis støtten (inklusive de minimis-støtte) til dit projekt er under 375.000 kr.

I det følgende kan du læse mere om hvornår og hvordan, du skal informere om dit projekt og den støtte, du har modtaget. Til sidst kan du læse om nedsættelse af dit tilskud, hvis du ikke skilter korrekt.

17.1 Skiltning i løbet af projektperioden – du skal skilte senest fra den dag du modtager tilsagnet

Ved betegnelsen "skiltning i løbet af projektperioden" mener vi, at du skal påbegynde skiltningen, når du sætter projektaktiviteterne i gang, dog senest når du har modtaget dit tilsagn. Det betyder, at hvis du går i gang med projektet, efter at du har fået tilsagn om tilskud, skal du stadig skilte fra den dag, du modtager tilsagnet. Husk at reglen kun gælder, hvis støtten til dit projekt (inklusive de minimis-støtte) overstiger 375.000 kr.

Projekter hvor støtten til projektet overstiger 375.000 kr.

Du skal i løbet af din projektperiode sætte mindst én plakate (minimum A3) eller et skilt/en plade op, men information om dit projekt, når du har modtaget mere end 375.000 kr. i offentlig støtte (EU og national) til en fysisk aktivitet fx genstande, infrastruktur eller bygninger og anlæg. Du skal sætte plakaten eller skiltet/pladen op et sted, der er klart synligt for offentligheden.

Se nedenfor specifikation af, hvilke krav der stilles til skiltets indhold.

Du skal informere på din erhvervsmæssige hjemmeside

Hvis du har et websted til erhvervsmæssig brug, skal du i løbet af projektperioden informere om støtten fra Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af landdistrikterne. En erhvervsmæssig hjemmeside er en hjemmeside med et kommercielt formål som fx salg af kød eller reklame for en gårdbutik knyttet til din bedrift. Kravet gælder kun, hvis der er en direkte sammenhæng mellem hjemmesiden og det projekt, vi giver støtte til. Følgende krav gælder for websteder til erhvervsmæssig brug:

- Websteder til erhvervsmæssig brug skal have en kort beskrivelse af projektet med formål og resultater.
- På websteder skal der være et link til: [EU-kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne](#)

Informationen skal være synlig på hjemmesiden fra projektperiodens start og frem til det tidspunkt, du har modtaget din slutudbetaling. Vi skal kun tjekke, at du har informeret korrekt i projektperioden, inden vi udbetaler din slutudbetaling.

Se nedenfor specifikation af, hvilke krav der stilles til skiltningen på hjemmesider.

⁸ Reglerne om skiltningsforpligtelser under Landdistriktsprogrammet fremgår af forordning 808/2014, artikel 13 samt bilag III som ændret ved forordning 2016/669 bilag III.

Skiltning i løbet af projektperioden i kommunikationsmateriale

Informations- og kommunikationsmateriale, herunder publikationer, web samt anden elektronisk information mv.

Udover at du kan være forpligtet til at opsætte en plakat/tavle/oplysningsskilt/skilte på din erhvervsmæssige hjemmeside mv. i forbindelse med projektet, gælder der også krav for skiltning på dit informations- og kommunikationsmateriale. Kravet gælder kun, hvis der er en sammenhæng mellem materialet og projektet.

På publikationer som fx brochurer, foldere, nyhedsbreve, plakater og flyers, skal du placere EU logo, Miljø- og Fødevarerministeriets logo og teksten på titelbladet. På websteder skal logoer og tekst placeres på forsiden, med mindre det er mere relevant at placere det på en underside.

Du skal oplyse om tilskuddet på alt informations- og kommunikationsmateriale, der omhandler projektet, ved at angive logoer og tekst. Du kan se mere information om kravene nedenfor under "generelle krav til alle former for skiltning".

- På websteder skal der være et link til: [EU-kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne](#)

Nedenfor kan du se specifikation af, hvilke krav der stilles til kommunikationsmaterialets indhold.

17.2 Generelle krav til alle former for skiltning

Specifikationer for alle plakater/ oplysningsskilte/ plader/ tavler/ websteder

Plakater / oplysningsskilte / plader / tavler/ websteder mv. skal indeholde disse oplysninger, som skal fylde mindst 25 procent af arealet:

- Den Europæiske Unions logo (EU-flag).
- Miljø- og Fødevarerministeriets logo.
- Følgende tekst: "Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne".
- Titlen på projektet og en kort beskrivelse af projektets formål.

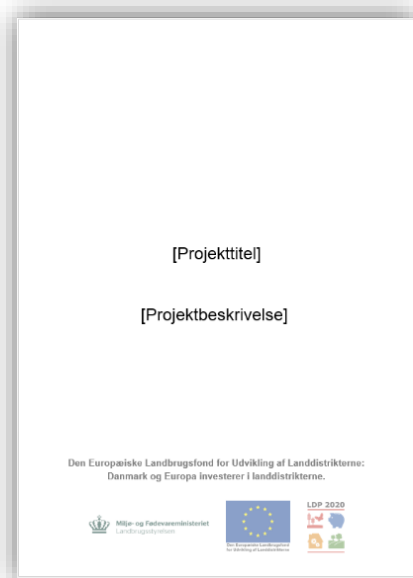
Hvis din hjemmeside er erhvervsmæssig og har en tilknytning til projektet, som beskrevet i punktet "Du skal informere på din erhvervsmæssige hjemmeside" gælder kravet, at oplysningerne skal fylde mindst 25 procent på denne hjemmeside. For andet informations- og kommunikationsmateriale er det ikke et krav, at oplysningerne skal fylde 25 procent, og det er heller ikke nødvendigt at anføre titlen på projektet og en beskrivelse af projektets formål.

Tekst og logo finder du på lbst.dk/tilskudsguide under din ordning og følger linket: [Skiltning – krav til information om tilskud](#)

Placering af plakaten / oplysningsskiltet / pladen / tavlen

Du skal placere plakaten / oplysningsskiltet / pladen / tavlen på et sted, der er klart og synligt for offentligheden, fx ved indgangen til en bygning.

Hvis du placerer skiltet udendørs, skal du sørge for at anvende et materiale, som kan modstå vind og vejr.

17.3 Du skal ved udbetalingen dokumentere, at du har skiltet korrekt

Du skal sende os fotodokumentation for, at du har skiltet korrekt, når du søger om udbetaling. Dokumentation består af to fotos:

- ét der viser, hvad der står på skiltet og
- ét der viser, hvor skiltet er placeret.

Når du søger om udbetaling, skal du sende dokumentation for, at du har skiltet korrekt i løbet af projektperioden. Selvom du har indsendt dokumentation for skiltning i forbindelse med rateudbetalingen, skal du igen sende dokumentation for skiltning, når du søger om slutudbetaling.

Hvor længe skal du beholde plakaten/skiltet/pladen mv.?

Hvis du er omfattet af kravene om skiltning i løbet af projektperioden, må du tage plakaten/skiltet mv. ned, når projektperioden er slut.

Det kan ske, at de fotos, du har sendt ind, ikke er tilstrækkelig tydelige, eller at de er taget sådan, at vi ikke kan konstatere, om du har skiltet korrekt. Vi anbefaler derfor, at du lader skiltet hænge, indtil du har modtaget slutudbetaling, så du kan dokumentere, at du har skiltet korrekt.

17.4 Nedsættelse af tilskud, hvis du ikke skilter korrekt

Hvis du ikke skilter korrekt, nedsætter vi dit tilskud. Nedsættelsen er 1 procent af det samlede offentlige tilskud (EU og nationale midler), som vi udbetaler. Nedsættelsen kan dog maks. være 50.000 kr. Vi trækker beløbet fra dit tilskud, inden vi udbetaler.

Eksempel på ikke korrekt skiltning

Plakaten / oplysningsskiltet / pladen / tavlen er ikke sat op på et tilstrækkelig synligt sted.

Teksten er ikke læsbar.

EU-logoet mangler.

Plakaten er ikke i mindst A3 format.

Hvis de påkrævede logoer og tekst ikke er på din hjemmeside, er skiltningen heller ikke korrekt.

18. Hvis du vil ændre i dit projekt

18.1 Hvilke ændringer skal vi godkende, før du kan ændre dit projekt?

Ændringer af dit projekt

Du kan søge om ændring af et projekt vedrørende:

- Forlængelse af projektperioden.
- Ændring af projektindholdet.
- Ændring af budgettet (gælder kun minivådområder med filtermatrice).

Vær opmærksom på, at du skal søge om ændring for alle tre ændringstyper hos os, og vi skal godkende det, inden du går i gang med at ændre projektet.

18.2 Hvordan ændrer du dit projekt?

Du skal sende din ansøgning om ændring via Tast selv-service. I Tast-selv-service skal du finde dit seneste indsendte ansøgningsskema og rette i det. Herefter gensender du skemaet med ændringerne. Du skal skrive din beskrivelse af, begrundelse for og bemærkninger til ændringen i bemærkningsfeltet, eller uploade informationen under fanen *Bilag*. Link til Tast selv-service finder du på vores hjemmeside lbst.dk i [Tilskudsguiden](#).

Vi skal godkende alle ændringer, inden du sætter ændringen i gang. Det betyder også, at vi ikke kan godkende ændringer med tilbagevirkende kraft. Du skal derfor hele tiden være opmærksom på, om projektet forløber, som det skal, eller om du har behov for at søge om at ændre projektet, så ændringerne kan iværksættes fremadrettet, efter vi har godkendt dem.

Vi kan godkende dit ønske om at ændre projektet, hvis vi vurderer, at ændringen er i overensstemmelse med projektets formål. Vi kan ikke godkende en ansøgning om ændring, hvis ændringen betyder, at projektet i sin ændret form ikke ville være blevet prioriteret. Vi kan fx ikke godkende en ansøgning om projektændring, hvis ændringen betyder, at minivådområdets effekt bliver (væsentlig) ringere end i det oprindelige projekt. Du kan læse mere om prioritering i afsnit 5 *Sådan vurderer vi ansøgningerne*.

Vi kan ikke forhøje tilsagnet i forbindelse med en ændring af projektet.

18.3 Frister for ændringer af dit projekt

Vi skal have modtaget din ansøgning om senest to måneder før den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet. Din ansøgning om ændring skal altid være begrundet. Hvis du søger om at forlænge din projektperiode, skal vi have modtaget din ansøgning senest 10 dage før den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet. Du kan ikke få godkendt en ændring, som vi modtager efter projektperiodens udløb.

Når vi har behandlet din ansøgning om ændring og truffet en afgørelse, meddeler vi dig den endelige afgørelse.

18.4 Forlængelse af projektperioden

Din ansøgning om forlængelse af projektperioden skal indeholde følgende oplysninger:

- En kort redegørelse for årsagen til, at dit projekt er forsinket og ikke kan gennemføres inden for fristen i tilsagnsbrevet.
- Du skal angive en dato for, hvornår projektet kan afsluttes. Bemærk, at projektet maksimalt kan forlænges til 31. december 2022 på grund af til afslutningen af programperioden samt af hensyn til sagsbehandlingen af udbetalingsanmodninger.
- Du skal komme med en begrundet redegørelse for, hvordan du realistisk kan gennemføre projektet inden for den forlængede periode.

18.5 Ændring af projektindholdet

Din ansøgning om at ændre projektets indhold, skal indeholde følgende oplysninger:

- En begrundelse for ændringen.
- En beskrivelse af ændringen.
- En beskrivelse af, hvad ændringen betyder for projektet. Herunder en beskrivelse af eventuelle ændringer i minivådområdets forventede effekt.

18.6 Ændring af budgettet – gælder kun for minivådområder med filtermatrice

Vi kan godkende en forhøjelse af de enkelte omkostningsarter med maksimalt 10 procent, når vi skal udbetale dit tilskud, hvis du ikke har søgt om en budgetændring. Det samlede tilskud kan dog ikke for højes.

Du skal søge om budgetændring, hvis du ønsker at forhøje en eller flere omkostningsarter med mere end 10 procent, og du ønsker at omfordele budgettet, så en anden omkostningsart i stedet reduceres. Du skal derfor ikke søge om budgetændring, hvis du ikke har behov for denne omfordeling i budgettet.

Ved en omkostningsart forstås:

- Material og anlægsposten - indeholdende alle udgifter til materialer og anlægsarbejde - er en omkostningsart.
- Udgifter til konsulentbistand er hver især en omkostningsart.
- De fem lønkategorier er hver især en omkostningsart (se afsnit 6.1.3 *Løn til tilsagnshavers personale*).
- Posten, der indeholder alle andre omkostninger, som i ansøgningsskemaet er afsnittet "Andre udgifter", er en omkostningsart.

Din ansøgning om budgetændring skal indeholde følgende oplysninger:

- Begrundelse for ændringen.
- Et nyt budget.
- Nye tilbud, hvis budgetændringen omfatter indkøb af varer eller ydelser med en pris over 50.000 kr.

Du skal være opmærksom på, at hvis timesatsen for **konsulentbistand** bliver større end den godkendte timesats i tilsagnet, skal du altid søge om en budgetændring uanset størrelsen af ændringen.

Minivådområder med filtermatrice: Eksempel på konsekvens, hvis du ikke søger om budgetændring:

Omkostningsart	Det godkendte budget jf. tilsagnsbrev (kr.)	De faktiske betalte udgifter (kr.)	Godkendte udgifter + op til max 10 % (kr.)
Konsulentudgifter	50.000	90.000	55.000
Andre udgifter (Fx udgifter til tilladelser)	5.000	5.000	5.000
Anlægsudgifter	590.000	560.000	560.000
I alt	645.000	655.000	620.000

Eksemplet viser, at der er godkendt et budget på 645.000 kr., men de faktiske udgifter endte på 655.000 kr. Samtidig er udgifterne for de fleste omkostningsarter ændret betydeligt (mere end 10 procent) ift. tilsagnet. Da der ikke er søgt om budgetændring, vil vi maksimalt kunne godkende udgifter for 620.000 kr., fordi vi kun kan godkende ændringer op til max 10 procent.

18.7 Overdragelse af tilsagn

Vi kan efter ansøgning tillade, at du overdrager tilsagnet til en anden virksomhed, organisation eller forening. Det er en betingelse, at den nye ansøger selvstændigt ville kunne opnå tilsagn efter den pågældende bekendtgørelse, og at overdragelsen ikke får betydning for. Den, der får overdraget tilsagnet, overtager alle rettigheder og forpligtelser efter tilsagnet.

Hvis du vil overdrage dit tilsagn til en anden, skal du sende en begrundet ansøgning om tilladelse til at overdrage tilsagnet til en anden. Du skal sende dit ansøgningsskema til os via Tast selv-service. Du finder skema til ansøgning om overdragelse af projekt på vores hjemmeside lbst.dk i Tast selv-service under minivådområdeordningen.

Du skal sende din ansøgning om ændring af tilsagnshaver hurtigst muligt. Vi skal modtage den straks efter, den kommende, nye tilsagnshaver har underskrevet overdragelsesskemaet. Vi kan ikke godkende overdragelsen med tilbagevirkende kraft. Vi kan tidligst godkende overdragelsen fra den dato, vi har modtaget ansøgning om overdragelse. Husk, at den nye tilsagnshaver skal være ejer eller forpagter af arealet, som minivådområdet er placeret på.

19. Når du afslutter dit projekt

Når du har gennemført projektets aktiviteter i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet, kan du søge om slutudbetaling af tilskuddet.

19.1 Afsyning

I forbindelse med behandling af din ansøgning om slutudbetaling, vil projektet blive afsynet. Det betyder, at vi kommer på besøg på stedet, hvor du har gennemført projektet. Der behøver ikke være tilført vand til minivådområdet i forbindelse med afsyningen.

Afsyningen skal sikre, at projektet er fuldført i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for tilsagnet. Det vil sige, at indkøb af maskiner/udstyr/inventar og installeringen af maskiner og udstyr skal være i overensstemmelse med de tekniske/konkrete beskrivelser, der fremgår i den godkendte ansøgning om tilsagn om tilskud eller i de senere godkendte ændringer. Minivådområder skal være korrekt placeret og dimensioneret i forhold til drænoplandet, og de skal på anden måde være anlagt, som det er beskrevet i den godkendte ansøgning om tilsagn om tilskud eller i de senere godkendte ændringer. Når vi afsyner projektet, skal dit minivådområde leve op til de krav, der er angivet i afsnit 12.5 "Krav til udformningen af dit minivådområde" på tidspunktet.

Du skal ikke give os besked om, at dit projekt er gennemført og klar til afsyning. Den information får vi automatisk, når du sender din ansøgning om slutudbetaling af tilskuddet.

Vi kan først gennemføre slutudbetalingen, når vi har afsynet investeringen.

20. Sådan søger du om udbetaling af tilskud

I dette afsnit beskrives nogle få emner vedrørende udbetaling af tilskud. Du kan læse mere om udbetaling af tilskud i udbetalingsvejledningen, som du finder på vores hjemmeside i [tilskudsguiden på lbst.dk](#). Skriv ordningens navn i søgefeltet og klik på "Søg". Det er vigtigt at læse udbetalingsvejledningen allerede når du søger om tilsagn om tilskud.

Du skal sende din ansøgning om udbetaling af tilskud via Tast selv-service. Link til Tast selv-service finder du på vores hjemmeside [lbst.dk](#) i [Tilskudsguide](#) under minivådområdeordningen. Her finder du også links til vejledning i brug af Tast selv-service.

20.1 Forskudsudbetaling

Du kan ansøge om forskudsudbetaling, når du har indhentet de nødvendige tilladelser til projektet.

20.2 Frist for at søge om slutudbetaling

Vi skal have modtaget din ansøgning om slutudbetaling af tilskud senest tre måneder efter projektperiodens slutdato, som er angivet i dit tilsagnsbrev eller i senere godkendte ændringer af projektperioden.

Hvis vi modtager din ansøgning om slutudbetaling af tilskud efter fristen, nedsætter vi tilskuddet med 1 procent pr. kalenderdag, til og med den 20. kalenderdag. En forsinkelse på mere end 20 kalenderdage medfører, at vi nedsætter dit tilskud med 100 procent. Det betyder, at dit tilsagn bortfalder.

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du, hvis du søger om tilskud til et minivådområde med filtermatrice vedlægge alle udgiftsbilag og dokumentation for betaling.

20.3 Minivådområder med filtermatrice: Hvilke bilag skal du sende med udbetalingsanmodningen?

Du skal allerede nu være opmærksom på, at der er en række bilag, som du skal sende med din anmodning om udbetaling når projektet er afsluttet:

- Fakturaer og betalingsdokumentation på alle udgifter, som der søges om udbetaling på baggrund af. De eventuelle nødvendige tilladelser til projektet fra offentlige myndigheder.
Se afsnit 11 "Hvilke kriterier og forpligtelser skal du overholde?" og afsnit 21.2 "Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud".
- Dokumentation for korrekt skiltning, hvis der er krav om skiltning for dit projekt.
Se afsnit 14 "Du skal skilte med dit projekt når du går i gang"
- Dokumentation for eventuelle afholdte udbud, jf. lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren.
Se afsnit 9 "Du skal overholde udbudsreglerne, når du vælger leverandør til projektet".
- Lønsedler, timeregnskab og aftale om projektilknytning, hvis du har fået tilsagn om tilskud til løn til personale.
Se afsnit 6.1.3 "Løn til eget personale".
- Kørselsregnskab, hvis du har fået tilsagn om tilskud til kørsel.
Se afsnit 6 "Hvilke kan du få tilskud til".

20.4 Krav til faktura

Fakturaer skal indeholde:

- Dit navn og adresse.
- Fakturaudsteders navn, adresse og CVR-nr. (eller CPR-nr. hvis CVR-nr. ikke findes).
- Fakturadato.
- Beskrivelse af leverancen, inkl. mængde og art af de leverede varer, så det er muligt at se sammenhængen til projektet, vi har givet tilsagn til.
- Betalingsdato.
- Bankoplysninger
- Betalings ID – betalingsinformation om fakturaudsteders kontonummer og faktura nr.
- Momsgrundlaget, dvs. beløb ekskl. moms, momsbeløbet, beløb inkl. moms.
- Eventuelle rabatter og prisnedslag.

Det er afgørende for udbetaling, at faktura er udstedt til dig som tilsagnshaver. Læs mere i Udbetalingsvejledningen.

20.5 Krav til opbevaring af fakturaer og betalingsdokumentation

Det er et krav, at du opbevarer udbetalingsbilag med tilhørende originale regnskabsbilag i fem et halvt år efter datoen for slutudbetaling.

Se mere om krav til fakturaer og betalingsdokumentation i Udbetalingsvejledningen på vores hjemmeside lbst.dk

20.6 Modregning

Hvis vi har restancer på minivådområdeordningen eller på andre af vores ordninger, kan vi modregne det beløb ved udbetaling af tilskud til dit projekt.

20.7 Nemkonto

Vi overfører tilskuddet til din Nemkonto.

20.8 Indberetning af tilskud til SKAT

Vi indberetter det udbetalte tilskud til skattemyndighederne. Vi anbefaler, at du selv kontakter SKAT med hensyn til afklaring af skattemæssige konsekvenser.

21. Du skal opretholde dit projekt i 10 år

Hvis du har fået tilskud til et minivådområde skal du opretholde det i 10 år regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskuddet. Det betyder, at du skal sørge for, at minivådområdeanlægget er fuldt funktionelt, og at projektarealet og minivådområdet ikke ændres væsentligt i 10 år, regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.

Vedligehold af minivådområde

Det er vigtigt, at du sikrer, at minivådområdet er fuldt funktionelt i opretholdelsesperioden, som er 10 år. Det omfatter bl.a.:

- Du skal sikre, at størrelsen på minivådområdet ikke ændres væsentligt fra det ansøgte. Det betyder, at hvis der sker et jordskred fra brinkerne, er du forpligtiget til at rette op på dette.
- Du skal sikre, at alle områder i minivådområdet er strømningsaktive, dvs. at der ikke må være områder, der er groet til i vegetation.

Reparation eller udskiftning af anlæg eller udstyr i projektperioden på 2 år

Hvis anlægget eller udstyret, der indgår i anlægget, går i stykker inden for projektperioden, skal det repareres for din regning. Er det ikke muligt at reparere det pågældende udstyr, skal du erstatte det for egen regning. Projektperioden løber frem til, at du søger om slutudbetaling, dog kan den maksimalt være på 2 år.

Reparation eller udskiftning af anlæg eller udstyr i opretholdelsesperioden på 10 år

Hvis anlægget eller udstyret, der indgår i anlægget, går i stykker efter projektperioden, men inden for opretholdelsesperioden på 10 år, og der ikke længere er brug for genstanden, vil vi normalt ikke forlange, at du erstatter genstanden, men du skal stadig opbevare den, så den er tilgængelig på en evt. kontrol.

Opbevaring af faktura og dokumentation i 5,5 år

Du skal opbevare faktura og dokumentation for betaling af den nyindkøbte genstand i fem et halvt år, regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.

Du skal endvidere opbevare faktura og dokumentation for betaling af den defekte genstand i fem et halvt år, regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.

Hvis du er i tvivl, skal du kontakte os.

21.1 Hvis du ønsker at udtræde af ordningen

Hvis du ikke ønsker at opretholde dit projekt, kan du til enhver tid træde ud af ordningen. Du skal give os besked, hvis du ikke længere ønsker at opretholde dit projekt. Vi vil kræve det fulde tilskud tilbagebetalt, hvis du udtræder af ordningen.

22. Efter projektet er afsluttet

I perioden efter du har afsluttet projektet og fået udbetalt tilskud, kan vi bede om oplysninger om dit projekt. Du skal give de oplysninger, vi beder om, i indtil to år efter, at projektet er afsluttet. Dine oplysninger er nødvendige for at kunne overvåge og evaluere Landdistriktsprogrammet, især med hensyn til specifikke mål og prioriteter.

23. Hvad sker der, hvis du opgiver dit projekt?

Hvis du ikke gennemfører projektet, skal du hurtigst muligt oplyse os om det. Hvis du opgiver projektet, forskuddet er udbetalt, vil vi kræve det udbetalte beløb tilbagebetalt. Når vi opgør tilbagebetalingskrav, tillægger vi renter i overensstemmelse med renteloven. Rentetillægget er mindst 50 kr.

24. Sådan kontrollerer og sanktionerer vi

24.1 Kontrol af projektet

Vi kontrollerer dit projekt på stedet i forbindelse med administration af ordningen, som vi kalder "fysisk kontrol".

Vi udfører den fysiske kontrol og efterfølgende kontrol i opretholdelsesperioden.

Vi kan til brug for kontrollen indhente oplysninger fra andre offentlige myndigheder i nødvendigt omfang i overensstemmelse med § 10 i Lov om Landdistriktsfonden.

For at kunne gennemføre kontrollen har vi eller andre personer med bemyndigelse dertil, mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til lokaliteter, der ejes eller drives af dig som tilsagnshaver. Dette gælder også adgang til regnskaber, forretningsbøger, udbudsmateriale mv., herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form, og anden relevant dokumentation.

Vi har brug for din vejledning og hjælp for at vi kan gennemføre kontrollen. Du skal sikre, at kontrolmyndigheden har adgang til at besigtige projektet i forbindelse med kontrol.

24.2 Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud

Vi træffer afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis:

- Du som tilsagnshaver har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
- Du som tilsagnshaver ikke overholder din oplysningspligt.
- Du - i forbindelse med kontrol - ikke giver de nødvendige oplysninger eller ikke yder den nødvendige bistand.
- Du ikke gennemfører projektet i overensstemmelse med tilsagnet.
- Et eller flere kriterier for støtteberettigelse ikke er opfyldt. Læs mere om kriterier for støtteberettigelse i afsnit 11 *Hvilke kriterier og forpligtelser skal jeg overholde?*

Vi kan efter en konkret vurdering træffe afgørelse om helt eller delvist bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud ved manglende opfyldelse af en forpligtelse. Læs mere om forpligtelser i afsnit 11. *Hvilke kriterier og forpligtelser skal jeg overholde?*

Nedsættelse af tilskud og udbetaling

For sen afslutning af projektet

Hvis du afslutter projektet for sent nedsætter vi tilskuddet. Du skal afslutte projektet den dato, som står i tilsagnsbrevet – eller i senere godkendte ændringer. Vi nedsætter tilskuddet på denne måde:

- 0-30 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 5 procent nedsættelse.
- 31-60 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 10 procent nedsættelse.
- 61-90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 15 procent nedsættelse.
- Mere end 90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører bortfald af tilsagn.

Du kan søge om projektførlængelse via Tast-selv og senest 10 dage før, din projektperiode udløber.

For sen ansøgning om slutudbetaling

Hvis du søger om udbetaling af tilskuddet for sent nedsætter vi udbetalingen. Din ansøgning om udbetaling af tilskud skal være modtaget hos os senest 3 måneder efter slutdato for projektperioden. Udbetalingen nedsættes med 1 procent pr. kalenderdag ved for sent modtaget ansøgning om udbetaling. En forsinkelse på mere end 20 kalenderdage medfører 100 procent nedsættelse af udbetalingen, hvorved tilsagnet bortfalder.

Ved manglende overholdelse af begge ovennævnte tidsfrister (afslutning af projektet og ansøgning om slutudbetaling) sanktionerer vi efter fristerne ved for sen afslutning af projektet.

Skiltning

Hvis du mangler at skilte med dit projekt nedsætter vi udbetalingen ud fra en konkret vurdering af overtrædelsen. Se også afsnit 19 *Sådan skal du informere offentligheden om dit projekt (skiltning)*.

Udbudsregler

Hvis du ikke har overholdt reglerne i lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren, kan vi nedsætte dit tilskudsbeløb. Det gør vi ud fra en konkret vurdering af den samlede værdi af de tilskudsberettigede udgifter, der skulle have været i udbud. Se også afsnit 9 *Du skal overholde udbudsreglerne*.

Opretholdelse af projektet

Vi kræver tilskuddet delvist tilbagebetalt, hvis projektet ikke opretholdes i 10 år fra datoen for slutudbetaling. Vi anvender følgende procentsatser:

- 1) Hvis projektet er opretholdt i 0-18 måneder kræves 80 procent af tilskuddet tilbagebetalt.
- 2) Hvis projektet er opretholdt i 19-36 måneder kræves 40 procent af tilskuddet tilbagebetalt.
- 3) Hvis projektet er opretholdt i 37-120 måneder kræves 20 procent af tilskuddet tilbagebetalt.

Bemærk, hvis du ønsker helt at træde ud af tilsagnet og tilbagekøbe dit minivådområde inden for tilsagnsperioden på 10 år, skal hele tilskuddet, som du har modtaget fra os, tilbagebetales.

24.3 Udbetaling på uretmæssigt grundlag

Hvis vi senere konstaterer, at tilskud er udbetalt på uretmæssigt grundlag, kan vi bortfalde tilsagnet og kræve fuld tilbagebetaling eller nedsætte tilskuddet og kræve en del af tilskuddet tilbagebetalt.

24.4 Force majeure

Vi kan anerkende tilfælde af force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder, der forhindrer tilsagnshaver i at gennemføre projektet, og dermed ikke medfører bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud.

Force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder kan vi navnlig anerkende i følgende tilfælde:

- Tilsagnshavers død.
- Tilsagnshavers uarbejdsdygtighed i længere tid.
- En alvorlig naturkatastrofe, der i væsentlig grad berører bedriften.
- Ekspropriation af hele eller en væsentlig del af bedriften, hvis ekspropriationen ikke kunne forudses på dagen for indgivelse af ansøgningen.

Vi kan i ganske særlige tilfælde godkende andre omstændigheder end de ovennævnte som force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder.

Hvis tilsagnshaver eller dennes dødsbo ønsker at påberåbe sig force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal dette meddeles os skriftligt senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor tilsagnshaver eller dennes dødsbo er i stand til at gøre det. Meddelelsen skal være vedlagt fyldestgørende dokumentationsmateriale.

Vi kan i forbindelse med behandlingen af spørgsmålet bede om yderligere information. Hvis vi ikke modtager det materiale, vi beder om, vil vi træffe afgørelse om, hvorvidt vi kan anerkende force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder på det foreliggende grundlag.

Det er en betingelse for anerkendelse af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder i konkrete tilfælde, at de indtrufne begivenheder forhindrer tilsagnshaver i at opfylde sine forpligtelser, og at tilsagnshaver ikke, ved en forholdsmæssig indsats, kunne have sikret sig herimod.

24.5 Straffebestemmelser og svig

Hvis reglerne i bekendtgørelsen ikke overholdes, kan du efter § 12, stk. 1 i Lov om Landdistriktsfonden straffes med bøde. Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) straffeansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

24.6 Svindel med tilskudsberettigelse eller brug af tilskud

Vi kontrollerer ansøgninger om tilskud for svig med EU-midler. Vi definerer svig i denne sammenhæng som en forsætlig handling, der påvirker retten til tilskud eller omfanget af tilskud. Det kan være ukorrekte erklæringer eller dokumenter, tilsidesættelse af en oplysningspligt eller anvendelse af midler eller investeringer til andet formål, end de var bevilget til. Omgåelse, herunder når ansøger kunstigt opdeler sin virksomhed for at opfylde betingelserne til tilskud, betragter vi også som svig. Grov forsømmelse af tilsyn med opgaver, som tilskudsmodtager får løst af tredjepart vil også blive behandlet som en forsætlig forsømmelse. Vi forbeholder os retten til at kontakte tredjeparter med forbindelse til ansøgninger som en del af vores kontrol for svig.

Svig medfører, at støtten helt eller delvist bortfalder og kan desuden medføre støtteudelukkelse⁹, bøde eller politianmeldelse¹⁰. Det er derfor vigtigt, at du kontakter os, hvis du er i tvivl om hvorvidt en løsning eller fremgangsmåde er legitim og i overensstemmelse med støttebetingelserne.

25. Sådan bruger vi dine data fra ansøgningen

Oplysninger om projektet vil blive brugt af os til sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol.

I forbindelse med kontrol har vi mulighed for at indhente oplysninger hos andre offentlige myndigheder i nødvendigt omfang. Det gør vi for at kunne sammenkøre og sammenstille oplysningerne. Vi behandler oplysningerne i overensstemmelse med persondatalovens regler og indhenter kun oplysninger i det omfang, det er relevant for den konkrete afgørelse.

25.1 Offentliggørelse, bl.a. på internettet

Vi er dataansvarlige, og oplysninger om projektet bruger vi til bl.a. sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol. Derfor skal du være opmærksom på følgende:

- Oplysningerne kan behandles af danske og europæiske revisions- og undersøgelsesorganer for at værne om EU's finansielle interesser. De kan også blive brugt til statistik, forskning, planlægning og evaluering.
- Oplysninger om navn, evt. firmanavn, adresse, projekttitel samt størrelse af det modtagne tilsagnsbeløb og det udbetalte tilskudsbeløb offentliggøre vi på vores hjemmeside lbst.dk.
- Alle kan anmode om aktindsigt i sager, der behandles af den offentlige forvaltning efter offentlighedsloven. Det er kun få oplysninger/dokumenter, som er undtaget fra pligten til udlevering efter offentlighedsloven.

Efter Persondataloven har du mulighed for:

- At bede om indsigt i, hvilke oplysninger vi behandler i forbindelse med projektet, jf. Persondatalovens § 31.
- At kræve at få rettet, slettet eller blokeret oplysninger, der er urigtige eller vildledende, eller på anden måde er behandlet i strid med lovgivningen, jf. Persondatalovens § 37.

⁹ Artikel 5 i Rådets Forordning 2988/1995 af 18. december 1995 om beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser og Artikel 64, stk. 4, litra d), og artikel 77, stk. 4, litra c), i Rådets Forordning (EF) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik.

¹⁰ §23 i Landbrugsstøtteleven (LBK nr. 1586 af 14. december 2015) og §289a i Straffeloven (LBK nr. 1052 af 4. juli 2016).

26. Lovgrundlag

De gældende regler for minivådområdeordningen fremgår af:

Danske regler (love og bekendtgørelser)

- Lov om landdistriktsfonden, lov nr. 1360 af 16. december 2014.
- Bekendtgørelse nr. XX af XX 2019 om tilskud til projekter om etablering af konstruerede minivådområder.

EU-regler (forordninger)

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [1305/2013](#) om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. [808/2014](#) af 17. juli 2014 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).
- Rådets forordning nr. [1303/2013](#) af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for den Europæiske Fond for Regional udvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regional udvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. [480/2014](#) af 3. marts 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [1306/2013](#) af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af Rådets Forordning (EØF) nr. 352/78, (EF) nr. 165/94, (EF) nr. 2799/98, (EF) nr. 814/2000, (EF) nr. 1290/2005 og (EF) nr. 485/2008.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. [640/2014](#) af 11. marts 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem, sanktioner vedrørende direkte betalinger, støtte til udvikling af landdistrikterne og krydsoverensstemmelse.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. [809/2014](#) af 17. juli 2014 om gennemførelsesbestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem, foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne og krydsoverensstemmelse.

27. Yderligere oplysninger

Denne vejledning, udbetalingsvejledning m.m. kan du finde på vores hjemmeside lbst.dk i [Tilskuds-guide](#) under minivådområdeordningen.

Du er velkommen til at kontakte os, hvis du har spørgsmål på tlf. 33 95 80 00 eller vandnatur@lbst.dk

28. Stikordsliste og ordforklaring

Drænopland: Areal der afvander til minivådområdet.

Egnede områder: Arealer klassificeret som egnede arealer på udpegningskortet for minivådområder. Områderne er markeret med en mørkegrøn farve.

N-Effekt: Kg kvælstof (N) pr. ha minivådområde, som er fastsat af Aarhus Universitet, og fremgår af Tast-Selv-service når ansøgningsperioden åbner. Effektberegneren finder du i dit ansøgningsskema i Tast-selv. Effektberegneren beregner ud fra placeringen og ud fra sammensætningen af dit opland den samlede effekt som dit minivådområde forventes at have. Effekten bruges i den endelige prioritering af projekterne.

ID 15 område: Område, der er beliggende inden for et kystvandopland, og som er afgrænset som vist i Miljø- og Fødevareministeriets Internet Markkort. Et ID15-område er identificeret ved et områdenummer.

Indsatsbehov for minivådområder: Det indsatsbehov, der er opgjort som summen af den forventede effekt af minivådområder og den udskudte indsats i bilag 1 til vandområdeplaner 2015-2021, jf. bilag 1 til denne bekendtgørelse.

Kystvandopland: Geografisk vandopland, som fremgår af vandområdeplanerne 2015-2021.

IMK: Miljø- og Fødevareministeriets Internet Markkort, der tilgås via Landbrugsstyrelsens hjemmeside.

Minivådområde: Anlæg bestående af et sedimentationsbassin efterfulgt af et vådområde opbygget skiftevis af dybe og lavvandede vegetationszoner.

N-effekten: Kg kvælstof (N) pr. ha, som er fastsat af Aarhus Universitet, og findes i Tast selv-service når ansøgningsperioden åbner.

Omdriftsareal: Areal, der indgår i omdriften og dyrkes med henblik på produktion af afgrøder, eller areal, der er til rådighed for produktion af afgrøder, men som ligger brak, jf. artikel 4, stk. 1, litra f, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013.

Oplandskonsulent: Konsulent, der virker under oplandskonsulentordningen som skal fremme og koordinere kvælstofreducerende virkemidler, herunder minivådområder.

Potentialekort. Potentialekortet er det kort der kortlægger, hvor i Danmark de drænedes jorde forventes at være. De egnede arealer på potentialekortet er områder med over 12 procent ler. De betinget egnede arealer er opland til lavbund i ådal med over 12 procent ler. De potentielt egnede arealer

jorde med under 12 procent ler. De betinget potentielt egnede arealer er opland til ådal med under 12 procent ler. Ikke egnet arealer er lavbund i ådal.

Potentielt egnede områder: Arealer klassificeret som potentielt egnede arealer på udpegningskortet for minivådområder. Arealerne er markeret med lysegrønt på Udpegningskortet.

Projektareal: Minivådområdet med vådområde og et sedimentationsbassin og det omkringliggende areal.

Projekt: Projektarealet med tilhørende drænopland.

Rimelige priser: Det, der svarer til markedspris for den pågældende vare eller tjenesteydelse sammenholdt med projektbeskrivelsen, omfanget og arten af varen eller tjenesteydelsen.

Sedimentationsbassin: Bassin i minivådområdet som drænvandet ledes igennem før det ledes igennem vådområdet. Den primære funktion er, at tilbageholde sediment.

Tast selv-service: Miljø- og Fødevareministeriets Tast selv-service som du kan tilgå via Landbrugsstyrelsens hjemmeside. Alle ansøgninger om tilsagn om tilskud, projektændringer, projektoverdragelser og udbetalinger efter denne bekendtgørelse skal du indsende via Tast selv-service. Partshøringer skal du også besvare via Tast selv-service.

Udpegningskort: Et kort, der viser hvilke arealer som er egnede eller potentielt egnede til at anlægge minivådområder. Det er de områder, hvor du kan søge om tilsagn til at anlægge minivådområder i ansøgningsrunden 2018. Det bygger på et potentialekort for minivådområder, der kortlægger, hvor i Danmark de drænede jorde forventes at være. Derudover bygger det også på et indsatsbehov for reduktion af kvælstof i kystvandoplandene og en forventet kvælstofreduktion ved kysten på minimum 300 kg N pr. ha minivådområde.

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lbst.dk